

מחזורי פיוט מתוך קדושתא ליום כיפור המיוחסת ליוסי בן יוסי

יוצא לאור ע"י עזרא פליישר

אוצר החכמה

אוצר החכמה

יצירותיו הפיוטיות המעטות של יוסי בן יוסי¹, ראשון פיטנינו הידועים בשם, מהוות חטיבה מיוחדת ומסויימת בתולדות שירת הקודש העברית. הן מתייחדות מיצירות הפייטנים שלאחריו הן בצורתן והן בלשונן: בצורתן – על שום שאין הן מכירות עדיין, לכאורה, את החרוז, ובלשונן – על שום שאין הן מכירות עדיין את השפע הלכסיקאלי העצום שמאפיין את הפיוט העברי הקדום מיסודם של ינאי והקלירי. בזכות כמה קוי אופי פנימיים וחיצוניים² נראות יצירות אלו קרובות אל הפיוטים הקדומים מאוד שמתקופת התלמוד³, ואל שכבות מסויימות בתפילות הקבע שלנו ומקום מחברן נראה קבוע פחות בראש שלשלת הפייטנים ידועי-השם ויותר מזה בסוף שלשלת הפיוט האנונימי.

אחידות של אווירה ושל צורות מאפינת את פיוטי יוסי בן יוסי הידועים לנו, וניתן לומר שלמעלה מפיוטי שאר המשוררים שלאחריו אפשר לתת סימנים מובהקים בפיוטיו שלו. המובהק שבסימנים הללו הוא, כמובן, העדר החרוז או העדרו-כמעט⁴,

1 יוסי בן יוסי לא נהג, כידוע, לחתום את שמו ביצירותיו ואין ספק שבין הפיוטים שבגניזה ושמחוצה לה הכתובים ב"נוסח יוסי בן יוסי" מצויים לא מעט שירים משלו. בקביעת בעלותו של יוסי בן יוסי על פיוטיו אין בידינו אלא דברי יחוס של מחברים או מעתיקים קדומים ומאוחרים. בודאות ניתן ליחס לפייטן הקדום את שלושת פיוטי התקיעות שלו ("אהללה אלהי", "אפחד ממעשי", ו"אנוסה לעזרה") ואת שלושת סדרי העבודה "אזכיר גבורות", "אתה כוננת עולם ברוב חסד" ו"אספר גדולות". מן העבודה השלישית הזאת לא נדפסו אלא טורים ספורים בלבד על ידי אלבוגן בספרו Studien וכו' נספח ב' עמ' 118. לפי עדותו של זולאי (ידיעות המכון וכו' כרך ב', עמ' שכד הערה 2 והתקופה כח, עמ' 383) ניתן ליחס לו לכל הפחות עוד סדר עבודה אחד. כיו"ב שייך כנראה למורש-תו של יוסי גם הפיוט "אמנם אשמינו" (ד. 5748). ממצאי הגניזה לא חידשו בנדון אלא מעט מאוד. מלבד סדר העבודה השלישי הנ"ל נדפסו מן הגניזה רק שני פיוטים נוספים המיוחסים ליוסי בן יוסי, אחד מהם בידי י. מרקוס בחורב כרך ב' עמ' 202 ("אז לראש תתנו" ושם גם סיום הפיוט "אמנם אשמינו") ואחד בידי זולאי ("אפתח שפתי לבורא נייב שפתים") במולד חוברת 41–42 עמ' 284–289. פיוט זה נדפס שנית בידי דב ירדן בהדואר שנה מד חוברת א. הפיוט, שלא נשתמר בשלמותו, הוא רשות לסדר עבודה.

2 על אופי שירתו של יוסי בן יוסי עיין א. מירסקי, ראשית הפיוט, ירושלים תשכ"ה, עמ' סא ואילך ובמאמרו "גדר הפיוט של הפייטנים עלומי השם" ב"פרקים" א, הוצאת מכון שוקן למחקר היהדות ליד בית המדרש לרבנים באמריקה (ירושלים תשכ"ז) עמ' 111 ואילך.

3 עיין בנדון זה גם דברי א. מירסקי במאמרו "השירה העברית בתקופת התלמוד" ב"ירושלים" שנתון לדברי ספרות והגות של אגודת הסופרים, ירושלים תשכ"ז, עמ' 161 ואילך.

4 יש לציין שלאמיתו של דבר משתמש יוסי בן יוסי בפיוטי התקיעות שלו במעין חרוז, על ידי שהוא מעמיד בסוף כל טור מלה זהה. השימוש בחרוזי-תיבות אינו נדיר בפיוט הקדום, אף על פי שרוב הפייטנים, וכבר ינאי בכלל זה, הרחיקו עצמם ממנו ככל האפשר.

תכונה שבעטיה נוהג המחקר בתולדות הפיוט לציין את תקופת פעילותו של יוסי בן יוסי כתקופה ש"לפני מתן החרוז"⁵.

הנחת העדר החריזה בפיוטי יוסי בן יוסי, שהיתה מקובלת זמן לא מועט בחקר הפיוט הקדום, נתערערה ערעור-מה משעה שנתגלו שתי פסקאות בספר השרשים של ר' יונה אבן ג'נאח ובהן ציטטות מחזירות המתיחסות על ידו בודאות ליוסי בן יוסי⁶. ראשונה מהן מובאת בערך "נכר" וזה לשונה: "ואל המאמר הזה רמז יוסי בן יוסי באמרו:

ברוך לנכר לובשי מלבוש לא יאות למולם
ברוך מלך מלכי מלכים ופורק עמו ומשבר עולם
ברוך שאמר והיה העולם"⁷,

שנייה מהן בערך "פענח" וז"ל: "והלכו כל הפיטנין על הענין הזה, והגדול שבהם יוסי בן יוסי כי ימצא בדבריו שהם ידועים לו ומפורסמים:

סדור מרכבה חזה בתעצומות

עניו המפענח⁸ צפונות וסתומות"⁹

רוב החוקרים קיבלו את היחס המשתמע מדברי ר' יונה אבן ג'נאח בפקפוק ולא נטו לקבל את הציטטות כערעור יסודי להשקפתם באופי שירתו של יוסי בן יוסי. בשנת ת"ש פרסם מנחם זולאי בעתון "השעה" (ה' אדר ב', 15.4.1940) בשורה ראשונה על גילוייה של הציטטה השנייה המובאת לעיל בין פיוטי הגניזה. נתברר

5 בעניינה של הגדרה זו והקשיים שבאימותה עיין במאמרו של ח. שירמן ב־ JQR כרך 44 עמ' 136 ואילך.

6 השווה בעניין זה אצל ד. ילין, תורת השירה הספרדית, עמ' 8, הערה 1.

7 הפיסקה מצויה בספר השרשים מהד' באכר עמ' 305. טורי השיר נטולים מתוך פיוט אלפביתי ואם הציטוט נכון — נראה שאותו פיוט שייך-היה לסוג הרשויות לברוך שאמר. ברם סוג פיוטי זה אינו ידוע כלל בתקופת הפיוט הקדום ונראה לי שהפייטן הקדום ביותר שרשויות לברוך שאמר מצויות בעזבונו ר' יוסף אבן אביתור הוא (עיין פיוטו "ברוך אשר אשש" [ד. 1425] ו"ברוך אשר [אל] קדמון נקרא" שגדפס על ידי ש. ברנשטיין בספר השנה ליהודי אמריקה תש"א עמ' 179); הציטטה אצל ריב"ג קרובה הן בתבניתה והן בניסוחה למצוי אצלו ואצל ההולכים בעקבותיו בפיוטי הסוג. קשה מאוד ליחס אוטנטיות לציטטה זו; היא גם איננה מצויה בשניים מתוך שלושת כתבי היד של ספר השרשים שמהם הדפיס נויבאור את המקור הערבי של הספר והוא חסר גם מנוסח תרגומו של ר' יהודה אבן תיבון ויש לשער שאיננה אלא תוספת מאוחרת של מעתיק כלשהו. הפיוט שממנו נלקחה הציטטה לא נתגלה לפי שעה.

8 במהד' נויבאור: מפענח. נוסח כ"י אוקספורד: המפענח. והשווה להלן בפיוט כח טור 16 ושם בחילופי הנוסחאות.

9 עמ' 419 בספר השרשים מהד' באכר. ובמקור מהד' נויבאור עמ' 545: ורכב ג'מיע אלפיטנין פי הד'א אלמעני ואג'להם יוסי בן יוסי פאנה יוג'יד פי כלאם משהור מערוף לה סדור מרכבה וכו'. ויש לשים לב להדגשה שמדגיש ריב"ג את ודאות היחס. הציטטה הועתקה מספר השרשים על ידי מדקדקים ופרשגי פיוט מאוחרים ונשתבשה. השווה לגדסהוטה בעמודי העבודה שלו עמ' 87, צונץ Literaturgeschichte וכו' עמ' 28

ואלבוגן בספרו Der jüdische Gottesdienst⁴ עמ' 308.

ששני הטורים שבמובאה שייכים לפיוט ראשון מתוך סדרה של רהיטים ליום כיפור¹⁰ המחזיקה לא פחות משה עשר פרקי פיוט אלפביתיים. באותה הזדמנות ובאותו מקום הדפיס זולאי את הפיוט הראשון שבסדרה שהכיל את הציטטה וקטע מתוך הפיוט השלישי שבה.

פרטים נוספים על גילוי המרעיש הביא זולאי לאחר זמן בנספח למאמרו "עיוני לשון בפיוטי יוני" בידיעות המכון לחקר השירה העברית כרך ו' עמ' רלה ושם אף ציין את המקורות בגניזה המכילים קטעים מתוך סדרת הרהיטים המוגזמנטאלית הזאת. מסתבר שפיוטי הסדרה לא היו בלתי ידועים לחלוטין גם לפני תגליתו של זולאי: בשנת תרצ"ג כבר פרסם יוסף מרקוס¹¹ כמה קטעים מן היצירה, אלא שכיוון שלא נודמנו לפניו קטעי ההתחלה של הסדרה לא הצליח להגדיר את טיבה נכונה. שיירים מתוך מחרוזות הפיוטים הזאת מצא זולאי בלא פחות משה עשר כתבי יד. את כולם ציין במאמרו הנ"ל בידיעות וכו' כרך ו'.

עינו החדה של זולאי הבחינה גם בדמיונות הצורניים והמקצביים הבולטים שבין הרהיטים שזיהה לבין שלושה קטעי פיוט אחרים שהדפיס מרקוס בגנזי שירה ופיוט שלו עמ' 69 (סימן כג) והעלה את הסברה שיתכן שאף הם שייכים שייכות מה לסדרת הרהיטים, ונמצא אף הם מצורפים ליחוס שייחס ר' יונה אבן ג'נאח את מחרוזות הפיוטים הזאת ליוסי בן יוסי¹².

עניינם של הפיוטים המיוחדים ליוסי בן יוסי נשאר במקום שהניח מנחם זולאי ידו ממנו. בסוף דבריו בידיעות המכון לחקר השירה העברית כרך ו' הבטיח זולאי להוציא לאור את סדרת הרהיטים הזאת יחד עם שאר פיוטי יוסי בן יוסי באחד מן הכרכים של ידיעות המכון שאמורים היו לצאת לאור, אלא שלא זכה ולא זכינו שתהא הבטחה זו מוצאת על ידו מן הכוח אל הפועל.

אוצר החכמה

10 בדרך הרהיטים עשויים על פי רוב הפיוטים הגושרים בקדושתאות הקדומות בין החוליה הראשונה (בדרך כלל חמשת הפיוטים הראשונים) לבין הסילוק ופיוטי הקדושה שחותמים את הקרובות. הרהיט מיוסד לעולם על פסוק והוא מעבד את תוכנו על פי רוב מכוח שימוש בתיבות העיקריות כמלות קבע. בקדושתאות הגדולות (של הימים הנוראים וכן של שבועות) מובאים מחזוריים גדולים של רהיטים שעל פי רוב אינם מיוסדים על פסוקים שלמים אלא מעבדים פסוק אחד או יותר תיבה-תיבה באמצעי קישוט ותבנית שונים. מחזורי הרהיטים הם תופעות קבע בקדושתאות יום הכיפורים ומופיעים הן בפיוט הקדום והן בזה המאוחר, המזרחי, הספרדי, והאשכנזי-צרפתי כאחד. השווה צונץ Die synagogale Poesie des Mittelalters (להלן ס.פ.) עמ' 98, אלבוגן בספרו הנזכר עמ' 209, בראדי בשער השיר עמ' 19 ושירמן בהשירה העברית בספרד ובפרובאנס כרך ב' עמ' 716.

11 בגנזי שירה ופיוט סימן כח, עמ' 86 ואילך. השווה בהערות שם עמ' 132.

12 בהערה לדבריו בידיעות המכון כרך ו' עמ' רלו: "כמו כן נראה לי — הוא כותב — שהפיוטים שנדפסו שם (בגשו"פ של מרקוס — ע.פ.) בס' כג עמ' 69—72 אף הם אינם אלא חלק מן הרהיטים הנ"ל (כמוכח מן המבנה) ומחבר אחד לשניהם".

כ"י ווסטמינסטר קולג' כרך ג', סימן 36

אישור להשערתו של זולאי בדבר שייכותם של שלושת קטעי הפיוט שהדפס כסדרם ובלא להקפיד בהם על מוקדם ומאוחר, בהתאם לצרכיו, כשרעיון הכפרה עולה מתוך כ"י מן הגניזה השמור באוסף ווסטמינסטר קולג' שבקיימברידג', ליטור- גיקה כרך ג' סימן 36. כתב יד זה שלא היה בפני זולאי מחזיק 14 דפים רצופים, שמורים במצב טוב, שמכילים גוף קדושתא מונומנטאלית ליום כיפור. דף אחד מתוך כ"י זה נתגלגל לאוסף אדלר והוא ששימש יסוד לפרסומם של שלושת הקטעים שהוזכרו לעיל, על ידי מרקוס בגנזי שירה ופיוט שלו סימן כג. כה"י שאנו מדברים בו מתחיל בסדרת פיוטים ששלושת הקטעים שהדפס מרקוס שייכים אליה שייכות אורגאנית, ואילו החל בדף 6, א שבו מובאים בזה אחר זה חמישה עשר¹³ מתוך ששה עשר פיוטי הרהיטים המיוחדים על ידי יונה אבן ג'נאח ליוסי בן יוסי.

חשיבותו המיוחדת של הטכסט המצוי בכ"י שלנו (להלן: ומק) טמונה לא רק בכך שמכוחו עולה מספר הפיוטים שיחוסו של ריב"ג חל עליהם מט"ז למ"ז, אלא גם בכך שמחזור הרהיטים שכבר זוהה על ידי זולאי נתגלה בו בהקשרו המקורי, הקלאסי, לא כמחזור בודד של פיוטים תלושים אלא כחלק מקומפוזיציה גדולה שהחזיקה בהיקפה המקורי לכל הפחות חמישים פרקי שירה ושסוגה מוגדר בבטחון מלא: זוהי קדושתא במבנה קלאסי ליום הצום הגדול¹⁴. אם נקבל אפוא את יחוסו של ר' יונה אבן ג'נאח כנכון הרי שיש לפנינו קדושתא קדם-ינאית¹⁵ שנושאת על עצמה — לכל הפחות באשר לחלקיה האמצעיים והסופיים — את תותמו הקלאסי, המוגמר, של הסוג הקדום הזה.

כתב היד אינו מביא את הקדושתא בשלמותה אלא מתחיל באחת מחלקיה האמצעיים. חלקיה הראשונים אינם עוד בידינו. כנגד זה מצויים בכה"י כל הקטעים האחרונים של הקדושתא, כולל הסילוק ופיוטי הקדושה שמסיימים את הקרובה. כל הקטעים שבכה"י מצטיינים באחידות גדולה בתבניות, במקצבים, בלשון, בעניינים

13 פיוט אחד, האחרון, של הסדרה, הושמט על ידי המעתיק. הוא נדפס להלן על פי מקורות אחרים.

14 לפי זה יהיה צורך לתקן את קביעתו של אלבוגן בספרו הנזכר עמ' 307, שבה הוא מעמיד בהבלטה על העובדה שלא מצאנו בעזבונו של יוסי בן יוסי פיוטים שנקראים לבוא בתוך התפילות אלא רק סוגי פיוט שנועדו לבוא אחריהן. ברם קביעה זו של אלבוגן אינה נכונה גם בלי הפיוטים שלפנינו, שהרי פיוטי התקיעות וכן גם סדרי העבודה אינם מיועדים לבוא מחוץ לתפילות הקבע, ואין ספק שאף הם חלקים היו של קרובות שאינם עוד תחת ידינו. פיוטי התקיעות ודאי שלא נתחברו כדי להאמר אחרי תפילות הקבע אלא במקומן.

15 יש לציין שכמה דוגמאות של קדושתאות הכתובות ב"נוסח יוסי בן יוסי" וששייכות לתקופה ש"מלפני מתן החרוז" ידועות לנו. שתיים מהן גם נדפסו, אחת בחוברתו של אדלמאן "Zur Frühgeschichte des Mahzor" שטוטגארט 1934 עמ' ה ("התנביתא צדקה לבאי בעת ריב") ושנייה בין המסופקים ליני על ידי זולאי (פיוטי ינאי עמ' שפ סימן כב). בגניזה מצויות עוד מספר דוגמאות כיוצא באלו. הקטעים החסרים מן הקדושתא שלפנינו היו מן הסתם מתורנים אף הם, וקרוב לשער שלא היו שונים מבחינת תבניתם ומקצבם מן הקטעים שבכאן.

ובדרכי ביטוי, ואין ספק כלל שכמעט כל הקטעים מעשי ידי מחבר אחד הם. ספקות מסויימים אפשר שיתעוררו לגבי קטעי הסיום של הקומפוזיציה, החל מסימן מ"ה ואילך, ששם מובאים קטעים שאינם טבועים עוד בחותם התבנית המיוחדת את הרהיטים עצמם. ברם פרקים אלה השוני שבהם מתפרש מכוח צביונם כפיוטי סילוק; דרכם של פיוטי סילוק, כידוע, להכתב בצורות שיר חופשיות יותר, בפרוזה מחורזת, והעובדה שהקטעים הללו מצויים בכה"י במקום היעוד להם ובמסגרת פיוטית אחידה ומוצקת נראית נותנת מקום להנחה שאף הם משל מחבר שאר חלקי כה"י הם. אין ספקות כנראה לגבי שלושת פיוטי הקדושה המסיימים את הקומפוזיציה, אף על פי ששני הקטעים האחרונים שבהם מיוסדים על סדרים אלפביתיים מסובכים יותר¹⁶. כתב היד עצמו אינו נראה קדום ביותר. הוא נכתב בידי סופר בלתי מיומן וברש-לגות גדולה. כמה פסקאות חשובות נשתבשו בו לבלי היכר ובמקומות שאין בהם מקבילות לטכסטים בכ"י אחרים נשארו פסקאות אלו סתומות לחלוטין. הסופר אף השמיט מתוך הפיוטים טורים הרבה בלא שום סיבה נראית לעין. כמה כתיבים משונים המופיעים בכתב היד עושים אותו ראוי לעיון מיוחד¹⁷. קרוב להניח שהסופר רשם את הטכסטים מן הזכרון ולא מתוך מקור כתוב ובשל כך נשתבשו אצלו לא רק הנוסחאות אלא גם הכתיבים¹⁸. אף על פי שכה"י ברור ושלם היתה מלאכת הפיענוח קשה. המעתיק לא שייר כמעט לעולם רווחים בין מלה למלה ובמקום ששייר הוצבו רווחיו לא תמיד במקום הנכון. כמה וכמה אותיות, כגון י—ו, כ—ב, ט—נו וכיו"ב זהות אצלו לחלוטין, ולעתים קרובות היה צורך להכריע בין כמה צירופי מלים אפשריים, ואין צריך לומר בין כמה וכמה אפשרויות קריאה של מלים בודדות. פרקים המצויים במקבילות — נראות המקבילות על פי רוב מדוייקות יותר בניסוחן; אף על פי כן לא ניתן בפנים אלא נוסח כ"י ומק בלבד כדי לא לבלבל את המעיין. שינויי נוסחאות על פי המקבילות ניתנו במלואם בהערות.

תוכן כ"י ומק

כתב היד ששימש יסוד לנוסח הפנים להלן מכיל מ"א פרקי פיוט רצופים. הפיוט הראשון שבכ"י ומק (פיוט ה להלן) קטוע בראשו ופותח בטור פ' של סדר תשר"ק,

16 עיין על כך להלן.

17 המעתיק כותב כמעט תמיד "לא" במקום "לו" (כגון בפיוט ב, 14; ח, 14; טז, 21; יז, 23; יח, 11; כג, 22; כד, 17; לד, 20; לח, 12). כיוצא בזה כותב הוא "בוא" במקום "בו" בדרך קבע בפיוט מו. לעתים קרובות מעמיד הוא י' כאם קריאה לסגול כגון: גיחלים (ח, 3, 21; לז, 20); לקירח (כח, 13); שימע (לג, 4) אימוגיו (לו, 16); וחידוה (לז, 8); ליהבה (מ, 15); ליכתם (מד, 23); גיעלם (מו, 2); וחידוה (מו, 4); כיעבים (מו, 5); גיעלמו (מז, 48). לפרקים מציין הוא ב' גם שוא נע כגון: גיעיית (ו, 3); ביריאתה (=בריאתה, ז, 11); פירוש (=פרוש, כ, 21); בירייתו (לח, 2).

18 מכאן אולי כתיבים משובשים כגון: לבתותה (=לבטותה, ז, 2); כיבראש (=כברוש, כ, 6); לידראש (=לדרוש, שם 7); מיהיה (=מה יהיה, כב, 7); סיסא (=שישה, לב, 15); משמים (=משימים, מו, 5); שוממותאינו (=שוממותינו, מז, 62) וכיו"ב.

נמצא חסרים מראשו חמישה טורים. על הקטעים הללו מתוספים ג' פיוטים שלמים והתחלה של פיוט רביעי (פיוטים א—ד להלן) מתוך כ"י אדלר 2924 ששימש יסוד לפרסומו של י. מרקוס. נמצא בסך הכל מ"ז קטעי פיוט לפנינו, מהם מ"ה שלמים, ושנים (פיוטים ד' וה' להלן) קטועים.

כל הפיוטים עשויים בדרך הרהיטים, מלבד הפרקים האחרונים (מו—מז) שמעמידים את סילוק הקדושתא ואת קטעי הקדושה שלה. ברם אין כאן מחרוזת רהיטים אחת אלא שלוש.

(1) תחילת כתב היד במחזור רהיטים שעוסק בתיאור סדרי עבודת יום הכפורים בבית המקדש. סדרה זו (פיוטים א—יד) אינה שלמה; היא חסרה קטעים מספר בראשה ובאמצעה. המחזור מיוסד על הפסוקים בויקרא טז, א ואילך (וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן) שמתארים במקרא את סדר עבודת יוה"כ ואף משמשים קריאה ביום הצום הגדול. הפייטן יסד על כל התחלה של פסוק פיוט אלפביתי אחד, כשהוא מעמיד את התחלת הפסוק בסוף הפיוט וקובע מכוחה את חרוזו. האלפביתים באים בסירוג מדוקדק: א"ב ותשר"ק א"ב ותשר"ק; זהו, אגב, סדר האלפביתים לכל אורך הקומפוזיציה, עד לסילוקים. על פי זה אפשר לשחזר בדיוקנות את ממדיו המקוריים של המחזור: פיוט א' להלן (שנדפס על ידי מרקוס כהנ"ל) מיוסד על ויקרא טז, ד ("כתנת בד קדש ילבש") וסימנו תשר"ק. נמצא חסרים לפניו שלשה פיוטים, אחד שהיה מיוסד על פסוק א' וא"ב, שני שהיה מיוסד על פסוק ב' ותשר"ק ושלישי שהיה מיוסד על פסוק ג' וא"ב. טורו האחרון של פיוט זה ("בזאת יבוא אהרן") פותח את הדף שממנו הדפיס מרקוס את הפיוט הרביעי שלסדרה (הוא פיוט א' דלהלן) ואת אלה שלאחריו. פיוט ד' שלהלן, שתחילתו "אשם לכפר וכחש וסררים", ושאין ממנו אלא שני טורים בלבד, היה מיוסד על פסוק ז': ולקח את שני השעירים, כמוכח גם על ידי החרוז.

כ"י ומק מתחיל בפיוט המיוסד על פסוק י' ("והשעיר אשר עלה עליו וכו'"), פיוט ה להלן). נמצא בין סוף כ"י אדלר לריש כ"י ומק חסרים מלבד השלמת פיוט ד' שני פיוטים, כנגד פסוקים ח—ט. מפסוק י' ואילך מובאים קטעי הפיוט כמעט ברצף עד פסוק כ' ("וכלה מכפר על הקודש"). מתוך רצף פסוקים זה חסר פיוט המכוון כנגד פסוק טז: "וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל" שהיה ראוי לבוא בין פיוטים י' וי"א להלן, ברם נראה שהפייטן עצמו דלג על פסוק זה, שהרי סדר הא"ב לא נשתבש, וכשם שפיוט י' מיוסד על א"ב כך מיוסד פיוט י"א על תשר"ק. ואפשר שצירף הפייטן את הפסוק טז אל פסוק יז בסוף פיוט יא להלן (טורים 21—22):

בבואו לכפר בקודש במועד

אדם לא יהיה באוהל מועד.

פסוק כ', שעליו מיוסד הפיוט האחרון של הסדרה, אינו הפסוק האחרון שמדבר בפרשה זו בסדרי עבודת יוה"כ. ברם נראה שהמחזור לא הכיל יותר מפרקי פיוט אלה, לפי שהפיוט האחרון שבו (להלן פיוט יד) נראה נגמר בנוסח מהוקצע של

סיום:

שופר יתקע במקדש קודש
תכלית עבודת קודש
וכפר את מקדש הקודש

פיוט אחרון זה מיוסד על תשר"ק, דבר שנראה קושרו אל מחזור הרהיטים השני הפותח בדרך הטבע בא"ב.

לאמיתו של דבר אין מחזור פיוטים זה מעמיד סדר עבודה במובן המוגדר של הסוג הפיוטי. אין הפייטן מתאר את סדרי עבודת יוה"כ בדקדוק ובסדר כפי שנהוג בסדרי העבודה האמיתיים וכפי שידענו מסדרי העבודה המונומנטאליים של יוסי בן יוסי עצמו. הרעיון המרכזי העומד ביסודם של כל קטעי הפיוט כאן הוא שעבודת הכוהן הגדול מכפרת על עוונותיהם של ישראל, והפייטן נזקק לפרטי העבודה שלא כסדרם ובלא להקפיד בהם על מוקדם, ומאוחר בהתאם לצרכיו, כשרעיון הכפרה על החטאים עיקר בעיניו ואילו עניין העבודה טפל. לכאורה נדיר שיהא פייטן מתאר את סדרי העבודה בפיוטים מסוג הרהיטים, ברם מצאנו כיוצא בזה בקדושת יוה"כ המונומנטאלית של הקלירי שהדפיס שייבר בגנוזי קויפמן עמ' 14 ואילך¹⁹. על הדמיונות שבין הפיוטים שלפנינו והקומפוזיציה הגדולה של הקלירי עוד ידובר להלן.

החומר שעליו מיוסד מחזור זה לקוח בעיקרו ממשנת יומא. דברים מועטים בלבד נטולים מן התלמודים וממדרשי ההלכה והאגדה. מלבד הערבוביה שבתיאור פרטי העבודה שכמדומה לא מצאנו כיוצא בה בין עשרות הפיוטים העוסקים בסדרי העבודה הידועים לנו ראוי לציון מיוחד סיומה של הסדרה שצוטט זה עתה. לפי סיום זה נראה הפייטן גורס שהכהן הגדול נוהג-היה לתקוע בשופר לציון סיומן של עבודות יוה"כ, דבר שלא מצאנו לו רמז במקורות. והנה מנהג קדום הוא בבתי כנסיות של ישראל לתקוע בשופר אחר תפילות יוה"כ וכבר נשאלו קדמונים לסיבת המנהג ולא העלו לו אלא אסמכתאות רחוקות בלבד²⁰. עניין זה של תקיעת שופר אחרי סדר העבודה בבית המקדש אינו נזכר, כמובן, כלל, באף אחד מפיוטי העבודה המרובים שבידינו, כולל שני הסדרים הגדולים של יוסי בן יוסי עצמו.

(2) מחזור רהיטים שני מיוסד על הפסוקים שבדברי הימים א' כט, יא—יג (לך יי הגדולה והגבורה וכו') והוא מחזיק שלושה עשר פיוטים (טו—כו להלן).

19 אמנם פיוטיו של הקלירי הנוגעים לעניין מפותחים יותר; אף הם מקיפים, בשני הקטעים הראשונים שלהם (אגב, אף הם עשויים א"ב ותשר"ק בסירוג) את כל פרטי העבודה ומביאים את כל הפסוקים הקשורים בסדר עבודת יום הכיפורים בויקרא טז בסופי הסטרופות.

20 השווה אוצר הגאונים יומא, חלק התשובות סימן קכז—קכט. ועיין שם דברי רב האי גאון: "ולא מצינו טעם (שהוא) חובה אלא כמדומה לי שהוא זכר ליובל וכו' אי גמי

כדי לערבב את השטן".

אף הפיוטים שבמחזור זה עשויים לפי הדגם של המחזור הראשון, כשהפייטן מעמיד קטע של פסוק בסופו של כל פיוט וקובע מכוחו את הרוזן. אף כאן מיוסדים הפיוטים לסירוגין בסדר א"ב ותר"ק. הפסוקים המשמשים יסוד למחזור זה ותיבותיהם, ובמיוחד הפסוק הראשון (כט, יא) מעמידים עשרות מחזורי רהיטים בפיוט הקדום והמאוחר כאחד, כולל תקופת ספרד, ואם נכונה השערת היחוס של ר' יונה אבן ג'נאח הרי עומדת לפנינו כאן, החוליה הראשונה בשלשלת ארוכה של יצירות מונומנטאליות. גם בקדושתא הגדולה של הקלירי שהוזכרה לעיל מצוי מחזור רהיטים מיוסד על פסוקים אלה, ואף הוא בא במדויק במקום מקביל, אחרי פיוטי הרהיט העוסק בסדר העבודה. צד של קרבה נוסף בין שני המחזורים נראה בכך שבשעה שמתחזרי הרהיטים המאוחרים יותר מצטמצמים על פי רוב בעיבודו של פסוק י"א בלבד, תיבה-תיבה, מתפרשים שני המחזורים שלפנינו על פני שלושת הפסוקים כאחד.

קטעים מתוך סדרת פיוטים זו נשתמרו בשני כ"י נוספים מן הגניזה, אחד מהם כ"י קויפמאן רשימת וידר סימן 22, שמכיל את הפיוטים יח—כד, שני מהם כ"י אוכספורד רשימת קאולי 2714/3 דף 7א ואילך, שמכיל את הפיוטים כא—כו. מכוחן של מקבילות אלו מתברר שנוסח ומק שונה בחטיבות שלמות שינויים ניכרים משתי המקבילות, עד שניתן לשער שהוא מיצג מסורת שונה שלטכסט לאורכם של טורים הרבה. במיוחד בולט הדבר בפיוט כב שנוסח ומק בו שונה לחלוטין מנוסח שתי המקבילות. ברם נראה שנוסח שתי המקבילות עיקר, לפי שבהתאם לסדר הנהוג אצל הפייטן ראוי לפיוט הזה שיהא מסודר בסדר תשר"ק וכך הוא בנוסח המקבילות; כנגד זה עשוי הפיוט בכ"י ומק בסדר אלפביתי ישר. להלן מובאים שני הנוסחים בזה ליד זה.

על סמך כ"י אוכספורד מתברר שמעתיק כ"י ומק השמיט לחלוטין פיוט אחד מן הסדרה, הוא פיוט כו. חסרונו של פיוט זה מורגש-היה מכוח הסירוג של שני דגמי האלפביתיים. להלן הושלם החסר על פי כ"י זה.

(3) המחזור השלישי הוא המיוסד על הפסוקים הראשונים של ישעיה ו, א ואילך, וסדרת רהיטים זו היא שמכילה בפיוט הראשון שלה (להלן פיוט כח טורים 15—16) את הקטע המצוטט על ידי ר' יונה אבן ג'נאח משמו של יוסי בן יוסי. המחזור מכיל 16 פיוטים ומיוסד על המלים של שלושת הפסוקים הראשונים של ישעיהו ו'. אף כאן בגויים הפיוטים לפי שיטת שני הסדרים שתוארו לעיל. מכלל האחידות התברר ניתית של הסדרה יוצא רק הפיוט השני שבה (להלן פיוט ל) שעשוי א"ב כפול ותבנית מסובכת יותר. על תבנית זו ידובר להלן.

סדרת פיוטים זו שייכת לסוג פיוטי הקדושה הבאים בדרך קבע בקרובות של ימים גוראים בסמוך לסילוקים. מנהג זה, להקדיש את קטעי הקרובות האחרונים, בקדושות הימים הנוראים, לסיפור במלאכים ולתיאורם בשעת אמירת הקדושה, מתוך היקש לישראל ולאמירת הקדושה על ידם, כללי הוא בקדושתאות הקדומות והוא גם מנהגו של הקלירי בכל קדושתאות יום הכיפור שלו המצויות בידינו. הפסוקים

שבישעיה ו' אף משמשים יסודות לדגם קבוע של פיוטי קדושה קדומים ואף מאוחרים כאלה²¹.

צביונו של מחזור זה כמחזור פיוטי קדושה הוא גם שעיצב כמה תכונות שמיחדות אותו משאר המחזורים שבקומפוזיציה. אין ספק בכך שט"ו הפיוטים שלמחרות זו הם המעולים שבכל פרקי הקומפוזיציה והם מצטיינים לא רק בתנופה המנונית גדולה ובמתח פיוטי רב אלא גם בשכלול צורני מדוקדק. תכונות פיוטיות מיוחדות אלו הן שגרמו מן הסתם לכך שדווקא סדרה זו נתקיימה בידינו בכמה וכמה נוסחאות בכתבי יד מן הגניזה בשעה שכל שאר חלקי הקומפוזיציה כמעט שלא נשתייר מהם זכר.

המקבילות המרובות המצויות בידינו לקטעי פיוט אלה מוכיחות שוב את מה שכבר אמרנו לעיל על נוסח כ"י ומק. בפסקאות הרבה נראה מעתיק כ"י ומק מיצג מסורת של נוסח שונה מכל שאר המקורות, ואילו במקומות אחרים, מרובים אף הם, נמצא כ"י ומק משובש ביותר. הרבה טורים הושמטו בכ"י ומק לחלוטין, וכן חסר בו לגמרי הפיוט האחרון שבסדרה, הוא פיוט מג להלן. ברם כאן עלינו לציין שלא רק נוסח ומק נבדל משאר הנוסחאות אלא גם כתבי היד האחרים נבדלים זה מזה הבדלים לפעמים מכריעים. אף כאן לא היתה ברירה בידינו אלא להדפיס את נוסח כ"י ומק כהווייתו; שינויי נוסחאות הבאנו במלואם בהערות, והמעין מתבקש לבדוק אותם בתשומת לב.

(4) שני פיוטים נוספים משלימים את החלק הפנימי של הקדושתא ומעבירים אל פיוטי הסילוק. שניהם שונים בתבניתם מן הפיוטים שלפניהם. ראשון מהם (סימן מד להלן) הוא היחיד מבין מז קטעי הפיוט שלפניו שעשוי לא בחריזה אחידה אלא במחרוזות דו-טוריות שחורוזות בחרוז סטרופי. אף פיוט זה פיוט של קדושה הוא. פיוט דומה לו בתבניתו אבל שונה ממנו בנוסחו מצאנו בכ"י ט"ו H 5/98 והדפסנוהו בנספח שבסוף המאמר. אפשר, כאמור, שפיוט זה אינו שייך לקדושתא, אף על פי שמבחינה עניינית יפה מקומו כאן וגם לשונו וסגנונו נראים מעידים עליו שבידי מחבר שאר הקטעים נכתב.

הפיוט השני שבחוליה זו (מ"ה להלן) נראה ניזוק ביותר; אף הוא שונה בתבניתו משאר הפיוטים שלפניו, לפי שאינו מסודר בשום סדר אלפביתי ואינו מחורז. תחילתו בהיקשים בין הקב"ה לכנסת ישראל אלא שאלה נקטעים סמוך לתחילתם. אחר כך באים דברי שבח לקב"ה שמתנסחים בגוף ראשון כמפי הגבורה. הם מתארגנים בסדר אלפביתי לקראת סופם (אותיות פ—ת) וקשה לשער שנוסח מקורי לפנינו. הקורא מתבקש, שוב, לעיין בנספח שבסוף המאמר ששם מובא כנגד קטע זה פיוט שמקיש בין הקב"ה לבין הנשמה.

21 השווה למשל את פיוטי הקלירי "אילי מרום אומרים הילולו" (ד. 2994) ו"אל אדיר רוב חילו (ד. 3339) או הפיוט "אור נוגה עטיית מעילו" ליוחנן הכהן (ד. 1977) וכיו"ב. פיוטי קדושה מיוסדים על ישעיה ו' מרובים גם בתקופת ספרד.

(5) הסילוק נראה קצר יחסית, בהשוואה לאריכותם המופלגת של קטעי הפיוט האחרים. הוא מרכב מכמה חטיבות קטנות שאין בהם סדרים אלפביתיים (פרט לפיסקה 5). עיקר תוכנו סובב על נושא התשובה והוא רצוף דברי שבח לקב"ה ולכנסת ישראל ודברי תפילה לכפרת עוונות.

הדבר המיוחד את הסילוק הוא ניסוחם של קטעים חשובים בו בארמית. שילוב זה של עברית וארמית במסגרתו של פיוט אחד נדיר הוא בסוגי הפיוט הקלאסיים ברם כבר מצאנו כיוצא בזה בקדושתא אחת של ינאי²². גם קטעי הסילוק מופיעים בנוסח שונה בנספח הגדפס בסוף מאמר זה.

(6) שלושת פיוטי הקדושה המסיימים את הקדושתא (סימן מז להלן) מתייחדים משאר פיוטי הקומפוזיציה בדגמי האלפביתים שעליהם הם מיוסדים. פיוט ראשון עשוי אמנם א"ב פשוט, ברם הפיוט השני עשוי בסדר אלפביתי נדיר: ת"א ש"ב²³. הפיוט השלישי עשוי א"ל ב"ם, אף הוא מדגמי הא"ב הנדירים למדי בפיוט²⁴. כנגד זה דומים הם לפיוטי שאר המחזוריים במקצבם ובדרך חריזתם וקשה להעלות על הדעת שאינם למחבר שאר הקטעים.

דבר נוסף שטעון הזכרה כאן הוא נוסח מלות הפתיחה של שלושת הקטעים של פיוט מז. פיוטי הקדושה גושרים, כידוע, בין ארבעת הפסוקים העיקריים של הקדושה בנוסחאות א"י: קדוש קדוש קדוש יי צבאות וכו', ברוך כבוד יי ממקומו, שמע ישראל וכו', להיות לכם לאלהים. פייטנים הרבה נהגו לקשור את שלושת קטעי הקדושה שבפיוטיהם אל הפסוקים שאליהם נקראו להצטרף על ידי שרשור, ולפתוח את הפיוט הראשון במלת "כבודו", את השני במלת "ממקומו" ואת השלישי במלת "אחד". אחרים נהגו להתחיל את קטעי הפיוט לא במלות שרשור אלא בתיבות הפתיחה של תפילת הקבע שנקראה בימיהם ובמקומם להעביר מפסוק לפסוק בקדושה, במקום או בשעה שלא אמרו פיוט. והנה אף שלושת הפיוטים שאנו דנים בהם פותחים במלות שאינן מצטרפות לסדרי האלפביתים של טוריהם; פיוט ראשון במלת "וחיות", פיוט שני במלת "ועמך" ופיוט שלישי במלת "אחד". והנה מלת "וחיות" ומלת "אחד" ידועות לנו כמלות פתיחה של נוסחאות קבע שונים שלקדושה, ברם מלת "ועמך", שהיא בלא ספק מלת ההתחלה של פיסקת הקבע שבין הפסוק השני והשלישי שלקדושה, לא ידענו מה היא. רמז לנוסח הזה בקדושה מצאנו, כמדומה, רק בפיוט הקדושה של הקלירי ליום כיפור: "ועמך תלואים בתשובה להתאחד"²⁵.

22 עיין פיוטי ינאי מהד' זולאי עמ' מה סימן ז'. הקרובה היא לפרשת וישלח והיא מיוסדת על חזון דניאל.

23 מעניין ששיטה אלפביתית נדירה זו נהוגה גם בידי הקלירי בפיוטו "תהלות כבודך אמצך מלא כל הארץ" (ד. 126) שהוא חלק ד מן הקדושה "וחיות אשר הנה מרובעות כסא" שעליה ידובר להלן בזיקה אל פיוטי הקדושה של יוסי בן יוסי. כן משתמש הקלירי בסדר אלפביתי זה בהושענא "למען תמים בדורותיו" (ד. 1159). והשווה צונץ ס.פ. 106.

24 השווה צונץ ס.פ. שם.

25 הוא חלק ב של הקדושה "וחיות אשר הנה מרובעות כסא" (ד. 189) שנזכרה לעיל. ארבעת הפיוטים של קדושה זו יש בהם כמה סימני קירבה אל מחרוזת הפיוטים שאנו

פיוטי הקדושה מסיימים את הקדושתא, ברם כתב היד מביא אחר כך עוד קטע של טכסט אלפביתי. קטעים כיוצא בזה ידועים לנו במנהגות שונים, אף שמקבילה מדויקת לו לא מצאנו. לפני הקטע הזה מצויה בכת"י ההוראה העברית: "וכרע על בירכיך ואמור"; אלו הן בכל י"ד דפי כה"י המלים היחידות שאינן פיוט. כתב היד מסתיים בהתחלה של פיוט שלא נשתמרו ממנו אלא מלותיו הראשונות. אף התחלה זו לא מצאנו המשכה בשום מקום.

ענייני תבנית

כבר צויין לעיל שאחידות תבניתית כמעט מלאה מאפיינת מה מתוך מז קטעי הקומפוזיציה המובאת להלן. הטכסט מרכב מקטעי פיוט שמעמידים כל אחד כב (לפרקים כג) טורים מחורזים בחריזה אחידה. הטורים באים בסדרים אלפביתיים פשוטים, בסירוג של א"ב ישר עם א"ב הפוך מדגם תשר"ק. החריזה היא פשוטה בתכלית לאורך כל פיוטי הקומפוזיציה; לעתים קרובות עד מאוד חורז הפייטן מכוח שימוש באותה תיבה כמה וכמה פעמים. פיוטים מספר בנויים למלוא ארכם על חריזה שיסודה בחזרה על אותה-אותה תיבה בסופי הטורים, כגון פיוט יא ("מועד"); יד ("קודש"); יז ("מים" ו"שמים"); יח ("ארץ" — פעם אחת בלבד "ערץ"); כב ו-כד ("כל"); לא ("כסא"); מג ("כבוד") — שיטת חריזה שכבר יניי נדר ממנה הנאה, קל וחומר הקלירי²⁶. חריזה עשירה יתור, מקושטת בחרוזים פנימיים המצטרפים אל חרוז היסוד מופיעה רק בפיוט מז, טור 23 ואילך. בסדרים האלפ-ביתיים אין סטיות לאורך מז קטעי הקומפוזיציה, מלבד מה שמצאנו בפיוט ל א"ב כפול ובשני הקטעים האחרונים של פיוט מז — אלפבית אחד מדגם ת"א ש"ב ואחד מדגם א"ל ב"מ.

כנגד זה מצטיינים אחדים מקטעי הפיוט בנויי תבנית מיוחדים שראויים לתשומת לב. ראשון מהם האליטראציה, ר"ל נוהגו של הפייטן להעמיד בטורי הפיוט תיבות שתחילתן באות המתחייבת לטור מכוח הא"ב שלפיוט. כך מצאנוהו נוהג בפיוטים יא; כז; לא; מא. שיטה זו נהוגה הרבה, כידוע, אצל יניי בפיוטי הרהיטים שלו²⁷ ואין צריך לומר אצל הקלירי. לפרקים מסיים הפייטן את טורי פיוטיו במלות קבע שמעמידות גם את החרוז, כגון מה שמצינו בפיוט לח ("בכנף מעופף") ובפיוט מב ("שם יי צבאות"). אף נוי פיוטי זה כבר ידוע לנו מפיוטי יניי. פעם אחת מצאנו את הפייטן שהוא משתמש בפתיחות קבע לטוריו: בפיוט ל הוא פותח כל טור שני במלת "ואראה". פיוט זה הוא, אגב, המשוכלל ביותר מבחינה תבניתית מכל פיוטי

עוסקים בתיאורו ובמיוחד לפיוט לא. מעניין שקטע מתוך פירוש לפיוט "זחיות אשר הנה" נתגלגל לתוך תעודה מספרות ההיכלות, השווה מרכבה שלמה מהד' מוסאיוב, דף כג, א ואילך.

26 ברם היא אופיינית ליוסי בן יוסי, שכבר ראינו את פיוטי התקיעות שלו עשויים באופן קבוע ב"חריזה" זו.

27 השווה זולאי, מחקרי יניי, ידיעות המכון וכו' כרך ב' עמ' רמג.

הקומפוזיציה. הוא הפיוט היחידי שבאים בו קטעי מקרא בדרך קבע, בכל טור זוגי²⁸. גם השימוש בקטעי הפסוקים הללו הוא מיוחד ומשוכלל — הפייטן מביא רק קטעי פסוק שמסתיימים במלת "וי" (התואמת את חרוז הפיוט) ומסדר את הפסוקים לפי הא"ב של הפיוט, דבר שכדומה לא ראינו כמותו מעולם בפיוט הקדום.

ענייני התבנית המיוחדים שהעלינו אינם מצטרפים לחשבון גדול. פייטנים מאוחרים שכללו את תבניות הרהיטים שלהם שכלולים הרבה וכבר אצל ינאי מצאנו כמה וכמה דגמים מסובכים של פיוטי רהיט, ואין צריך לומר אצל המאוחרים ממנו. רוב חלקי הקומפוזיציה שלפנינו עשויים בדרך פשוטה בתכלית ומקצת מן הפיוטים הבאים בה קרובים להיות כליטאניות מסוגם של אלו ששרידים מעטים מהן נקבעו בסדרי ההושענות ובקטעי הסיום שלסליחות בתפילותיהם של ישראל.

זיקת הפיוטים אל ספרות המסתורין

סדרת פיוטי הקדושה שתיארנוה לעיל מעניינת מבחינת זיקתה אל תורות הסוד הקדומות. פיוטי הקדושה שבאים בקדושתאות הימים הנוראים בסמוך לסילוקים מביאים בדרך כלל עניינים שעוסקים בפמליא של מעלה ובסדר אמירת הקדושה על ידי המלאכים. בפיוטי הסוג נזקקים הפייטנים בדרך הטבע לענייני מסתורין אף כי אופיין הליטורגי של היצירות מעמידן כמסתפקות בחומר מועט יחסית. רוב הפייטנים מביאים בפיוטים אלה חומר מן הקטעים התלמודיים והמדרשיים הנוגעים לעניין, שיש בהם כדי לפרנס יצירות פיוטיות לרוב. בפיוט המאוחר בלבד מורגשת השפעה חזקה יותר של תורות מסתורין קדומות ומאוחרות, ומדבריו של פרקוי בן באבוי ידוע לנו שחכמים הקפידו על פייטנים על שום שהזיקו עצמם ביצירתם תיהם שנועדו לקהל הרחב לעניינים שאין דורשים בהם אפילו ביחיד²⁹.

זיקתו של הפיוט הקדום לענייני סוד, ובמיוחד לספרות הסוד הקדומה, היא ספרות ההיכלות, טעונה בדיקה יסודית ומדוקדקת. הרושם הנוצר מתוך עיון בפיוטים קדומים שנשתמרו בידינו הוא שאין לספרות הזאת עקבות בולטים בהם³⁰, ברם בט"ז הפיוטים של מחזור הרהיטים שאנו דנים בו מצויות כמה פיסקות שקשה שלא

28 ינאי אינו משתמש עוד, כידוע, בסיומות מקראיות בפיוטיו, השווה דברי זולאי ב"מזכרת עמנואל" עמ' 149—150.

29 עיין גנזי שכטר כרך ב' עמ' 546.

30 השווה לעניין זה דברי צ.מ. רבינוביץ בספרו "הלכה ואגדה בפיוטי ינאי" עמ' סב ואילך בהקדמה, דברי א. גרינולד במאמרו "פיוטי ינאי וספרות יורדי מרכבה" בתרביץ לו עמ' 257 ואילך ותשובת צ.מ. רבינוביץ להשגותיו בתרביץ שם עמ' 402. ונראים דברי רבינוביץ באשר לפיוטי ינאי, והשוה גם בספרו של ג. שלום, Jewish Gnosticism, Mercabah Mysticism etc. גיו יורק 1960 עמ' 20 ואילך. יש לציין שהשירים המאכלסים את ספרות ההיכלות, שברובם מיני "קדושות" הם, אינם נראים קרובים לספרות הפיוט.

לראות בהן רמזים לספרות ההיכלות. בפיוט לג אף מצאנו הזכרה מפורשת של שבע ההיכלות, וכמה קטעים שלא מצאנו להם מקורות אלא בספרות ההיכלות פזורים גם על פני שאר חלקי הסדרה, ובמיוחד בפיוט לו ובפיוט לח. לתשומת לב ראויה גם הזכרתם של שמות כגון אדירירון, ברוריון, הדירירון ואכידירון בפיוט מב³¹ — אף זה מן הדברים הנדירים מאוד בפיוט הקדום. בהערות שצירפנו לפיוטים ניסינו להתחקות אחרי מקורותיו של הפייטן בספרות ההיכלות ברם הדבר צריך עוד עיון וטיפול זהיר ובלתי משוחד מצד בעלי מקצוע.

בעית היחוס

בעית יחוסם של הפיוטים שלפנינו ליוסי בן יוסי אינה ניתנת להכרעה ודאית. זולאי שראה לפניו את ט"ז פיוטי הקדושה בלבד ציין עוד בשנת 1945³² שהוא "מפקפק מאוד בדברי עדותו של ר' יונה אבן ג'נאח" ויותר נראה לו "שמחבר הפיוטים האלה הוא ינאי" — ואם כי אין, כמדומה, שום יסוד ליחס את הפיוטים הללו לינאי נראה שפקפקיו של זולאי בעינם עומדים גם כיום. האמת היא שאין לך דבר במ"ז פרקי הפיוט שבסמוך שיזכיר ולו רק במשהו את פיוטי יוסי בן יוסי הודאיים. לא התבניות, לא אוצר המלים, לא המקצבים ולא מטבעות הלשון נראים של יוסי בן יוסי הידוע. המרחק שבין הפיוטים דלהלן לבין פיוטי יוסי בן יוסי הידועים בולט בעיקר בסדר הרהיטים הראשון, שיש בו דיון בסדר העבודה ביו"כ, והלא נושא זה עובד בידי יוסי בן יוסי — ובדרך שונה כל כך! — בשני פיוטים מונומנטאליים שידועים לנו. אילו נקראנו לקבוע את בעלותו של יוסי בן יוסי על הפיוטים הללו מכוח דמיונות סגנוניים ותבניתיים לא היינו נוטים ליחסם לפייטן הקדום בשום פנים ואופן.

ברם עלינו לזכור שהפיוטים שלפנינו מחורזים הם, בשעה שכל שאר פיוטי יוסי בן יוסי אינם נזקקים לחריזה, ואין לך דבר שמשנה סגנונו של פייטן יותר מן השימוש בחרוז או העדר השימוש בו³³, כל שכן שכמה וכמה פייטנים התנבאו בכמה סגנונות גם בטכסטים מחורזים. ועוד עלינו לזכור שחריזתם של הפיוטים שלפנינו פרימיטיבית היא כדי כך שקשה למצוא לה דוגמא אפילו בפיוטים הקדומים ביותר. אין זה רחוק אפוא להניח שלפנינו כאן השלב הראשון בשימוש בסממן צורני זה בפיוט העברי. כל שכן שהפייטן היחידי שמצויה אצלו חריזה דרך קבע באותה תיבה לאורך קומפוזי-

31 בנוסח הפנים מופיע רק אדירירון ("אדיר ברוך") ברם עיין בשינויי הנוסחאות. לעניין הזכרת שמות המלאכים בפיוט עיין אצל צונץ ס. פ. נספחים 21—22 (עמ' 474—479). שמות המלאכים שנזכרים בפיוטים מושמטים לעתים קרובות על ידי מעתיקים מאוחרים.

32 בפיסקה הנזכרת לעיל בידיעות ו' עמ' רלה.

33 בדבר זה יזכר על נקלה כל מי שיעיין ביצירותיהם הבלתי מחורזות של פייטנים שנהגו לחרוז בדרך כלל, כגון אמתי בן שפטיה, שלמה הבבלי, אליה בר שמעיה, משולם בר קלונימוס, שמעון בר יצחק, אברהם אבן עזרא וכיו"ב. אצל כל הפייטנים הללו אין כמעט שום זיקה סגנונית בין שני סוגי היצירות, ואלמלא מסורות יחוס מפורשות או חתימות חד-משמעיות לא היינו מעלים על הדעת ליחס את הפיוטים הבלתי מחורזים למחבריהם האמיתיים.

זיציות פיוטיות מונומנטאליות כדרך שמצאנו בפיוטי הקדושתא שלפנינו דוקא יוסי בן יוסי הוא.

גם ההיקש אל קרובת יום הכיפורים של הקלירי שנדפסה על ידי שייבר בגנוי קויפמן א' ושכבר הוזכרה לעיל כמה פעמים נראה מקדים את היצירה שלפנינו לקלירי. קרובת הקלירי נראית עשויה צעד צעד בעקבות הטכסט שלפנינו, ברם מבחינה תבניתית וסגנונית מפותחת יצירתו של הקלירי כמה מונים. קשה לשער שהטכסט שלפנינו חיקוי הוא לקרובת הקלירי דוקא משום שהוא פשוט ממנה מכל הבחינות; כנגד זה כבר ראינו את הקלירי הולך בעקבות יוסי בן יוסי ומעבד על פי דרכו את פיוטי התקיעות שלו. קרוב אפוא להניח שגם קרובת יוה"כ שלו עשויה לפי דוגמת הקומפוזיציה שלפנינו.

ואחרון אחרון: יחוסו המפורש והמודגש של תלמיד חכם ספרדי דגול בראשית המאה הי"א. ר' יונה אבן ג'נאח מלבד שחכם גדול היה גם בקי היה בשירה העברית ומן הסתם נהירים היו לפניו שבילי פייטנים ופיוטים. אנו שנוטים אנו לקבל יחוסם של מעתיקים פשוטים בכתבי יד מן הגניזה ולקבוע על פיהם היקף יצירתם של פייטנים וצביונם אינו דין שנתחם בכובד ראש אל יחוס מפורש משלו.

אין המהדיר מתכוון להכריע בבעיה זו ולקבוע בה מסמרים. ברם נראה לו שעיון מעמיק בדרכי כתיבתם של פייטנים קדומים ובתהפוכות סגנוניותיהם נראה מחייב זהירות לא רק בקבלת השערת יחוסם של פיוטים אלה ליוסי בן יוסי — אלא גם בדחייתה.

מקורות

1. ומק. כ"י ווסטמינסטר קולג' ליטורגיקה כרך ג' סימן 36. נוסח הפנים. מכיל את כל קטעי הפיוט המובאים להלן, פרט לפיוטים א—ד, כו, מד, שהושגו למו על פי מקורות אחרים.

מקבילות לפיוטים ראשונים

2. אדלר 2924. שייך לכ"י ומק הנ"ל ומכיל את הפיוטים א—ד. שימש יסוד לפרסומו של י. מרקוס בגנוי שירה ופיוט סימן כג, עמ' 69 ואילך.
3. ק. קויפמן 22. פיוטים יח—כד.
4. אד. אוכספורד 2714/3 דף 7א ואילך. פיוטים כא—כו.

מקבילות לפ"ז רהיטי הקדושה

5. א. ט"ש H 9/2 10. מפיוט כח טור 1 עד ל טור 6.
6. ב. ט"ש H 5/116. מפיוט ל טור 13 עד מב טור 9. מטושטש בחלקו הגדול ואינו ניתן לפיענוח סדיר.
7. ג. ט"ש H 6/94. מפיוט לו טור 11 עד מא טור 3.
8. ד. ט"ש H 10/94. מפיוט ל טור 21, עד לב טור 11. כ"י זה הוא המשכו של

כ"י ו הנזכר בסמוך.

9. ה. ט"ש H 10/129. מפיוט לג טור 8 עד לה טור 8.
10. ו. ט"ש H 17/21. מפיוט כח טור 8 עד ל טור 20.
11. ז. ט"ש H 21/2. מפיוט לא טור 1 עד לג טור 2. קרוע בשוליים.
12. ח. ט"ש, קטעים בזכוכית 28.9. מטושטש ביותר. ניתן לפיענוח מפיוט לה טור 1 עד סוף פיוט מ.
13. ט. אדלר 2152 דף 36, א ואילך. מפיוט ל טור 41 עד פיוט לא אמצע טור 22.
14. י. אדלר 2465 דף 13 א—ב. מפיוט לח טור 4 עד לט טור 14.
15. יא. ט"ש H 8/77. מפיוט מב טור 15 כנראה עד סוף פיוט מג. הכל מטושטש ביותר.
16. יב. אוכספורד 2587/3. מפיוט כח טור 1 עד מג טור 17.
17. יג. אוכספורד 2712/14. מפיוט כח טור 1 עד לא טור 11; מפיוט מא טור 21 עד סוף מג.
18. יד. אוכספורד 2736/R. מפיוט כט טור 4 עד ל טור 30; מפיוט לט טור 16 עד מא טור 20.
19. טו. אוכספורד 2848/15. מפיוט כח טור 14 עד ל טור 23; מפיוט לד טור 9 עד לו טור 16.

א

תודה ומנחה הגיש והולבש
 שור ואיל כזבח על צוון כבש
 רוגז וקצף להחדיל ולבש
 קטורה שם כליל העבש
 5 צער וגם חולי חבש
 פעלו שע ולובש
 עשר קדושות בקדש ללבש
 סיפג טבילה ושמונה כלים לבש
 נסכים ונתחים לאש יבש
 10 מלבוש בגדי זהב לבש
 לבן הביאו לו בגד ולבש
 כסיפג עוד בגדי עצמו לבש
 ימים שבעה ללשכה הופרש
 טרם יום כפור המפורש
 15 חנון וסולח עבור לא לייבש
 זבת חלב ודבש
 וידוי תחנונים סדר ונחבש
 הפיק תחינה ונתחבש
 דורון כהגיש בגדי זהב לבש
 20 גש עוד וסיפג ובגדיו לבש

א

מקור: כ"י אדלר 2152, גדפס ע"י מרקוס בגשו"פ סימן כח. 1. תודה ומנחה — קרבנות שונים. 2. כבש — כיפר. 3. להחדיל ולבש — להרחיק ולהפסיק מעל ישראל. 4. כליל העבש — אולי: כדי ליפות ולטהר ("כליל") את מה שקילקל ועיפש ("העבש") החטא. 5. חבש — ריפא. 6. פעלו שע — כמו: אל פעלו שע. ר"ל: שעה, פנה אל פעלו, ולצורך זה הולבש בבגדי כהונה. 7. עשר קדושות — על שום עשר הפעמים שבהן קידש כהן גדול ידיו ורגליו בו ביום (יומא ג, ג). 8. ושמונה כלים — שמונת בגדי הכהן הגדול. 9. יבש — אולי מלשון תיבש שלהבת (איוב טו, ל). 10. לבן וכו' — שיעורו: בגד לבן הביאו לו ולבש. כלו' בשביל העבודות המיוחדות של יום הכיפורים הביאו לו בגדי לבן (יומא ג, ו). 11. כסיפג וכו' — כאשר טבל ונסתפג לאחרונה, עם תום עבודות היום. בגדי עצמו — השווה יומא ז, ד והשווה גם שם משנה א. והפייטן מנה את שלשת סוגי הלבוש שכהן גדול לובש ביום כפור: בגדי זהב, בגדי לבן ובגדי עצמו. 12. ללשכה — ללישכת הפלחדרין. השווה יומא א, א. 13. חנון וכו' — הטור קשור אל שלאחריו: כדי שהקב"ה החנון והסולח לא ייבש בשביל עוונותיהם של ישראל את הארץ ("זבת חלב ודבש"). 14. וידוי תחנונים סדר — ר"ל: התודה. נחבש — נתרפא מעוונותיו. 15. הפיק תחינה — התפלל. 16. דורון כהגיש — בשעה שהקריב הקרבנות.

בְּגִדֵי זָהָב עוֹד נִתְּלַבֵּשׁ
אֶז כְּתוּנַת בֶּד קוֹדֵשׁ יִלְבָּשׁ

ב

אֲבִנֵּט יַחְזוֹר בְּעִיּוּזִים
בַּעֲבוּר גִּינַת אֲגוּזִים
גִּלּוֹת לוֹ רָזִים גַּנּוּלִים]
דּוֹק דָּר וְעוֹשֶׂה חֲזִיזִים
5 הִבִּיאֻהוּ לְלִשְׁכָּה בְּעִיּוּזִים]
וּפָרְשׁוּ שְׂרִינֵן שֶׁל בּוּץ בִּינוֹ לְבֵין עִיּוּזִים
זִיוֹן סְדָרִים לְפָנָיו מִכְרִיזִים
חָכָם אִם הָיָה וַיִּמְכִּין בְּרָזִים
טַעַם לְמַעַשׂ מִנּוֹ רַמְזִים
10 יַעַן מַלְשׁוֹן לְפָנָיו מִכְרִיזִים
פְּהִינִים יִשְׁבִּיעוּהוּ בְּמַר עִיּוּזִים
לְבַל [יִשְׁנָה] דָּבָר מִכְרִיזִים
מִכָּה לְפָנָיו בְּצַרְדָּה כְּמַפְזִיזִים
נוֹאֲמִים לֹא הִפְגִיעַ אַחַת בְּרִיצְפַּת עֲלִיזִים

20. ובגדיו — איני יודע למה הוא מתכוון ואולי למה שנאמר במשנה יומא ז, א: בא לו כהן גדול לקרות אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא ואם לאו קורא באצטלית לבן משלו. והשווה שם, שם משנה ג: הביאו לו בגדי זהב וכו'. 22. אז — אחר כך. כתונת בד וכו' — ויקרא טז, ד.

ב

מקור: כהנ"ל. חוזר לשלבי העבודה הראשונים. 1. בעיוזים — בגבורה. 2. גינת אגוזים — כנסת ישראל (שיר השירים ו, יא). 3. גלות — קשור אל שלאחריו: כדי שהקב"ה ("דוק דר [בשחקים] ועושה חזיזים") יגלה לו, אגב כניסתו לקדש הקדשים, סודות נסתרים. עושה חזיזים — זכריה י, א. 6. ופרשו וכו' — עיין יומא ג, ד. עיוזים — כאן כנראה כינוי לישראל. 7. זיון סדרים וכו' — סומך על מה שנאמר בגמרא יומא לא, ב: מאי שנא של בוך? כדאמר רב כהנא: כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. ופירוש: על ידי פרישת סדין של בוץ, כאילו מכריזים לפניו על יפי הסדרים ("זיון סדרים") של עבודת יום הכיפורים. 8. חכם אם היה וכו' — קשור אל שלאחריו: שאם היה חכם בתורה היה נרמז מן הסדין רמזים נחוצים לעבודתו ("טעם למעש"). 10. יען מלשון — דיבור שבעל פה (יומא א, ו). 4. כהגים ישביעוהו — חוזר אל העניינים שלפני התחלת העבודה. השווה יומא א, ה. במר — איני יודע טעמו, ואולי הוא מלשון למרר בבכי, ועל פי יומא שם, שם: הוא פורש ובוכה והם פורשים ובוכין. 12. לבל ישנה וכו' — מבקשים ממנו שלא ישנה את סדר הקטרת הקטורת לפני ולפנים (יומא שם, שם). 13. מכה לפניו בצרדה — יומא א, ז: בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה. כמפזזים — כדרך המרקדים. 14. לא — לו. הפגיע — כמו: להפגיע. ובמשנתנו: להפגיג. רצפת עליזים — כל: רצפת בית המקדש. ואיני יודע טעם

15 סְפָרִים אַרְבַּעָה לְפָנָיו מְכַרְזִים
 עֲזָרָא וְאִיּוֹב וּדְנִיָּאל וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים רְמוּזִים
 פָּרִים וְאֵלִים לְפָנָיו מְגִזִּים
 צוֹפָה וּמְכִיר בְּעִבּוּדֵת זִירוּזִים
 קוֹרָאִים לְפָנָיו סֵדֶר הַיּוֹם בְּכַרְזִים
 20 רְגִיל הָיָה בְּזִבְחֵי עִזּוּזִים
 שְׁעַת שְׁחִיטָה כְּשִׁתְּגִיעַ לְפָנָיו עֲלִיזִים
 תִּקְרָף מֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי
 עִזִּים

ג

תִּכְכֹּף לְמִזְרַח הָעֲזָרָה אֲשֶׁר לוֹ
 שְׁעָמַד לִימִינוֹ הַסֶּגֶן הַכִּלְיָלוֹ
 רֹאשׁ בֵּית אָב מִשְׁמָאלוֹ
 קִלְפֵי שֵׁם הָיְתָה לְמוֹלוֹ
 5 צִיץ דִּימוֹ בְּהַכִּלְיָלוֹ
 פְּלוּסִים שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר מְנָה בְּהַתְּכָלוֹ
 עֲרַבִּין הִינְתוּבִין בְּהַכִּלְיָלוֹ

לכינוי. 15. ספרים ארבעה — מפורש בטור 16, והוא על פי המשנה ביומא א, ו: ובמה קורין לפניו? באיוב ובעזרא ובדברי הימים. זכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בספר דניאל. 17. מגיזים — מעבירים. על פי יומא א, ג: ומעבירים לפניו פרים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. 18. צופה וכו' — והוא מסתכל ומכיר וכו' בעבודת זירוזים — בעבודת יום הכיפורים שטעונה זריזות מרובה. 19. קוראים לפניו — על פי יומא א, ג: מסרו לו זקנים מזקני בית דין וקורין לפניו בסדר היום. בכרזים — בקול רם, בהכרזה. 20. בזבחי עיזוים — בעבודות שצריכות גבורה. או: בעבודותיהם של ישראל (השווה טור 6). 21. כשתגיע — כנראה במקום: שתגיע. לפניו עליזים — שמחים לפניו ומעסיקים אותו (יומא א, ז). ואולי: כשהיתה מגעת שעת שחיטת התמיד כבר היו ישראל החוגגים ("עליזים") עומדים לפניו (על פי יומא א, ח). 22. תקף — נתחזק. והיא מלת מילואים שכיחה בפיוטים שלפנינו. 22. מאת — במקרא (ויקרא טז, ה): ומאת.

ג

מקור: כהנ"ל. 1. תכף — מיהר. למזרח העזרה — יומא ג, ט. 2. הכלילו — כדי להכליל אותו, להעמידו באמצע. השווה יומא לו, א: כדי שיתכסה בו. 5. ציץ דימו בהכלילו — את הפייסות שבקלפי הישוו לציץ כשייפו אותם ועשאום של זהב ("בהכלילו"). על פי הגמרא ביומא לו, א: לפי שמצאנו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן, ת"ל גורל גורל וכו'. ועל פי המשנה ביומא ג, ט: ועשאן בן גמלא של זהב. 6—10. פלוסים וכו' — הטורים מיוסדים על המשנה ביומא ג, ז: בשחר היה לובש פלוסין של י"ב מנה, ובין הערבים הנדוין של ה' מאות זוז וחכמים אומרים בשחרית היה לובש של י"ח מנה ובין הערבים של י"ב מנה — הכל שלושים מנה. אלו משל ציבור. ואם רצה להוסיף מוסיף משלו. בהתכלו — בהתקשטו, מלשון כלילת יופי. 7. ערבין — במקום: בין ערבים. הינתובין — צ"ל כנראה:

סומכו והשעדו כולם בגללו
 נמנה שלושם מנה בכללו
 10 מקודש נטלם ואם רצה מוסיף משלו.
 לדרום העמיד ראש פר עגלו
 כשהטאו פניו למערב להסתכלו
 ימין פרס עליו בסכלו
 טעם וידוים להתודות על מעלו
 15 חטאתי פשעתי מרדתי במללו
 זעק אנא השם לכפר על קהלו
 וכראות כן פהניו לאהלו
 הם משיבים ברוך גודלו
 דיברו ישיבים במילולו
 20 געה להם תטהרו בשאלו
 בשחטו פרו לכפר עוולו
 והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו

אוצר החכמה

ד
 אשם לכפר וכחש וסררים
 במזבח — —

ה
 פילול עתר בסית חינוני

הנדוין, ר"ל: בוץ הודי. 8. והשעדו — נרדף ל"סומכו" שלפניו: כל ישראל זכו למשען ולסעד בגללו, בגלל כהן גדול ועבודתו. נמנה — סך הכל של בגדיו. 11. לדרום וכו' — חוזר לעניין פרו של כהן גדול. לדרום העמיד — על פי המשנה ביומא ג, ח: ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב. 12. כשהטאו — מכוח שהטה את ראש הפר ועיקמו היו פניו מופנים כלפי מערב. והוא על פי הגמרא ביומא לו, א: ראשו לדרום ופניו למערב היכי משכחת לה? אמר רב: בעוקם את ראשו. 13. פרס — שם. בסכלו — בהתכוונו. מלשון שיכל את ידיו בבראשית מח, יד, שתרגמו: אחכמיגון לידוהי. 14. טעם — אמר. 17. לאהלו — כנראה: בני ביתו ושבטו. 20. געה להם — אמר להם. ושיעור הטור: געה להם בשאלו: תטהרו. השווה יומא ג, ח. 22. והקריב וכו' — ויקרא טז, ו.

ד
 מקור: כהנ"ל. 1. וסררים — מלשון סורר ומורה.

ה
 מקור: ומק. 1. פילול עתר — אמר. העתיר. תפילה. בסית חינוני — בשיחה של תחנונים.

עָרַךְ וּסְיָדָר וּפְתָר תַּחֲנוּנַי

סְלִיחָה וּמַחֲלָה לַעֲוֹנָי

[נ]

[מ] 5

לְהַשְׁמִיד בְּאַף זִידוֹנָי

כָּלוּ וּפְסוּ כָּל סוּטְנֵי וּמִסְטִינֵי

יֵצֵא מֵעַל מִזְבִּיחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי

טוֹכֶס .. וְקָם לִיפְנֵים וּלִיפְנֵי

חֲמֵשׁ טָבֵל וְסִיפֵג בַּמִּכְהוֹנֵי 10

זְכוֹת לְהַמְצִיא לְהַמּוֹנֵי

וַיְדִיִּים פָּרֶס בְּעֵד פְּתֵנֵי

הִיתִיר לָמוּ כָּל חֲטָא גִנִּי

דָּבָר רַחֲשׁ וַחֲזִינָן לַעֲיֵנֵי

גִּבֹּר בַּמִּסְפָּר עַל דּוּכָנֵי 15

בְּהַעֲמִידוֹ מוֹל פָּנֵי יי

אוֹמֵן לַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזוּזָאֵל

יַעֲמֵד חַי לִפְנֵי יי

ו

אַצֵּל הַשְּׁעִיר הַמְשָׁלִיחַ בְּצַעֲדוֹ

בִּיסְמִיכָה סֶמֶךְ יָדוֹ

גִּיעִיית וַיְדוּיִים בְּהִיתוֹדוֹ

דָּרַשׁ לְכַפֵּר מֵעַם מְרִדוֹ

הַשֵּׁם אָנָּה בְּהִגִּדוֹ 5

וּלְפֹאשְׁעִים בְּהִיתוֹדוֹתוֹ יִסְלַח בְּוִיעוֹדוֹ

2. ופתר — ופרש, ביטא. 3. סליחה — לבקש סליחה וכו'. 6. זידוניי — אויבי הזידוניים.
7. כלו ופסו — שיכלו ויושמדו. ופיענוחה של מלת "ופסו" מפוקפקת. 8. יצא וכו' — מדבר
במכלול עבודות היום. 9. טוכס — פואר, קושט. 10. חמש טבל — במשך כל עבודות היום.
במכהוניי — איני יודע להלום מלה זו. 12. וידיים פרס — סמך ידו על פרו שנית, כדי
להתוודות עליו על חטאות כהנים (יומא ד, ב). 13. היתיר למו — כיפר. חטא גניי — חטא
מגונה. או: כל חטא ועוון. 14. דבר רחש — מוסב על הוידוי. 15. גבר וכו' — לא ידעתי
לכוון טור זה. ולשימוש במלה "גבר" כאן השווה גם להלן פיוט י, טור 3. 17. אומן —
איני יודע לכוון מלה זו. לעזזאל — צ"ל: לעזאזל. לשעיר וכו' — ויקרא טז, י. ושם:
והשעיר וכו'.

ו

מקור: ומק. 1. המשליח — הכהן הגדול. 3. גיעיית וידויים — אמירת וידוי. וכאן הכוונה

זמן שקרא כתב ידו
 חק וטעם למבקשי מועדו
 טכס יושר ישמיע למועדו
 10 יאמר לקהלו ברוך שם כבודו
 כקחתו שעיר כויעודו
 לעשות לא כבש כנגדו
 מסרו למי שהוא מפרידו
 נילויים איתו עד סופה לוועדו
 15 סכות עשר עד צוק ייעודו
 עשויים תשעים להסעידו
 פקודים שרות בין ידו
 צעדים מסופה לסופה לדודו
 קשר שתי קרניו בזהורו לדודו
 20 רותו חיי לא מפגיע עד אברים מפרידו
 שלושת ועד עד בית הודו

לזידי שעל השעיר המשתלח שהוא על חטאות העם כולו. 7. זמן שקרא — הקטע קשה כאן
 ונראה שאי אפשר לפרשו אלא כמוסב על קריאתו של כה"ג בתורה, אף על פי שעבודה
 זו נעשתה אחרי שהגיע השעיר לעזאזל. זמן שקרא — בשעה שקרא כה"ג. כתב ידו —
 את התורה שהוא כתב ידו של הקב"ה. 8. חוק וטעם — מצוות וחוקים. למבקשי מועדו —
 לישראל הנקהלים בבית המקדש. 9. טכס יושר — שבח נכון, ר"ל: ברכות. למועדו — לקב"ה
 שהועידו לכהונה גדולה. 10. יאמר לקהלו וכו' — יסיים את הקריאה בברכות. ואפשר שהוא
 במקום: יאמר לו קהלו. שעל כל ברכה וברכה היו הציבור משיבים ברוך שם כבוד מלכותו.
 11. כקחתו — חזר אל עניין השעיר המשתלח. כויעודו — כיעודו, כמצוותו. 12. לא — צ"ל:
 לו. לעשות לו כבש וכו' — על פי יומא ו, ד: וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים
 בשערו וכו'. 13. מסרו וכו' — על פי יומא ו, ג: מסרו למי שהיה מוליכו. מפרידו — גורם
 לו שיתרסק, שיתפרד לאבריו. 14. נילויים איתו וכו' — על פי יומא ו, ד: מיקירי ירושלים
 היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה. 15. סכות עשר — שהיו עשר סכות מירושלים עד
 לצוק שהיה מחוץ חפצו של המשלח (יומא שם, שם). 16. עשויים תשעים — הלשון משובשת
 כאן ונ"ל כוונתו: עשר הסכות עשויות היו על פני תשעים (ריס) שמירושלים ועד לצוק
 (יומא ו, ד), כדי להסעיד את לב המשלח ולהציע לו לחם ומים (יומא שם, שם). 17. פקודים —
 אין בידי לפרש טור זה. והכוונה: הממונים על כל סוכה וסוכה, כנראה: כדי לשרתו.
 18. צעדים וכו' — מלוויים אותו מסוכה לסוכה (על פי יומא ו, ה: ומלוין אותו מסוכה
 לסוכה). לדודו — איני יודע כוונתו. 19. קשר — משהגיע לצוק קשר את הזהורית בין
 קרנות השעיר ואל הצוק. לדודו — אולי צ"ל: לחודו, לחודו של צוק. 20. רותו חיי לא
 מפגיע — כנראה משובש. והוא מכוון למה שנאמר ביומא ו, ה: ולא היה מגיע לחצי ההר עד
 שנעשה אברים אברים. 21. גם טור זה נראה משובש והוא מכוון כנגד מה שנאמר במשנת
 יומא ו, ח: אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר. ומניין היו יודעין וכו' מירושלים ועד

תָּנוּת לַפֶּהֶן הַיָּצִיעַ שְׁעִיר לַמִּדְבָּרָה לְהַמְגִּידוֹ
וְהַקְרִיב אֶהְרֹן אֶת פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לֹא
[וְכִפֹּר בְּעֶדוֹ]

ז

תֹּרָה לְקִרְואַת בָּה אֶתָּא
שְׁמוֹנָה בְּרָכוֹת לְבִתּוּתָהּ
רֵץ אֶצֶל פֶּר וְקִדִּישׁ דָּמוֹ לְהוֹתָהּ
קִיבֵל דָּמוֹ בְּמִזְרֵק וְאֶתָּא
5 צִיּוֹנוֹ לְמִי שֶׁהוּא מְמַרְס כְּצִיּוֹי פִּתְא
פֶּן יִקְרֹשׁ דָּמוֹ לְהוֹתָהּ
עָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבִּיחַ וְחָתָהּ
סִלּוֹל וְלָקַח מִלֹּא הַמִּחְתָּה
[כְּמוֹ שְׁכִינָה אוֹתָהּ]
10 מוֹל רוֹבֵד רְבִיעִי שֶׁבַע וְאֶתָּא
לְכָל יוֹם מִירְעָה שֶׁל זֶהָב בִּירְאִיתָהּ
כְּלוּלָה הַיּוֹם לִישְׁעוֹתָהּ

בית חדודו שלש מלין וכו'. 22. תנות — לומר. להמגידו — לשמחו. 23. לא — צ"ל: לו. והקריב — ויקרא טו, יא. סוף הטור שמעמיד את החרוז לא הועתק בכתב היד.

ז

מקור: ומק. 1. תורה וכו' — בא ("אתא") לקרוא את פרשת היום בתורה (השווה יומא ז, א).
2. שמונה ברכות — על פי יומא שם, שם: ומברך עליה שמונה ברכות. לבתותה — כנראה במקום: לבטותה. 3. רץ וכו' — חוזר לעניין שחיתת פרו שלכהן גדול (יומא ד, ג). 4. קיבל דמו במזרק — יומא שם, שם. ואתא — ובא לו. 5. ציונו — נראה ט"ס במקום: ציינו, והוא תחת: מסרו, הפקידו. פתא — אין בידי לפרש מלה זו. ואולי הוא ט"ס במקום: דתא=התורה. ו"פתא" בארמית: רחב, ואולי באה כאן המלה ככינוי לתורה על פי איוב יא, ט: ורחבה מני ים, שתרגומו: ופתיה יתיר מן ימא. 7. עלה וכו' — מכאן תיאור הכנסת הקטורת לקדש הקדשים. גם במשנה בא תורה של זו אחרי שחיתת הפר. עלה לראש המזבח — השווה המשנה ביומא ד, ג: נטל מחתה ועלה לראש המזבח וכו' וחותרה מן המעוכלות וכו'. 8. סלול — אולי צ"ל סליל (ל' צרויה)=הלך. 10. מול רובד רביעי — השווה לשון המשנה שם, שם: וירד והניחה על הרובד הרביעי. שבע — אולי ט"ס במקום: שב ואתא. 11. לכל יום וכו' — הפיסקה מתיחסת למה שנאמר במשנת יומא פרק ד משנה ד: בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס. אלא שהנוסח משובש ביותר: בטור 10 נראית המלה "מרעה" מציינת את המחתה שמערים את הגיחלים לתוכה ואולי צ"ל: "מערה". ברם אפשר שצ"ל: מידעה=ידוע, השווה פיוט י' להלן טור 3 ושם טור 21. "ביריאתה" פירוש: עשייתה, וכך גם להלן בטור 15, ושם מנוקד בכתב היד ב' קמוצה וכוונת הטור: בכל יום היתה רק המחתה שמערים לתוכה את הגחלים עשויה זהב ואילו זו שחותין בה היתה של כסף. 12. כלולה וכו' — ואילו היום מקושטת ומפוארת

יום כפור בשל זָהב ושל כסף חָתָא
 טכוסה שלוש קבים נַעֲשָׂתָה
 15 חֲקוּקָה זָהב זרוק בְּרֵאִיתָה
 זָהב אָדוּם הִיא הַיּוֹם גְּרֵאִיתָה
 וְכָל יוֹם מְקָרִיב פֶּר וְאֵיל לְהַשְׁעוֹתָה
 הַיּוֹם מוֹסִיף מְלֹא חֲפָנָיו לַעֲלוֹתָה
 דָּקָה כָּל יוֹם חָתָה
 20 גַּם הַיּוֹם דָּקָה מִן דָּקָה נִיהֲיָתָה
 בִּימִינוֹ נָטַל אֶת הַמַּחְתָּה
 אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ כְּחָתָה
 וְלָקַח מֵלֵא הַמַּחְתָּה

ח

אֲבֵיט חָגֵר לְכַבּוֹד וּלְתַפְאֶרֶת
 בַּד קוֹדֵשׁ עָטָה לְאֲדָרֶת
 גִּיחָלִים חָתָא בְּמִיקְטוֹרֶת
 דָּקָה לִתְת בָּהּ וּקְטוֹרֶת
 5 הוֹעֲשָׁנָה סָמִים בְּקְטוֹרֶת
 וְכִיסָה עֲנַן הַקְטוֹרֶת
 זָכָה לְבוֹנָה מוֹכְשָׁרֶת
 חִיבֵר וּפִיטִם לִתְת בִּיקְשׁוֹ [

היתה. לישעוה — כנראה: משום כבוד, משום שעייה אליו, או כדי להפנות את תשומת דעת הבריות. 13. יום כיפור — כפל העניין. ושל כסף — המלים נשתרבו לכאן אולי מטור 11, ויש למחוק אותן מכאן. 14. טכוסה וכו' — המחיתה היתה מסודרת ("טכוסה") כדי להכיל ג' קבין. השווה יומא ד, ד: בכל יום היה חותה בשל ב' קבין ומערה בתוך של שלוש קבין והיום חותה בשל שלוש קבין ובה היה מכניס. 15. חקוקה וכו' — הטור מתיחס ליומא שם, שם: בכל יום היתה זהבה ירוק והיום אדום. ו"חקוקה" כנראה במשמעות של: קבוע היה (בכל יום) שתהא עשייתה (בריאיתה) מזהב ירוק. ו"זרוק" ט"ס, והסופר כתב לפני כן "ירו" להשלמת הטור הקודם וחזר וכתב "זרוק" בראש הטור. 17. פר ואיל — אינם עניין לכאן והטור משובש שוב. והמכוון במשנה שם: בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים והיום מוסיף מלוא חופניו. ונראה ש"פרס" נשתבש ל"פר". להשעוה — לגרום שהקב"ה ישעה אל ישראל או אל העבודה. 19. דקה וכו' — השווה במשנה שם, שם: בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה. 21. בימינו — יומא ה, א: נטל את המחיתה בימינו. ולקח וכו' — ויקרא טז, יב.

ח

מקור: ומק. 2. לאדרת — לכבוד. 3. במיקטורת — במחתה. 5. הועשנה — המחיתה. סמים בקטורת — שיכול מלים במקום: בקטורת סמים. 8. חיבר — רקח, הרכיב. ביקשו... —

- טוֹכַס בְּבָגְדִים מְלֻבָּנִים לְשָׂרָת
 10 [י]
 [כ]
 לַעֲת קָרְבָּנוּ בְּבִגְדֵי זָהָב מְשָׂרָת
 מְרוֹם עָזְרוּ אֲשֶׁר [ ]
 נִמְצָא שֵׁשׁ לֹא מְחִילָה וּסְלִיחָה וְעֶטְרָת
 15 [ס]
 עָבוּר לְהַשְׁמִיעַ לְמִקְוֵטָרָת
 פִּיעֵנוּחַ פִּיטוּם הַקְטָרָת
 צִיֵּין כָּל סִימָנֵי קְטוֹרָת
 קִיטְרָה בָּעֵת הַיְתָה מִקְוֵטָרָת
 20 רִיחָה בְּרִיחוֹ וְגַם מִקְוֵטָרָת
 שְׁלֵהֶבֶת מַחְתָּה גִיחָלִים בּוֹעֶרָת
 תִּיקֵן וְנָתַן אֶת הַקְטוֹרָת

ט

- תַּת עַל הַמְזַבִּיחַ קְטוֹרָת סָמָה
 שְׂכִיחַ הַחֹט מְאוּמָה
 רֵץ אֶל הַקֹּהֵל וְכֹפֶר אֲשָׁמָה
 קוֹרְבָן בְּעֶרְכוֹ בִּיפְנֵימָה
 5 צָעַק וְהִינְעִים בִּינְעִימָה
 פֶּן יִבְעֵת בִּיקְהֵל רְחוּמָה

נראה להשלים: ביקשורת, כלומר: בתרכיב המקושר מסממנים שונים. 9. טוכס — קושט, פואר, הכהן הגדול. 12. לעת קרבנו — הכוונה לקרבנות החיצוניים המשותפים ליו"כ ולשאר ימים, שאת אלה הקריב בבגדי זהב. את פרו היה הכהן הגדול מקריב בבגדי לבן. 14. לא—לו. 16. למקוטר — לכנסת ישראל (שיר ג, ו). 17. פיענוח — פירוש. וקשה לעמוד על כוונת שני הטורים הללו משום חסרון טור ס'. 19. קיטרה — עשנה של הקטורת. 20. ריחה וכו' — הטור משובש. ומלת "בריחו" נשתבשה אולי מ"ביריחו" על פי הנאמר בתמיד ל, ב: מיריחו היו מריחין ריח פיתום הקטורת. 21. שלהבת וכו' — שיעור הטורים: התקין את השלהבת הבוערת במחתה שהיתה מלאה גחלים ונתן עליה את הקטורת. 22. ונתן — ויקרא טז, יג.

ט

מקור: ומק. 1. תת — על ידי שהקטיר את הקטורת. 2. שכיח — כדי להשכיח מלב הקב"ה את חטאיהם של ישראל. 3. רץ אל הקהל — כנראה במקום: על הקהל, למען הקהל. 4. קרבן בערכו — כנראה: על ידי שהקריב את הקטורת. ביפנימה — לפני ולפנים, בקדש הקדשים (השווה במדבר טז, לה: מקריבי הקטורת). 5. צעק והינעים — התפלל. והמכוון: התפלל תפילה קצרה. 6. פן יבעת — שלא יתבהלו ישראל. ואולי צ"ל: פן יבעת בו קהל רחומה. והשווה יומא ה, א: ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפילתו שלא

עֲרָכִים סִידֵּר לִיפְטִימָה

סֹלֶת חֲטִים לְסִימָה

[ג]

[מ] 10

לְבַשׁ בְּגָדָיו בְּלָבוֹשׁ רִיקָמָה

כְּתוּרִים בְּהוֹד וְתַפְאֶרֶת נְעִימָה

יִכְפֹּר בְּעָדוֹ וּבְעֵד תַּמָּה

טוֹכֶס לְהַקְרִיב וּלְהַתְאִימָה

15 חֵט לְכַפֵּר וְגַם אֲשָׁמָה

זְבָחִים עֵיתֵר לְשָׁמָה

וּלְנִקּוֹת מִיַּעוֹן שְׁלִימָה

הִיתוּדָא פְּעָמִים כַּמָּה

דְּבָרִים הַפִּיק וְנְעִימָה

20 גָּאֵל לְאוֹם בָּרָא כַּחֲמָה

בְּלֻקְחוֹ מִדֶּם הָפָר לְהוֹת שָׁמָה

אֵת פְּנֵי הַכְּפֹרֶת יִהְיֶה בְּאַצְבָּעוֹ קִידְמָה

לענין החכמה

,

אִישׁ יִכֵּן לְהַכְנִיס וּלְהַצְנִיעַם

בְּיוֹשֶׁר וּבְרִיצוֹי גָּזוּ פִּשְׁעֵם

גַּם גָּבַר בַּמַּדְעָה לְרוּעַ עָם

דִּבְרֵי תַחֲצוֹת הוֹנְעֵם

5 הוֹבָא אֶל מִבֵּית [ ]

וְהִינֵה בְּשִׁמוּעוֹת בְּנוֹעֵם

,

להבעית את ישראל. 7. ערכים סידר וכו' — נראה חוזר אל העבודות הראשונות של כה"ג: סידר את מערכת הקרבנות כיאות. השווה לשון הברייתא: מסדר מערכה וכו' (יומא לג, א). ואולי הכוונה לסדר הקרבת תמיד השחר. ליפטימה — איני יודע כוונתו, ופיענוח המלה מפוקפק. 8. סולת חטים לסימה — רומז לחביתין שכבר הקריב כ"ג עם שחר (יומא ג, ד). 11. בלבוש רקמה — הכוונה לבגדי הזהב. 12. כתורים — שב אל "בגדיו". מקושטים. 13. תמה — כינוי לכנסת ישראל. 14. טוכס — פואר הכהן הגדול. 16. עיתר — הקריב, העלה בעשן. מלשון עתר ענן הקטורת (יחזקאל ח, יא). לשמה — כנראה: לשם שמים. 17. שלימה — כינוי לכנסת ישראל. 19. דברים הפיק וכו' — התפלל. 20. ברא — במקום: ברה. 22. את פני וכו' — במקרא (ויקרא טז, יד): ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפורת קדמה.

,

מקור: ומק. 1. איש — אש הקטורת. 3. במדעה — כנראה: בדעת. השווה פיוט ז' טור 10 ולהלן טור 21. לרוע עם — על חטאת העם. ברם פיענוח המלה מפוקפק, ואפשר שיש לגרוס: "לרועעם", כל' לשבור את לבם, לעוררם לתשובה. ולשימוש במלת "גבר" פה השווה בפיוט ה, טור 15. 4. דברי — במקום: בדברי. 6. והינה — אין בידי לפרש.

וּבְחוֹ וְנִסְכּוֹ הוֹנְעָם
תְּבִיתִים עָשׂ לְהַסִּיר כָּל זַעַם
טָעַן מוֹרָא בְּעַד עָם

10 יוֹסֵר עֲוֹן מַעַם

כְּלִיל עַל הַמִּזְבֵּחַ הַמִּוֹנְעָם
לְחִסּוֹךְ מִיְהִיתוֹל רְשָׁעִים
מְלֻבָּשׁ בְּשִׁמוֹנָה יוֹנְעָם
נָתַן הוֹדִיּוֹת לְרוֹעָם

15 סְלִיחוֹתָיו לְעַמּוֹ לְהַשְׁמִיעָם

עַמּוֹ יִזְכּוֹר בְּרַחֲמָיו לְהוֹשִׁיעָם
פָּרַכְתָּ מוֹבְדָּלֶת בֵּין קוֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים לְבֵין הָעָם
צָוָה בְּאֶרֶן קוֹדֶשׁ מוֹנְעָם
קִידֵשׁ וְטָבַל בְּעַד עָם

20 רַחֵץ וְסִיפֵג מְלַהֲבָעִית עָם

שָׁבַע פְּעָמִים לְהוֹזֹת מַדָּם הַדַּעַם
תִּקַּף וּשְׁלַח אֶת הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר לָעָם

יא

תִּזְדָּה יִתְמִיד בְּאוֹהֶל מוֹעֵד
שְׁלָמִים וְנִסְכִּים יִשְׁלִים בְּמוֹעֵד
רִיחַ נִיחַח רִיצָה בְּמוֹעֵד

קְטוֹרֶת סַמִּים יִקְטִיר בְּמוֹעֵד

5 צִיּוֹן הַעֲבֹדָה יִצְהִיל בְּמוֹעֵד

פָּעַל הַזִּבְחִים יַפְעֵל בְּמוֹעֵד

עֲרֹכִים הַנִּסְדָּרִים יַעֲרוֹךְ בְּמוֹעֵד

סַמִּים לְבוֹנָה זָכָה יִלְבִּין בְּמוֹעֵד

נִטָּף וּשְׁחִלַת יִנּוּוּה בְּמוֹעֵד

והשווה גם פיוט טו טור 5. בשמועות וכו' — בבשורות טובות. 7. הונעם — נתקבל ברצון. 11. כליל — הקריב כליל. 12. מהיתול רשעם — כנראה: מן החטאים שחטאו ברשעם (על פי איוב יז, ב). 13. מלובש בשמונה — הכהן הגדול הלבוש בשמונה בגדי כהונה. 14. לרועם — לקב"ה שהוא רועה ישראל. 21. הדעם כנראה משורש ידע, במקום: הודיעם. עיין לעיל טור 3. 22. ושלח את השעיר וכו' — בפסוק (ויקרא טז, טו) ושחט את שעיר החטאת אשר לעם.

יא

מקור: ומק. הפיוט מביא בכל טור שם עצם ופעל שתחילת שניהם באות הטור. 8. ילבין — לפי התבנית שלפיוט שייך הפעל "ילבין" לטור ל' להלן, ואילו הפעל "ישים" שם שייך

10 מִזֶּרֶחַ וְאַהֲלֵי יִמְתִּיק בְּמוֹעֵד

לְבוֹנָה וְסָמִים יָשִׁים בְּמוֹעֵד

כָּלִיל וְעוֹלוֹת יְכַלִּיל בְּמוֹעֵד

יֵין הֶרְקֶחַח יִיפֶה בְּמוֹעֵד

[ט]

15 [ח]

[ו]

וַיִּדְּיוּ יִפְרוֹס וַיְתוֹדֶה בְּמוֹעֵד

הָעוֹלָה וְהַזֶּבֶחַ יִהְיֶה בְּמוֹעֵד

דָּקָה וְקִידָה יִדְשִׁין בְּמוֹעֵד

20 גִּישָׁת נִיחוּחִים יִגִּישׁ בְּמוֹעֵד

בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשׁ, בְּמוֹעֵד,

אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאוֹהֶל מוֹעֵד

יב

אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּקוֹדֶשׁ וּבְכִילָיו

בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר עַל מַעֲלָיו

גֶּהֱזָן לְקִדְשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו

דּוֹפִי לְכַפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת קִהְלוֹ

5 הִיתָשִׁיר צַעַד מַעֲגָלָיו

וְכַפֵּר עַל קִהְלֵי סִגְלָיו

זֶבֶחַ וְקֶרֶבֶנֹת מִפְעָלָיו

חֲלוֹת לֹאֵל יִשָּׁר מַעֲגָלָיו

טָבַל וְקִידְשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו

10 יַעֲזֵן לְכַפֵּר בַּעֲדַת כָּלִילָיו

כָּלִיל הָעוֹלָה בְּכָלִילָיו

לְבִישׁוֹ כְּפָרְתוֹ לְחִיילָיו

מְחִילָה לְהַמְצִיא לִידְגָלָיו

נָתַן הוֹדִיָּה לְעֶזְרָתוֹ אֶבֶק רַגְלָיו

לכאן. ו"ילבין" פעל גזור מן השם לבונה. 22. אדם לא יהיה — ויקרא טז, יז, ואין כאן פיוט כנגד פסוק טז שבפרשה: וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל.

יב

מקור: ומק. 2. מעליו — חטאיו. 3. גהץ — שמח. השווה זולאי ידיעות המכון וכו' כרך ו' עמ' קעט. 4. דופי — חטא. 5. היתשיר — ג"ל במקום: יישר. 8. חלות וכו' — לחלות את

15 סִידֵּר קֶרֶבֶן עַל מַעֲלִיּוֹ
 עֶרֶךְ וַיִּבְחִי קוֹדֶשׁ לְעַם מִיַּחֲלִי
 פָּנָה לְהַקְשִׁיב הִילּוּלִי
 צָמַד טַעַם רוֹן בְּשִׁיחַ מִלּוּלִי
 קָרָא בְּאַזְכָּרַת שֵׁם פִּילּוּלִי
 20 רֵץ וְכִיפֹר לְעַם מַעֲלָלִי
 שִׁנָּה לְקִיחַת הַפֶּר בְּמִסְלּוּלִי
 תָּר וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבִּיחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ וְכִפֹּר עָלָיו

יג

תֵּן מַעַל הַמִּזְבֵּחַ שֵׁם דָּמִים
 שְׁלָמִים מִגִּישׁ בְּעֵד תָּמִים
 רוֹקֵם בְּלוֹבָשׁוֹ אוֹרִים וְתוֹמִים
 קוֹרֶבֶן לְעֶרוֹךְ וְגַם שְׁלָמִים
 5 צָעַד הַלֶּקַח קְטוֹרֶת סָמִים
 פֶּשַׁע לְכִפֹּר וְגַם אֲשָׁמִים
 עוֹלוֹת הִיתָשִׁיר בְּעֵד שְׁלָמִים
 סָח תֵּת נְדָרִים מְשׁוֹלָמִים
 נִקּוֹת מְטִיגוֹף וּמִכְתָּמִים
 10 מַעֲוֹלוֹת לְהַצְלִיל, אֲשָׁמִים,
 לְעֶמֶק מַצּוֹלוֹת תְּהוֹמִים
 כַּחֲשָׁה תֵּת בְּמִיקוּהַ יָמִים
 יִשְׁגּוּ לְכִפֹּר כּוֹפֵר וְגַם רַחֲמִים
 טָבַח הַכִּין וְגַם שְׁלָמִים
 15 חֲטָאִים כְּשֶׁלֶג חֲתוּמִים
 [ ]

אוצר החכמה

אוצר החכמה

פני ה' שכל דרכיו יושר. 11. כליל — העלה כליל. 15. מעיליו — במקום: מעילותיו. 17. להקשיב — במשמעות של פ"י: להשמיע. השווה שימוש דומה בפיוט מו פיסקה 5. 18. צמד — הצמיד, חיבר, צירף. טעם רוֹן — דברי שירה. 19. קרא וכו' — שיעורו: קרא פילוליו (תפילותיו) באזכרת שם. 21. שינה לקחת הפר — לקח את דם הפר שנית להוות בו, השווה יומא ה, ד. 22. ויצא וכו' — ויקרא טז, יח.

יג

מקור: ומק. 1. תן וכו' — אין בידי להלום. ואולי כתוב: תו. 2. שלמים — קרבנות. בעד תמים — בעד ישראל. 5. הלקח — אולי צ"ל: ולקח. 7. היתשיר — הגיש תשורה, הקריב. 10. מעולות — כנראה צ"ל: מעילות. להטביע במצולות. אשמים — כנראה במקום: ואשמים. 12. כחשה — את חטאת הכחש של כנסת ישראל. במיקוה ימים — כל הפיסקה

[ו]
הַעֲרִיךְ נִתְחִים בְּעַד מְשֻׁלָּמִים
דָּרַשׁ כּוֹפֵר וְרַחֲמִים
20 גַּשׁ נֶגֶד אֲרוֹן קִיָּמִים
בְּמִזְבִּיחַ יְהִי שְׁנֵי דָמִים
אֵלָיו יִזֶּה מִן הַדָּם שְׁבַע פְּעָמִים

יד

אוֹתוֹ יִטְהַר וִיקָדֵשׁ
בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ
גַּם יִרְחֹץ וִיקָדֵשׁ
דִּיבֵר בְּבֹאוֹ בַּקּוֹדֶשׁ
5 (ו) הִגִּישׁ וְהַעֲרִיךְ נִסְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ
וְרִיצָה בָּם מִלְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ
זָבַח רָצוֹן עַל מִזְבֵּחַ קוֹדֶשׁ
חָטָא לְהַחֲדִיל מֵאֲנָשֵׁי קוֹדֶשׁ
טָבַל וְסִיפֵג אֲנָשֵׁי קוֹדֶשׁ
10 יִכְפֹּר עַל אֲנָשֵׁי קוֹדֶשׁ
כִּפְרָה תַת לְגוֹי קוֹדֶשׁ
לְרִצּוֹת אֵלֵי בַּקּוֹדֶשׁ
מַחֲוֹת עֶוֹן מֵעַם קוֹדֶשׁ
נִתְחִים סִידֵר בְּמִזְבֵּחַ קוֹדֶשׁ
15 סוּגַב לְפָנָיו בַּקּוֹדֶשׁ
עֲנֵן הַקְטוֹרֶת כִּסָּא הַקּוֹדֶשׁ
פָּסַע לְבֵית טָבִילַת קוֹדֶשׁ
צוּקָה לְהַחֲדִיל מֵעַם קוֹדֶשׁ
קוֹרְבָן הַקָּרִיב בַּקּוֹדֶשׁ
20 רָץ וְטָבַל בִּיהִיּוֹתוֹ בַּקּוֹדֶשׁ
שׁוֹפֵר תִּקַּע בְּמִיקָדֶשׁ קוֹדֶשׁ

מבוססת על מיכה ז, יט: ותשליך במצולות ים כל חטאותם. 18. העריך — ערך. משולמים — ישראל. 20. ארון קיימים — ארון הברית. 21. שני דמים — דם הפר ודם השעיר (יומא ה, ד). 22. אליו יזה — בפסוק (ויקרא טז, יט): והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים.

יד

מקור: ומק. 1. אותו — כנראה: את המזבח. 5. והעריך — וערך. 8. להחדייל — להרחיק. 9. אנשי קודש — כנראה שגיאה דיטוגראפית. 16. כיסא — במקום: כסה. 21. שופר תקע במקדש הקודש — לכאורה קשור אל הטור שלאחריו ברם לא מצאנו תקיעת שופר במקדש

תְּכַלִּית עֲבוֹדַת קֹדֶשׁ
וְכִפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ

טו

ובכן לך יי הגדולה

אֲבָרְכָה שְׁמִיךָ וְאֶגְדֶּלְהָ

בְּנוֹ לַעֲד הִתְגַּדֶּלְהָ

גְּדוֹל אַתָּה בִּיגְדוּלְהָ

דַּעַת הוֹרִיתָהּ וְגְדוּלְהָ

5 הִנֵּה אֲשֶׁר גְּדֶלְהָ

וְלָהּ יי הִגְדוּלְהָ

זְרוּעַ יָד הִגְדוּלְהָ

חֲסִין יְהִי מְגוֹדֶלְהָ

טוֹב וּמְטִיב לְהִגְדִּילָהּ

10 יָמִין כָּל הוֹד מְגוֹדֶלְהָ

כְּבוֹדוֹ וְגְדוּלוֹ גִּילָהּ

לְעֵין כָּל כְּבוֹדוֹ הִיגְדִּילָהּ

[מ]

[נ]

15 [ס]

[ע]

[פ]

צִמְחֵי רִבְבָּה לְהִגְדִּילָהּ

קָדוֹשׁ הוּא מִיִּסְגּוּלָהּ

20 רִחְמֵיו וְחֲסָדָיו [ ]

שֵׁם הַקָּדוֹשׁ אֶגְדֶּלְהָ

תַּנּוֹת לוֹ לָהּ יי הִגְדוּלְהָ

ביום כיפור אחרי סדר העבודה. ועיין במבוא. 23. וכפר את מקדש וכו' — במקרא (ויקרא טז, כ): וכלה מכפר את הקודש.

טו

מקור: ומק. 5. הנה — אין בידי להלום. והשווה לעיל פיוט ו טור 6. 8. חסין יה — תואר ל"זרוע" או כינוי לקב"ה. ו"מגודלה" חוזר אל "זרוע יד הגדולה". 9. טוב ומטיב — כינוי לקב"ה, ושיעור הטור: הקב"ה, כדי להגדיל ימין כל הוד מגודלה, ר"ל: את ימינו. 18. צמחי רבבה — ישראל, על פי יחזקאל טז, ז. 19. מיסגולה — ר"ל: יותר מכל סגולה. או: מפי ישראל עם סגולה.

טז

והגבורה והתפארת והנצח (וההוד)

תִּנּוּ תוֹשְׁבֹתֵי נֶצַח
 שְׁבָעִים שְׁמוֹת בְּפֶצַח
 רַחֵם וְחַנּוּן לְנֶצַח
 קָרֹב קָדוֹשׁ לְנֶצַח
 5 צוֹר צָדִיק אֶפְצִיחַ
 פְּרוֹתָיו אֹרֶךְ הַתְּנַצֵּחַ
 עֲדֵי עַד תִּתְנַצֵּחַ
 עֲוֹנוֹת עֲמָךְ תִּכְפֹּר לְנֶצַח
 נְעִימוֹת בְּיָמֶיךָ נֶצַח
 10 מִתְנַשֵּׂא לְעַד לְנֶצַח
 לְעוֹלָם לֹא תִזְנַח [ ]
 כּוֹחַ דּוֹדֵי צַח
 יוֹשֵׁב וּמֵאֲזִין כָּל פֶּצַח
 טוֹבוֹ לְנֶצַח
 15 חֵי הוּא, צַח,
 זַעַם מַעֲבִיר בְּפֶצַח
 וְשׁוֹמֵעַ כָּל שְׁוֹעֲתֵינוּ דּוֹדֵי צַח
 הַכֹּל גִּילָה לוֹ לְנֶצַח
 דַּעַת כִּי אֵין לָנוּ מוֹשִׁיעַ וּמִקְבֵּל מִנוּ פֶּצַח
 20 גּוֹדֵל גְּאוּתוֹ לְנֶצַח
 [ב]
 אֲאָפִיד לֹא הַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנֶּצַח

יז

ובכל וההוד כי כל בשמים

אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם
 בֵּיתִיבֹנָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם

טז

מקור: ומק. 1. תנו וכו' — שיעור הטור ושלאחריו: תנו לנצח בפציחת שיר את תושבחות
 שבעים שמותיו של הקב"ה. 5. צור וכו' — שיעורו: אשר ("אפציה") לאמור: הקב"ה ("צור")
 צדיק. 6. פרוותיו — אין בידי לפרש את הטור. 9. נעימות וכו' — תהלים טז, יא. 11. לעולם
 וכו' — יש להשלים כנראה: לנצח. על פי תהלים מד, כד. 12. דודי צח — כינוי לקב"ה
 על פי שיר ה, י. 13. כל פצח — כל תפילה. 16. בפצח — במאמר תפילה. 18. גילה — אולי
 מלשון שמחה. 19. פצח — תפילה. 22. אאפיד — אפאר. לא — צ"ל: לו.

גִּאוּתוֹ בַּשָּׁמַיִם
 דָּגוּל הַיּוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם
 5 הוֹדוּ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם
 וּמִדָּד בְּשַׁעְלוֹ מַיִם
 זָרְתוּ תִּכְנֶנָּה שָׁמַיִם
 חָק חוּג עַל פְּנֵי מַיִם
 טִיפְחָה יְמִינוֹ שָׁמַיִם
 10 יַחֲדֵי בַּשָּׁמַיִם [מַיִם]
 כְּבוֹדוֹ בַּשָּׁמַיִם [מַיִם]
 לֹא יִכְלָלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
 מִמַּעַל לַשָּׁמַיִם
 נוֹרָא בַּשָּׁמַיִם
 15 סִבִּיבּוֹ עֲרָפֶל וְשָׁמַיִם
 עִלְזוּהוּ עֲנֵי שָׁמַיִם
 פִּאֲרוּהוּ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם
 צִדִּיק מִמַּשְׁלָתוֹ בַּשָּׁמַיִם
 קְדוֹשׁ חֲנוּן וְרַחוּם בַּשָּׁמַיִם [מַיִם]
 20 רֵם עַל רָמִים עִזּוּז בַּשָּׁמַיִם [מַיִם]
 שְׂדֵי בְּעֹזֵרֵי רוֹכֵב שָׁמַיִם
 תֵּת לֹא הַהוּד בַּשָּׁמַיִם

יח

ובכן כי כל בשמים ובארץ
 תולֵה על בְּלִימָה אֶרֶץ
 בְּשָׁלִישׁ כָּל עֵפֶר הָאֶרֶץ
 רוֹקֵעַ עַל תוֹהוֹ אֶרֶץ
 קוֹנֶה שָׁמַיִם וָאֶרֶץ

יז

מקור: ומק. צ"ל: ובכן. 5. הודו וכו' — תהלים קמח, יג. 6. ומדד וכו' — על פי ישעיה מ, יב. 7. זרתו — על פי ישעיה שם, שם. 8. חק — חקק, קבע. חוג — ארץ. 9. טיפחה — על פי ישעיה מח, יג. 12. לא יכללוהו — מלכים א' ח, כו. 21. בעזרי וכו' — דברים לג, כו. 22. לא — צ"ל: לו.

יח

מקורות: ומק, ק. 1. תולה וכו' — איוב כו, ז. 2. בשליש — ק: שלישי, והוא הנכון על פי הא"ב. והטור על פי ישעיה מ, יב. 3. רוקע — ק: על מים. על פי תהלים קלו, ו. 4. קונה —

5 צור עולמים בשמים ובארץ

פנו אליו כל אפסי ארץ

עליון על כל הארץ

סם משטרו בארץ

נורא למלכי ארץ

10 מלך על כל הארץ

לא לבדו שמים וארץ

כבודו מלא כל הארץ

יושב על חוג הארץ

טבע אדני ארץ

15 חטאם ישמיד מן הארץ

זכר ברית הארץ

וקדושים אשר בארץ

הריעו תחתיות ארץ

דעת כל עמי הארץ

20 גדול בישמי ארץ

בורא קצות הארץ

אלהים בשמים ובארץ

יט

ובכן לך יי הממלכה

אאפיד לאדיר המלוכה

בכל גוי וממלכה

גומרה כל ממלכה

דוד לך וגילכה

בראשית יד, יט. 5. צור — ק: צור עולמי ערץ. 6. ק: פנו אפסי ארץ. 7. עליון — תהלים פג, יט. 8. סם — ק: שם. 9. גורא וכו' — תהלים עו, יג. 10. מלך וכו' — תהלים מז, ח. 11. לא — צ"ל: לו. ק: לו שמים וארץ. 12. כבודו וכו' — על פי ישעיה ו, ג. 13. יושב וכו' — ישעיה מ, כב. 14. טיבע — על פי איוב לח, ו. ק: טבע אדני הארץ. 15. ק: חטאים לכלות מן הארץ. 17. וקדושים וכו' — תהלים טז, ג. 18. הריעו — ישעיה מד, כג. ק: הארץ. 19. דעת וכו' — יהושע ד, כד; מלכים א' ח, ס. ק: ליתא כל. 20. גדול וכו' — ק: גדועי שמי ערץ. 21. בורא — ישעיה מ, כח.

יט

מקורות: ומק, ק. ובכן לך — ק, ליתא ובכן. 1. אאפיד — אפאר, אייקר. ק: איפדך (כנראה במקום: אאפידך) אדר מלוכה. 3. ממלכה — ק: מלאכה, והוא נכון. 4. לך — כנראה צ"ל:

- 5 הַנִּשְׂאָה עַל גֹּי וּמִמְלָכָה
וּלְהָ יֵאָתֶה מְלוּכָה
זֶר עֲטָרָת וּמְלוּכָה
חֶפֶץ לְהַצְדִּיק בְּמְלוּכָה
טוֹב וְסֵלַח לְבָרָכָה
10 יְשׁוּעָתָה לָנוּ וּלְהָ
כִּי לְהָ הַמְלוּכָה
לְתִיכֵן עֲלִיּוֹת הַמְלוּכָה
מִיָּדָה לְהָ מְלוּכָה
נִזְר וְתַפְאֶרֶת וּמְלוּכָה
15 סָא מְאָדוּם מְלוּכָה
עַל כָּל עוֹלָם מְלוּכָה
פְּנֵה אֱלֵינוּ וּלְהָ נִמְלִיכָה
צָדֵק וְאַמֶּת הֵיטֵה לָכָה
קָדוֹשׁ וְנוֹרָא בִּימְלוּכָה
20 רָם עַל רָמִים מִמְלָכָה
שְׁבָנוּ עֲדִיָּה וּלְהָ נִמְלִיכָה
תִּפְאֶרֶת לְהָ

כ

ובכן והמתנשא לכל לראש

אנשי החכמה

- תִּפְאֶרֶת לְהָ מִרְאֵשׁ
שׁוֹר אֲמוֹנָת רֹאשׁ
רְבוּ מַעֲשֵׂיָהּ מִרְאֵשׁ
קִצּוֹת דִּרְכֶּיהָ רֹאשׁ
5 צָבָא יִשְׂרָאֵל דְּרֹשׁ

לכה. ק: דור דור לליכה (!). 5. ק: הנשא על כל במלוכה. 6. מלוכה — ק: המלוכה. 7. ק: זר ועטרת לך. 8. ק: חפץ חסד כהלכה. 9. לברכה — לברך את ישראל. 10. ישועתה וכו' — אפשר לפרש: אתה ישועה לנו ולך הישועה, אך נראה שיש לגרוס "ולכה" ע"פ תהלים פ, ג. 12. ק: לתכן עולם למלוכה. 13. ק: מהעדה מלכין וממלכה (על פי דניאל ב, כא). 14. ק: נשתחווה לך ונלכה. 15. סא=שא. כל: קח. ק: סלה עלינו למלוכה. 16. מלוכה — ק: המליכה. 18. צדק וכו' — כמו: בצדק. 19. בימלוכה — ק: בממלכה. 20. ק: רם על כל חיליך. 21. ק: שבנו בכל לב אליך. 22. ק: תפארת לך יי הממלכה.

כ

מקורות: ומק, ק. הטור האחרון גם בכ"י אוכספורד 2714/3 דף 7א, (אד) 1. ק: תפארת לצפירת ראש. 2. ק: שור אמנה מראש, והוא על פי שיר ד, ח. 3. ק: רבו מעשיו לדרוש. 4. ק: קצות דרכיו לפרוש 5. דרוש — ק: לדרוש. 6. כי בראש — צ"ל: כבדו (הושע יד, ט).

פִּירְיוֹ רַעְנָן כִּיבְרָאשׁ
 עוֹד אָשִׁיר לִידְרָאשׁ
 סוֹבַע דָּגָן וְתִירוֹשׁ
 נוֹרָא עֲלִילָה אֶדְרוֹשׁ
 10 מְגִיד אַחֲרִית אֶדְרוֹשׁ
 [לְבַד בָּהּ אֶדְרוֹשׁ]
 כִּי אַתָּה רֹאשׁ
 יְהִי אֵילֶיךָ נִישָׂא רֹאשׁ
 טַהֲרִינוּ נוֹרָא וְקַדוֹשׁ
 15 תִּידֵשׁ יָמֵינוּ כְּבִרָאשׁ
 זוֹכֵר נְשַׁכְחוֹת מִרֹאשׁ
 וּבָהּ יָרוֹם כָּל רֹאשׁ
 הֵלֵא לָהּ כָּל רֹאשׁ
 דִּיבְרָתָהּ בֵּל אָטוֹשׁ
 20 גְּדוֹל לַחֲקוֹר וְלִידְרוֹשׁ
 בְּשֶׁבֶת שְׁבַתוֹן פִּירוֹשׁ
 אַתָּה הוּא מְחַנְשָׂא לְכָל לְרֹאשׁ

כא

ובכן והעושר והכבוד מלפניך

אֲבַקְשָׁה אֶת פָּנֶיךָ
 בְּתוֹדָה נִקְדָּמָה פָּנֶיךָ
 גַּם יִתָּמוּ רַחֲמֶיךָ
 גְּדוֹל רְאוּת אֶת פָּנֶיךָ
 5 הָאֵר פָּנֶיךָ
 וְאֵל תִּסְתֵּר אֶת פָּנֶיךָ
 זָכִים עוֹבְרִים לְפָנֶיךָ

7. לידראש — צ"ל: לדרוש. ק: עוד אשור לירוש. 8. סובע — צ"ל: שובע, וכך הוא בכ"י ק.
 10. אדרוש — ק: מראש (ישעיה מו, י). 11. חסר בכ"י והושלם על פי כ"י ק. 12. ק: כי
 אתה מתנשא לכל לראש. 13. ק: יודע ועד בראש. 14. ק: טמונות מגלה מראש. 15. כבראש —
 כקדם. ק: חידות מן הראש. 17. ק: ובך ירום ראש. 18. ק: הלא הוגד מראש. 19. ק: דרכי
 כל אנוש מראש. 20. גדול — ק: גל. 22. ק: אתה המתנשא וכו'; אד: אתה והמתנשא וכו'.

כא

מקורות: ומק, ק, אד. 3. אד: גולל רחמי צפוניך. ק: אי אפשר לפענח. 4. הנוסח משובש כמוכח
 מן האקרוסטיכון. ק: דעי (=דעה) יקרות פניניך. אד: דעא (דעת?) יקרתי פניניך. 5. ק, אד:
 השיבם והאור פניך. 7. ק: זו עם פניך, אד: זו עם פוניך. 8. ק, אד: חון נא מפניך. 9 צפוניך —

חֲנוּן מִחֲנֻנִים אֶת פָּנֶיךָ
 טוֹב רֹבֵב צְפוּנֶיךָ
 10 יְבוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ
 כְּבוֹד וְעוֹשֶׁר מִלְּפָנֶיךָ
 לְהָרִים מְכָשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמֶּיךָ
 מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר מִלְּפָנֶיךָ
 נוֹרָא חַיִּים וּמוֹת מִלְּפָנֶיךָ
 15 סוֹבֵל כָּל וְלֹא רוֹאִים הֵם פָּנֶיךָ
 עוֹנֶה בִּיצְדָקָה וְהֵם עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ
 פְּדוּת לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ
 צוֹפֶה בִּיצְדָקָה וְהַכֹּל עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ
 קָרוֹב אֶתָּה לְקוֹרְאִים אֵלֶיךָ
 20 רוֹמֵם וְחוֹנֵם מִלְּפָנֶיךָ
 שְׂדֵי אָנוּ הַיּוֹם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִּים לְפָנֶיךָ
 תִּקְיָה אֶתָּה, וְהָעוֹשֶׁר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ

כב

נוסח כ"י קויפמן ואוכספורד:

ואתה מושל בכל ובידך

תְּבִיט תַּת בִּידְךָ
 שָׁמַיִם תִּגָּה הוֹדְךָ
 רָאָה תִּרְאָה מַעֲבָדֶיךָ
 קוֹרְאֶיךָ וְגַם עוֹבְדֶיךָ
 5 צָמִים וּמִתְעַצֵּים עֲדֶיךָ
 פָּנֶה לְתַפִּילַת עַבְדְּךָ

נוסח ומק:

ובכן ואתה מושל בכל

אֶתָּה הוּא אֲדוֹן כָּל
 בּוֹרָא נִשְׁמוֹת כָּל
 גּוֹיִר וְאוֹמֵר יְהִי כָל
 דּוֹבֵר וּמִירוֹת כָּל
 5 הוּא עֹשֶׂה בְּמֶאֱמָר כָּל
 וְהַכֹּל כְּאֲשֶׁר לִפְלֵי

אד: מצפוניך. ק: מחוק. 10. אד: יתרו יניחו צפוניך. ק: מחוק. 12. ק: להשפיל ולהרים
 לפניך. אד: להשפיל ולהרים מפניך. 13. מלפניך — אד: מפניך. 14. ק: [נותן] נשמה
 לנשפניך. אד: נותן נשמה לנשפניך. 15. ק: שא עוון שפניך (?); אד: עוון שפניך. 16. ק, אד:
 עבור על פשע בניך. 17. ק, אד: פצות בכל דפניך. 18. ק: צדק משפטי פוניך; אד: צדק
 משפט פניניך. 19. ק, אד: קדוש לשלש אופניך. 20. ק, אד: רעש גדול בפניך. 21. ק: שאג
 שנאניך ואופניך. אד: שאוג וכו'. 22. ק, אד: תוקף העושר והכבוד מלפניך.

כב

נוסח כ"י ומק: 6. הכל כאשר לכל — קהלת ט, ב. 7. מיהיה — כנראה במקום: מה יהיה.
 נוסח כ"י ק, אד. 1. תביט תת — כנראה: תדאג לתת בידך לבריות את מתנותיך הטובות.
 2. שמים וכו' — על פי תהלים ח, ב. 6. אד: לתיפלת(?) 10. מחקרי וכו' — תהלים צה, ד.

עוד בכל לב לעבדך	זוכר מיהיה בסוף כל
סלח כגודל חסדך	חונן ומרחם על כל
נאור אתה לבדך	טוב אתה לכל
10 מחקרי ארץ בידך	10 יודיע מה בלב כל
להודות לשם כבודך	כי הוא חונן לכל
כל לפאריך ולכבדך	לבדו נשגב על כל
יהי לעולם כבודך	מושל הוא בכל
טוב אין מלבדך	נורא ממליך כל
15 חיי חיי יודך	15 סובל עולמו כל
זולתך אין, איחדך,	עונה שוועת כל
והכל לך ומודך	פועל יד לכל
היום משגב לך בעדדיך	צדיק הוא צר וכל כל
דורות עולמים בועדך	קדוש ומהולל בפני כל
20 גדלך ואת ידך	20 רם בעליונים כל
ברוך שם כבודך	שומיע אנקת כל
אתה מושל ובידך	תיתנינו כסאו מעולם על כל

כג

ובכן ובידך כוח וגבורה

אל גדול ונורא
 בשמו הכל ברא
 גדולה לו וגבורה
 דוק וגיא ברה
 5 הוציא במספר עם נברא

15. סובל וכו' — נראה שיעורו: סובל כל עולמו. 18. צר וכל וכו' — על פי ישעיה מ, יב, והקריאה מפוקפקת.

13. יהי וכו' — תהלים קד, לא. חי וכו' — ישעיה לח, יט. 16. זולתך וכו' — שיעורו: "זולתך אין" — כך איחדך. 17. ומודיך — אד: ומידיך, והוא נכון. 18. היום — א: היות, והוא נכון. 20. גדלך וכו' — דברים ג, כד. 22. אד: אתה מושל בכל ובידך.

כג

מקורות: ומק, ק, אד. אד: ליתא ובכן. 2. בשמו — ק, אד: בדברו. 4. ברה — ק, אד: יברא. 5. ק: הוציא במספר וברא; אד: הוציא במספר נברא. לפי נוסח הפנים הכוונה לישראל (על פי תהלים קב, יט) אבל לפי שני כה"י האחרים ולפי העניין הכוונה כנראה למלאכים.

וגִּדּוּדֵי כֶּנֶף אֲבָרָה
 וְיוֹ אֲוָרוֹ יִקְרָה
 חֲדָשִׁים לְבִקְרִים בָּרָא
 טַפְסָרִים בָּרָא
 10 יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן בָּרָא
 כּוֹלּוֹ יִרְאָה
 לַעֲבוֹד אוֹתוֹ בִּירְאָה
 מִצְוֹתוֹ בָּרָא
 נִקְיָנוּ מִפֶּשַׁע וַעֲבָרָה
 15 שָׂאוּ עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא
 עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָה
 פְּדוּת שְׁלַח לְעַם נִיבְרָא
 צִדֵּק יָפָה וּבָרָא
 קוּרָא קוֹל גְּבוּרָה
 20 רֵם וְנִשְׂא הַכֹּל בָּרָא
 שֵׁם קִדְשׁוֹ אֲדַבְרָה
 תִּינוֹת לֹא וּבִידֵךְ כּוֹחַ וּגְבוּרָה

כד

ובכנ ובידך לגדל ולחזק לכל

תָּמִים פּוֹעֵל כָּל
 שְׁמוֹ נִשְׁגָּב עַל כָּל
 רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו עַל כָּל
 קָרוֹב הוּא לְכָל

6. וגדודי כנף אברה — גדודים מכונפים, מלאכים. 7. ק, אד: זוהר חשמלי נהורא. 8. ברא — ק, אד: הוא ברא. וחדשים לבקרים על פי איכה ג, כג. 9. ק, אד: טפסרי קרח הנורא. והוא על פי יחזקאל א, כב. 10. ידודון ידודון — מלאכים (תהלים סח, יג). ק, אד: ידודון ידודון ממורא. 11. יראה — בניגוד לחרונו. ק, אד: כל לו יירא. 12. ביראה בניגוד לחרונו. ק, אד: אירא. 13. ברא — ברה על פי תהלים יט, ט. ק, אד: מצוות יי ברא. 14. ק, אד: נקות מפשע עם בחורה. 15. אד: ליתא וראו. 16. עוררה וכו' — תהלים פ, ג. ק, אד: עוררו. 17. לעם ניברא — לישראל, תהלים קב, יט. ק: פדות עם נברא. אד: לעם נברא. 18. וברא — וברה. ק, אד: צדקו. 19. קורא — צ"ל: קרוא, וכן הוא בק, אד. 20. ק: רם ונשא שברא. אד: רם ונשא שיברה (!). 22. תיגות — אולי במקום: תנות. לא=לו. ק, אד: תהלות ובידך כוח וגבורה.

כד

מקורות: ומק, ק, אד. 1. תמים — ק, אד: תומך. 2. על הכל — ק, אד: בכל. 3. ק, אד:

- 5 צופה צַעֲדֵי כָּל
פּוֹתִיחַ יָד כָּל
עֲלִיּוֹן הוּא עַל כָּל
[סוֹבֵל שֵׁי לְכָל
נַעֲלָם מַעֲיִן כָּל
10 מַעֲשֵׂה יָדָיו הַכָּל
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לוֹ כָּל]
כִּי הוּא רָם עַל כָּל
יִשְׁמַע תְּפִילַת כָּל
טוֹבוֹ עַל כָּל
15 חַי וְקַיִם עַל כָּל
זוֹכֵר וּפּוֹקֵד כָּל
וְלֹא גָלוּי הַכָּל
הֵלֵא שְׁמָעוֹ בְּכָל
דּוֹד סוֹפֵר כָּל
20 גַּם הוּא יוֹדִיעַ כָּל
בִּילְתֵּךְ אֵין כָּל
אַתָּה מוֹשִׁל בְּכָל וּבִידֶךְ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לְכָל

כה

ובכן ועתה אלוהינו

- אֵין כִּי אֱלֹהֵינוּ
בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ
גְּדֻלֵּינוּ וְגֹאֲלֵינוּ
דְּגוּל אֵל תַּנְיִיחֵינוּ
5 הֵלֵא אַתָּה אֱלֹהֵינוּ

אוצר החכמה

ליתא וחסדיו. 5. צופה — אד: צפות. בק, מחוק. 6. ק, אד: פותח ומשביע לכל. 7. ק, אד: ליתא הוא. 8. מכאן ועד טור 12 חסר בנוסח הפנים והושלם על פי כ"י אד. 8. ק: שיכלל הכל, ונראה שהוא נכון. 9. נעלם — מחוק בכ"י ק. 10. ק: מעשיו ידיו הכל. 12. ק, אד: כי כל יכול. 13. אד: ישמיע תהלתו כל. הטור מחוק בכ"י ק. 14. ק, אד: טוב וחסדו בכל. 15. חי וקים ויכול. 17. ולא — צ"ל: ולו. הכל — אד: כל. ק: מחוק. 18. ק, אד: דוד הכופר אשכול (= אשכול הכופר, שיר א, יד). 20. אד: גם ידעו הכל. ק: מחוק. 21. בשמים ובארץ כי כל. 22. ק, אד: אז ובידך לגדל ולחזק לכל.

כה

מקורות: ומק, אד. 2. ברוך אלהינו. 3. אד: גואלינו וגם גוחינו. 4. אד: דיחי אל תדיחינו. 5. אד: הלא אתה הוא אלהינו. 7. אד: זה אלהים אלהינו. 8. אד: חוקר ותוכן רוחנו. 9. טוב —

וַאִין צֹר פֶּאֱלֵהִינוּ
 זֶה אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ
 חֹקֵר כְּלִיֹּתֵינוּ וְלִבֵּנוּ
 טוֹב אֶל תַּזְנִיחֵנוּ
 10 יְהֵא אֶל תַּדִּיחֵנוּ
 כִּי עוֹז לֵאלֹהֵינוּ
 לְאַהֲבָה אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 מִי כִּי אֱלֹהֵינוּ
 נִדְגֹל בְּשֵׁם אֱלֹהֵינוּ
 15 סְכוֹת לַחֲשִׁינוּ
 עֲמִים בָּרְכוּ אֱלֹהֵינוּ
 פִּנָּה אֱלֹהֵינוּ לְרוּחֵנוּ
 צְדִיק עַל כָּל הַבָּא אַתָּה עָלֵינוּ
 קְדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 20 רְצוּצִים שֶׁלַח תַּפְשִׁינוּ
 שְׁמֶךָ נִקְרָא עָלֵינוּ
 תַּקִּיף אֶל תַּזְנִיחֵנוּ
 וּבִכֵּן וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ

כו

[מודים אנחנו לך]

[תִּבְל וּמְלוֹאָה לָךְ
 שְׁמִי שְׁמִים שְׁלָךְ
 רוֹם וְתַחַת בְּשֶׁלָךְ
 קִנְיִנְךָ מִמְּלָא מְשֶׁלָךְ
 5 צְבָאוֹת אֶל דְּמִי לָךְ
 פָּה כָּל לְהִלָּלְךָ
 עוֹלָמִי עַד מִמְּשֶׁלָךְ]

אד: טהור. 10. אד: יוקש מעל בזנחינו. 13. אד: מי כמוך אלהינו. 15. אד: סכות לחש שיחינו.
 17. פנה וכו' — איכה ג, נו. 18. צדיק וכו' — נחמיה ט, לג. אד: צדק מעגל (=מעגלי צדק)
 נחינו (תהלים כג, ג). 20. אד: רצוצים חופשים שלחינו (ישעיה נח, ו). 21. אד: שמך
 נקרא אל תזניחנו. 22. אד: תאמן ועתה אלהינו.

כו

פיוט זה אינו אלא בכ"י אד, ולפיו הוא מובא בפנים. 4. קניינך — עולמך שקנית מלא

סְלִיחוֹת וְרַחֲמִים הִילּוּלָךְ
 נִצְחֵי נִצְחִים סִילְסוּלָךְ
 10 מַעֲלָלִים וַיּוֹנְקִים מִילּוּלָךְ
 לִילּוֹת וַיָּמִים פִּילּוּלָךְ
 כָּל יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ
 יִשְׁקוּ כִנָּף לְעַלָּךְ
 טַפְסָרֵי קָלָל מוֹעִילָךְ
 15 חֲיִיהָ וְאוֹפָן הוֹעִילָךְ
 זִיו אַרְבַּעַת הִתְעַלָּךְ
 וְאַלְף אֲלָפִים מַפְעִילָךְ
 הֶמּוֹן רִיבֵי רַבְבוֹת בְּפוֹעִילָךְ
 דְּלִיק אֹר בְּהַפְעִילָךְ
 20 גְּדוּד וְסֶרֶף לִיַּחֲלָךְ
 בֶּכֶן עַל כֵּן אוֹחִילָךְ
 אֶלְהִינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ

כז

ובכן (מודים אנחנו לך) ומהללים לשם תפארתך

אֵמֶת כָּל אֲמְרוֹתֶיךָ
 וּבִמְעֵשָׁה כָּל בְּרִכוֹתֶיךָ
 גְּדוּל, אֵין כִּיגְבוּרוֹתֶיךָ
 דוּד הָקָם לָנוּ דְּבָרֶיךָ
 5 הוּד וְהֶדֶר לְפָנֶיךָ
 וְכֵן לְעִידוֹתֶיךָ
 זְכוֹת מְצוֹא זְכְרוֹנוֹתֶיךָ
 חִירוֹת עוֹז תוֹרָתֶיךָ

יצירות משלך. 8. סליחות וכו' — אתה משתבח בהיותך סלחן ורחמן. 10. מעוללים וכו' — תהלים ח, ג. 14. טפסרי קלל — מלאכים הנוצצים כנחושת קלל (יחזקאל א, ז). מועילך — אולי: משרתך. 15. הועילך — אין בידי לפרש. 16. ארבעת — צ"ל: ארבעה, והכוונה כנראה לאופנים. היתעלך — אולי: היתעלה עליך בה"א השאלה. או: היגביה אותך. 19. דליק אור — הדלקת אור, ביצירת המאורות. 20. לייחלך — אולי צ"ל: לחיילך.

כז

מקורות: ומק, אד. אד: ליתא ובכן, והכותרת: ומהללים לשם תפארתך. 1. אד: אמת כי אמרתך. 2. ובמעשה — צ"ל: במעשה וכן הוא בכ"י אד. 3. אד: גדוע אין גזירתך, כל: אין גזירתך לכלות. 4. אד: דוהר מקום דירתך. 5. אד: הוד והדר הדרתך. 6. אד: וועד ווסת וועדתך. 7. זכרונותיך — אד: זכירתך. 8. תורותיך — לפי תבנית הפיוט נראה שצ"ל: חרותך.

- טובה היא טירתך
 10 יעלת חן ישירותך
 כלולה כל תפארתך
 לב מול ליראתך
 מלכות כל מלכותך
 נזרא עלילה גדולה נזראותך
 15 סיחתנו תערב לפניה
 עליון הראינו ניפלאותך
 פדינו ונאלינו בשמיה
 צדקינו בהמון רחמיה
 קרבינו ליראתך
 20 רצה תפילתנו לפניה
 שכלל בימינו היכלך
 תמיד מהללים לשם תפארתך

כח

- ובכן בשנת מות
 אירשה ליפתוח פה בנעימות
 ברתת ובזיע ובאימות
 גם בדיעת וביתבונה ובחכמות
 דרשתי למציב עולמות
 5 הלא מים יסד תהומות
 ועל לוייתן תיפן אדמות

אד: הדרתך. 9. אד: טוב טובת טירתך. 10. ישירותך — במקום: ישרך. והמכוון: תורתך.
 אד: יעלת חן ישרתך. 11. אד: כילל כל כפרתך. 12. לב — אד: לבב. 13. אד: מיחלי ביאת
 מהירתך. 14. אד: נוגה אור נהרתך. 15. אד: סליחה הלא ספרתך. 16. אד: עלי עשור עתירתך.
 17. אד: פני (= פנה) אל פתייתך. 18. אד: צוות צדק צהרתך (= אורך). 19. אד: קשוב קול
 קריאתך (הקוראים לך). 20. אד: רון רחש רעייתך. 21. אד: שילוש קדושת שירתך. 22. אד:
 תמיד ומהללים וכו'.

כח

מקורות: ומק. א (מטושטש ביותר); ו (החל מטור 8); יב; יג; טו (החל מטור 14). הפיוט
 נדפס על ידי זולאי ב"השעה" ה' אדר ב' ת"ש. 1. אירשה — יותר לי. לשון נטילת רשות.
 בנעימות — בלשון שירה. יב: ליתא פה. 2. יב: בזיע, באימות. 4. דרשתי — דורש אני, מבקש
 אני. מציב עולמות — כינוי לקב"ה קונה העולמות (השווה תהלים עד, יז). 5. הלוא וכו' —
 יב: הלא על מים שת תהומות; יג: הלא על מים שם תהומות. והשווה סדר רבה דבראשית
 בבתי מדרשות של וורטהיימר כרך א' עמ' כה: והמים שנתן למעלה כונן עליהם שבעה
 תהומות וכל מדות שבהן. 6. ועל לוייתן וכו' — השווה למשל בפרקי דר"א פרק ט: לוייתן

זרועו סובלָתָם וְעוֹז וְתַעֲצוּמוֹת,
חֲבוּיִם לִיסְעוּדַת יוֹם נְחָמוֹת
טִיכֶס זִיו וְלוֹיָתָן וּבְהֵמוֹת
10 יִכְרוּ עָלָיו הַבְּחוּרִים מְאוּמוֹת
כָּלוּלִים בִּישְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה חוֹפּוֹת מְרוֹקְמוֹת
לְהוֹבִילָם שִׁיר וְשִׁיר לִירְקָמוֹת
מוֹל עֲרֵבוֹת לְקִירַח הַנּוֹרָא דּוֹמוֹת
נוֹאִי שְׂכִינְתָךְ שְׁאִין לְהִידְמוֹת
15 סִידֵר מְרַכְבָּה בְּעוֹז וְתַעֲצוּמוֹת
עִם הַפְּעֻנִיחַ יְקָרוֹת סְתוּמוֹת
פִּירֵשׁ מִי[כִּיָּהוּ] מְעֻט מְאֻטוּמוֹת
צָפָה בֶּן בּוּזִי עַל נֶהַר כְּבָר רְשׁוּמוֹת
קָרָא חֲמוּדוֹת כָּל קִצִּיּוֹם חֲתוּמוֹת

נחש בריח מדורו במים התחתונים ובין שני סנפיריו הבריח התיכון של ארץ עומד. 7. זרועו סובלתם וכו' — יב, יג: בעוז ותעצומות. ולעניין השווה צונץ. Die synagogale Poesie des Mittelalters עמ' 509. 8. חבויים וכו' — הטור קשור אל שלאחריו: הכין ('טיכס') את הזיו וכו' כדי להיות חבויים לסעודה שלעתיד לבוא, השווה מדרש תהלים פרק יח עמ' 153 ופרק כג עמ' 202. 9. טיכס וכו' — ו, יג: עליהם. 10. יכרו עליו וכו' — ו: חברים בחורים מאומות. יג: חברים הבחורים. יב: חורים הבחורים מאומות. ולעניין: יב: המרוקמות. ולעניין השווה ויקרא רבה, כ, ב ובמקבילות: שלש עשרה חופות קשר לו הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן, ברם לא מצאתי י"ג חופות לצדיקים לעתיד לבוא. והקרב בבבא בתרא עה, א: ואמר רבה אמר ר' יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק וכו'. והשווה גם פסיקתא רבתי דף קסג, א. 12. להובילם וכו' — א: בשיר ושיי; יג: במשוש ושימח; ו: בשוש ושמח; יב: להובילם במשוש לרקמות. ולעניין השווה תהלים מה, טו. ור"ל: כדי לענגם ולשעשעם. 13. לקירת — כל שאר המקורות: וקרח. מול ערבות וכו' — נ"ל קשור אל שלמעלן: להבילם מול כסא הכבוד. והשווה חגיגה יב, ב, ושם יג, א. והשווה גם פרקי דר"א ריש פרק ד': ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא (יחזקאל א, כב) ומה הוא כעין הקרח הנורא כאבנים טובות ומרגליות וכו' וכמותו הצדיקים עתידין להאיר לעתיד לבוא שנא' והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. 14. נואי וכו' — יב, טו: נאות לשכינה שאין מי לדמות. וכן גם נוסח כ"י ו, אבל: מה במקום מי. וכך גם כ"י יד, אבל: שאין מלדמות. ולפי נוסח הפנים שייך אל שלאחריו: את נוי (הכתיב 'נואי' במקום נוי שכיח, כמפורסם, בגניזה) שכינתך שאין להדמות אליו, את סדר המרכבה וכו'. 15. סידר וכו' — יב, יג: סידר מרכבה חז בתעלומות. גם נוסח כ"י א כך אבל: סיגוב מרכבה. גם כ"י ו כך אבל: סידור מרכבה. גם טו כך אבל: חז בתעלומות. וכל הנוסחאות גורסים חז במקום בעוז שבפנים והוא נראה טעות דיטוגראפית מטור 7. וטורים אלה הם המובאים על ידי ר' יונה אבן ג'נאח כשייכים ליוסי בן יוסי. 16. עם וכו' — כל הנוסחאות: עניו במקום עם. ונוסח הפנים נראה ט"ס. כל הנוסחאות: המפענית במקום הפענית ורק יג: מפענת. יב: לקרות במקום יקרות. יג: לקראות. ולעניין: את סדר המרכבה ראו בתעצומות משה רבינו ('עניו') המגלה סודות יקרים וכו'. 17. פירש וכו' — ההשלמה על פי כ"י טו. יב, טו: במעט. ו, יג: כמעט מאטומות. ולעניין השווה מלכים א' כב, יט. ומיכיהו לא פירש ממעשה המרכבה הסתומים אלא מעט מאוד. 18. צפה בן בוזי — הוא יחזקאל הנביא. 19. קרא חמודות — כל המקורות: קרא איש

20 רָאָה עַד קֶץ כָּל תְּקוּמוֹת
שֶׁר בֶּן אָמוֹץ וְנָתַן תְּבִנָתָם בְּחֻכְמוֹת
תִּקְרָה וְשִׁיעַר בְּשִׁנַּת מוֹת

כט

ובכן המלך עוזיהו
תִּכְנֶן לַמְּלָכִים בִּיסְרָרָה אֵלֵי הוּא
שְׁמוֹ לְשׁוֹרֵר וּלְפֹאֵר וּלְשִׁבְחִיהוּ
רֹאשִׁית שׁוֹרְרוֹ בַּיָּם זֶה אֵלֵי וְאַנְוִהוּ
קִינֵן רֹאשִׁית מִיָּקֶדֶם דָּת לְהַנְחִילָהוּ
5 צֶדֶק בֶּן קִישׁ מְכַל דּוֹרוֹ בְּהַגְבִּיחֵהוּ
פּוֹאֵר מִגֵּן בְּעֲלֵי עֲשׂוֹר לְשִׁבְחֵהוּ
עֲלֵה יְדִידָהּ וּפֶץ בֵּית יְיָ זֶה הוּא
סִכַּל וְחֻכְמָה מִפִּי לַמְּלִיחֵהוּ
נֹקֵשׁ אֲבִיָּה בְּשִׁמְעוֹ לִילָדִים כְּמוֹהוּ

וכו'. יב: ליתא חמודות. כל קציום — כל המקורות: קיצי עתים. חתומות — א: סתומות. יב: מעולמות. יג: מזומנות. טו: מטושטש. הכוונה לדניאל איש חמודות ולראייתו במרכבה. 20. ראה — דניאל. עד קץ — טו: עד תכלית. כל תקומות — א, ו, יב: התקומות. והכוונה: עד קץ הימין. 21. שר — ראה בן אמוץ, כל' ישעיה. תבניתם — של מעשי המרכבה. ונוסח א, ו, יב, טו: תכונתם. יג: תבונתם. 22. תקף — אולי: נתחזק. ושיער — הסביר, תיאר. ונוסח א, ו, טו: ושיער לדמות. יב, יג: ושיער דת דמות.

כט

מקורות: ומק א, ו, יב, יג, יד (מטור 4 ואילך) טו. א: ליתא ובכן. 1. תיכן — הכין, העניק. ביסררה — כל המקורות: סררה, ר"ל מלכות. ו, טו: שררה. 2. שמו וכו' — כדי להגדיל כבודו ותפארתו. והנוסחאות: יב, טו: שמו לפאריהו ולשבחיהו ולרוממיהו. טו: שמו לשבחו ולרוממהו; א. שמו לשבח ולזמר ולרוממהו; ו: שמו לפאר לשבחיהו ולרוממיהו. והיינו הך. 3. ראשית — כל שאר המקורות: ראשון משה שורר. 4. קינין וכו' — שיעורו: כדי להנחיל אותו (את משה או את ישראל) את הדת שהיא קניין ראשית של הקב"ה מלפני בריאת העולם ('מקדם'). והנוסחאות: יב, טו: עץ חיים במקום מיקדם דת. א, יג, יד: קנין ראשית עץ להנחילהו. מכאן מונה הפייטן את שאול ואת מלכי בית דוד. 5. צדק — צדיק היה. בן קיש — המלך שאול. מכל דורו וכו' — וגבוה היה משכמו ומעלה מכל בני דורו, השווה שמואל א' ט, ב. וכל הנוסחאות: בגובהיהו. 6. מגנן בעלי עשור — המלך דויד. יב, יג: ובעלי עשור עילהו. 7. עלה — גתעלה. וכל המקורות: עולה. ידידיה — המלך שלמה. ופץ — ואמר. בית יי זה הוא — ו: ליתא זה. 8. סכל וכו' — קשור אל 'עולה' שבטור הקודם: כדי למלא פיו שכל וחכמה. ושאר המקורות: א: שכל וחכמה מכל במלאהו. יד: סכל חכמה ובינה מכל למלאהו. ו, יב, יג: כמפי כד למלאהו. טו: כפי כד למלאהו. 9. אביה — כל המקורות גורסים: רחבעם, ולפי המשך הטור הוא הנכון. בשמעו לילדים כמוהו — השווה מלכים א' יב, ח ואילך. בשמעו — ו: כשמעו. 11. בן עמרי — אחאב. לחבריהו — כל שאר המסורות: בהתחבריהו. ו: כהתחבריהו. והכוונה: כיוון שנתחבר יהושפט עם בית אחאב

- 10 מֶלֶךְ אָסָא וּבָשֶׁם טוֹב עִילָהוּ
 לַיהוֹשָׁפָט נִיצָמַד בֶּן עֲמָרִי לְחַבְרִיהוּ
 כְּנִיתַחְתָּן יוֹרֵם בְּנוֹ וְהֶלֶךְ לַעֲתָלִיהוּ
 יַעֲזֹץ לְהֵלֹךְ בְּדֶרֶךְ חֲטָאִים אַחֲזִיהוּ
 טְמִיאָה הִיתָה עֲצָתוֹ לְרַעַל עֲתָלִיהוּ
 15 חִיָּק יוֹאֵשׁ בְּבֶדֶק הַבַּיִת כְּלִימוֹד זְכָרִיהוּ
 זִיבַח עֲשָׂרַת אֲלָפִים בָּגִיא מֶלֶךְ אַמְצִיהוּ
 וְלַהֲיָנֶקֶם מִבֵּית אַחָאב נִמְשַׁחְהוּ
 הוֹכְלָלוּ בִּיכְלָל יוֹתָם וְחִזְקִיהוּ
 דֶּרֶךְ מְנַשֶּׁה וְאֶמּוֹן וְכֶם נָקָהוּ
 20 גָבַר בֵּית־שׁוּבָתוֹ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ
 בְּזִיקִים נֶאֱסָרוּ צִידֻקִּיהוּ וִיכְנִיָּהוּ
 אוֹרָה צְמַחָה עַל יִשְׁעִיהוּ
 בְּשֵׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲוִיָּהוּ

נגזרה גזירה עליו שיהא גורלו כשל אחאב. 12. כניתחתן וכו' — קשור אל הטור שלפניו: וכל כך משום שבנו יהורם נתחתן עם עתליהו בת אחאב. השווה מלכים ב' ח, יח, והשווה גם בסדר עולם רבה פרק יז, מהד' נויבאור עמ' 49: כיוון שהשיא אסא בנו לבתו של עמרי נגזרה גזירה על מלכות בית דוד שתכלה עם בית אחאב. והשווה גם תוספתא סוטה יב, ב: כיוון שהלך יהושפט מלך יהודה אל אחאב מלך ישראל לרמות הגלעד נגזרה גזירה על יהושפט ליהרג. והנוסחאות: א, ו, טו: כחותן, במקום: כניתחתן. יד: כחיתן. יד: כהועות. יג: כהעוה. יד: יהורם במקום יורם. יב: ליתא בנו. יד, טו: והלך לעזריהו (ר' צרויה). א: והלך לעזריהו (י' קמוצה). 13. להלך — כל שאר המקורות: לילך. 14. טמיאה וכו' — כל המקורות גורסים: יועצתו במקום עצתו, ולהרשיע במקום לרעל. ונוסח הטור לפי כל המקורות: טמיאה היתה יועצתו להרשיע עתליהו, ר"ל: יועצתו של אחזיהו. והוא על פי הפסוק בדברי הימים ב' כב, ג: גם הוא (אחזיהו) הלך בדרכי בית אחאב כי אמו (עתליהו) היתה יועצתו להרשיע. 15. בבדק — כל המקורות: בדק. והשווה מלכים ב' יב, ו ואילך. כלימוד זכריהו — לפי העניין צ"ל: יהוידע (מלכים ב', יב, ג) וזכריה הנזכר כאן הוא בן יהוידע (דברי הימים ב' כד, כ). 16. זיבח וכו' — השווה דה"ב כה, יא. ונוסחאות ו יב: המלח. 17. ולהגנם וכו' — כל המקורות: נמשח יהוא, והוא הנכון. והשווה מלכים א', יט, טז. 18. הוכללו וכו' — כל המקורות: יותם אחז יחזקיהו. א, טו: ויחזקיהו. רק ו' כנוסח הפנים. והכוונה להזכרת שלושת המלכים הללו בהעלם אחד על ידי ישעיה והושע. ואין עווייהו נזכר לפי ששמו מובא בסוף הפיוט. 19. דרך — כל המקורות: דרך הטו, והוא הנכון. ובם — רק נוסח הפנים, א ויד כך, השאר: ובה, ר"ל בדרך שהלכו בה. 22. על ישעיהו — כל המקורות: על ידי ישעיהו. 23. בשנת וכו' — טו: ליתא בשנת. ו: במות המלך עווייהו.

ל

ובכן ואראה את יי

וְאֶרְאֶה אֱלִים אֲרָאִים אֵין בְּמוֹ גִּי

אוֹמְרִים אֵין קְדוֹשׁ פִּי

וְאֶרְאֶה בְּרָקִים בְּרוּרִים בּוֹהֲקִים בְּלוּלִים בְּחִל

מְעוֹנִי

בְּקִיּוֹם בְּרוּךְ כְּבוֹד יי

5 וְאֶרְאֶה גְּהִיצַת גְּלָגְלִים גִּיבּוּרֵי מְגִינֵי

גּוֹמְרִים גְּדוּל וּמַהוּל יי

וְאֶרְאֶה דְּהֶרֶת דְּמָמָה דְּקָה מְצַדִּיקֵי דִינֵי

דּוֹבְרִים דְּרִשׁוֹ אֶת יי

וְאֶרְאֶה הַמוֹנִים הַמוֹנִים בְּצַבָּא הַמוֹנִי

10 הוֹגִים הִלְלוּ אֶת יי

וְאֶרְאֶה נְתִיק וְרִצּוֹא וְשׁוֹב עַל פְּנֵי

וְאוֹמְרִים וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם יי

ל

מקורות: ומק, א (עד טור 6); ב (ניתן לפיענוח מטור 13 בלבד); ד (מטור 21); ו (עד טור 21); ט (מטור 41); יב; יג; יד (עד טור 30); טו (עד טור 23). נדפס ע"י מרקוס בגש"פ עמ' 86 מטור 41. 1. אלים אראלים — נוסחאות א, יד: אלים אראלים אבירים. גניי — חטא. 2. אין קדוש כיי — שמואל א' ב, ב. 3. ברורים — טהורים. בלולים — כנראה על שום שהמלאכים בלולים מאש וממים. ורוב הנוסחאות אינם גורסים בלולים. בחיל מעוניי — בצבא המרום, בפמליא של מעלה. ונוסחאות ו, יב, יג: ואראה ברקים בוהקים ברורים בחיל מעוניי. טו ג"כ כך אבל ברורים ליתא. א, יד: ואראה ברקים בורקים ברורים. 4. בקיום — כשהם מאשרים ומקיימים. וכל שאר המקורות: בוטים (טו: בוטאים) במקום בקיום. ברוך כבוד ה' — יחזקאל ג, יב. וכ"י א, יד: בוטים בשבח ברוך וכו'. 5. גהיצת — הבהקת (זולאי, ידיעות המכון כרך ו' עמ' קעט, קפ). גלגלים — אופנים. גיבורי מגיניי — של מלאכים שמגינים על ישראל בגבורה. והנוסחאות: ו: גלגלי; טו: גבורים. 6. גומרים — יב: גועשים. גדול וכו' — אין פסוק כזה במקרא, והקרוב: גדול יי ומהולל (תהלים מח, ב; צו, ד; קמה, ג; דברי הימים א' טז, כה). ונוסח טו: גדולים מעשי יי (תהלים קיא, ב). 7. דהרת — רוממות (זולאי, ידיעות המכון ו', עמ' קפא). מצדיקי דיניי — של מלאכים שדנים ישראל בדיון צדק בקול דממה דקה, או שגורמים לכך שישראל יצאו זכאים בדיון. והשווה בפרקי היכלות רבתי מהד' ווערטהיימר, בתי מדרשות א' עמ' פט: (מלאכים) מבטלי גזירה, מפירי שבועה, מעבירי חימה, משיבי קנאה וכו'. 8. דוברים — יב, יג, טו: דוברים. דרשו את ה' — עמוס ה, ו. 9. המונים המונים — כל המקורות האחרים: הדרת המונים המונים. ו, טו: הדרת המונים. בצבא המוני — יג, יד: בצבא מעוניי. 10. הללו את יי — תהלים קמח, א ועוד. 11. ותיק — כל המקורות האחרים: ותיקים, והוא כאן כינוסי למלאכים. ורצוא ושוב — אף זה כינוי למלאכים, על פי יחזקאל א, יד. 12. ואתה מרום וכו' — תהלים צב, ט. 13. זיקים — מלאכים נוצצים. זוממים — אומרים. זכות איתני — זכות אבותי. והשווה פרקי היכלות רבתי שם, שם: מזכירי אהבה, אהבתו של אברהם אבינו לפני מלכם וכו'. ונוסח כ"י יד:

וְאַרְאָה זִיקִים זּוּמָמִים זְכוֹת אֵיתָנִי
 זּוּעִקִים אֶלֶיךָ יִי
 15 וְאַרְאָה חֵיילִי חֲשַׁמְלִים חוֹשְׁקִים חִינוּנִי
 חִינָתָם חֲנוּן וְרַחוּם יִי
 וְאַרְאָה טַפְסָרִים טָסִים לִיפְנִים וְלִפְנֵי
 טוֹעֲמִים טוֹב וַיֵּשֶׁר יִי
 וְאַרְאָה יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן כְּרָדוֹ לְסִינִי
 20 יַעֲנוּ יִהְלֹלוּ אֶת שֵׁם יִי
 וְאַרְאָה כְּבִירִי כּוֹחַ כְּשָׁרוֹ לוֹ הַמוֹנִי
 כּוֹלָלִים לֵאמֹר כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם יִי
 וְאַרְאָה לִיפְנִים וְלִפְנֵי
 לְמוֹדִים לֵאמֹר לְמַעַן שְׁמֶךָ יִי
 25 וְאַרְאָה מְלָאכִי מְרוֹם מְלֻמְדֵי סוּד צְפוּנִי
 מְרוֹמָמִים מִי כְמוֹךָ בְּאֵלָיִם יִי
 וְאַרְאָה נוֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל בְּעַד בְּנִי
 נוֹהֲמִים נִשְׂאוּ נִהְרֹת יִי

זוממים זוכרים. 14. אליך יי — תהלים פו, ד ועוד. וכל שאר המקורות: זועקים זכור רחמך יי (תהלים כה, ו). 15. חושקים חינוני — המתאווים לתפילותי. ונוסחאות ב, יד: חיילים במקום חיילי; יב: שינוני במקום חינוני. 16. חִינָתָם — כל שאר המקורות: חנון ורחום ה' — תהלים קיא, ד ועוד. 17. טפסרים — מלאכים. וכ"י ב, יד: טפסרים טהורים טסים וכו'. יב, יג: טסים טופחים לפניי. ו, טו: טסים טפוחים. 18. טועמים — אומרים. טוב וישר ה' — תהלים כה, ח. 19. ידודון ידודון — מלאכים (תהלים סח, יג). כרדו לסיני — כמו ברדתם להר סיני. השווה לענין שבת פח, א. יב: כצבא מעוניי במקום כרדו לסיני. יענו — יב, יג: ישבחו. יד: יענו ויאמרו. ו: ישבחו יהללו כולם את שם יי. יהללו את שם ה' — תהלים קמח, ה; יג. 21. כבירי כוח — כינוי למלאכים. כשרו לו המוני — כדרך ששרו לקב"ה המוני בית ישראל בקריעת ים סוף, כוללים וכו'. יב, יג: ליתא כוח, וכבירים במקום כבירי. ב, יד: כשוררם שיר ענייני. טו. כשוררים שיר ענייני. ד, יב: כשוררו שיר ענייני. 22. כוללים — מיפים ומפארים. ב, יד: ליתא לאמור. כי לא יזנח — איכה ג, לא. וכ"י ד, יב, יג, טו: כי לא יטוש לעולם יי, ואין פסוק כזה במקרא. והקשוב: כי לא יטוש יי, בשמואל א. יב, כב; תהלים צד, יד. 23. ואראה ליפנים וליפני — כל' לפני כסא הכבוד, במדור הנסתר של מושב השכינה. והנוסחאות — ב: ואראה להטת להקת לפידים להבות לזהקים לפניי. כך גם יג, אבל: להבות לוחשים לפניי. יב: ואראה להקת להוטים להבות לפניי. כך גם ד, יג, אבל: להקת לזהקים. טו: ואראה לזהקים להוטים להבות לפניי. 24. למודים — יד: למידים. לאמר — ד: ליתא. ב, יב: לומר במקום לאמר. למען שמך יי — תהלים כה, יא. 25. סוד צפוני — סודותי הנסתרים. יב, יג: מצפוני. 26. מרוממים — יב: מרומים. מי כמוך וכו' — שמות טו, יא. 27. נוצצים וכו' — יחזקאל א, ז. בעד בניי — כל' ללמד זכות על ישראל. והנוסחאות — ב: ואראה נוצצים נוראים גוגנים נועם בעד בניי. כך גם ד, יד, אבל: נוגני במקום גוגנים. כך גם יג, אבל: נוראים ליתא. יב: ואראה נוצצים גוגנים בעד (!) פניי. 28. נוהמים — כל שאר המקורות מלבד כ"י ב: נואמים. נשאו וכו' — תהלים צג, ג. 29. סוקרים — בודקים. במצפוני — יב, יג: בעד מצפוני. ב, ד, יד:

וְאֶרְאָה שְׂרָפִי סַעְרָה סוֹקְרִים בְּמַצְפּוֹנָי
 30 סוֹבְרִים סוֹחָחִים סוּד יִי
 וְאֶרְאָה עֵדֶת עִירִים עֶבּוֹר עַל זִדּוֹנָי
 עוֹנִים לוֹמֵר עֵת לַעֲשׂוֹת לִי
 וְאֶרְאָה פּוֹרְסֵי פְרוּת פְּצָחִים שִׁינוּנִי
 פּוֹתָחִים פִּיקוּדֵי יִי
 35 וְאֶרְאָה צְבָאֵי שְׂרֵי צְבָאוֹת בְּצֶדֶק שִׁינוּנִי
 צוֹעֲקִים צָדִיק אֶתָּה [יִי]
 וְאֶרְאָה קְהִילַת קְדוֹשִׁים קְדִישֵׁן נְאֻמָּנִי
 קוֹרְאִים קָ[דוֹשׁ] קָ[דוֹשׁ] קָ[דוֹשׁ] יִי
 וְאֶרְאָה רִיבֵי רַבּוֹת רוֹגְשִׁים בְּרִינוּנִי
 40 רוֹמְמִים רָם עַל כָּל רָמִים יִי
 וְאֶרְאָה שֶׁחַק שִׁירוֹתָם שׁוֹרְרִים בְּעִינוּנִי
 שְׁבַח שְׁדֵי שׁוֹמֵעַ יִי
 וְאֶרְאָה תַּלְתָּלִים בְּפִינוּנִי
 תּוֹקְפִים תּוֹמְכִים תְּהִילּוֹת יִי

מזמור המנוח

מצפיניי. 30. סוברים — מבינים. יד: סודרים סוחחים. יב, יג: סוחחים סודרים. ד: ליתא סוחחים. סוד יי — תהלים כה, יד. 31. עדת עירים — עדת מלאכים. עבור — כל הנוסחאות: עוברים. על זדוניי — על עוונתי. ד, יג: עוברים על זדוניי. ב, יג: ואראה עדת עוברים על זדוניי. יב: ואראה עדת עירים עוברים על פני. 32. לומר — ב, ד, יג: לית. עת לעשות לה' — תהלים קיט, קכו. 33. פורש פרוות — יב: פורשי פרכות. ד: פורסי פוררות (!). ב: פורשי פרודות. יג: פורשי פרודות. ונראה שהנוסח הנכון: פורשי פרכות, ר"ל הממונים על הפרגוד שלפניי ולפנים והשווה פרקי דר"א פרק ד: ופרוכת פרושה לפניו. פוצחים שינוניי — יב, יג: פותחים ענייני. ב: פותחים לנאמניי. 34. פותחים — יב: פוצחים. יג: פוצים. פיקודי יי — תהלים יט, ט. 35. צבאי שרי צבאות — לגיונות של שרי צבאות. בצדק שינוניי — כשבפיהם שינוני הצדק שלי. ד, יב, יג: ואראה צבא צבאות צדק שינוניי. 36. צדיק אתה יי — תהלים קיט, קלז. 37. נאמניי — ד, יב, יג: בנאמניי. 38. קדוש וכו' — ישעיה ו, ג. 39. ריבי רבבות — השווה דניאל ז, י. ד: רבוא רבבין. ברינוני — ב: רינוניי. 40. רוממים — יב, יג: רוממותם. ב: רוחשים. רם על כל וכו' — צ"ל כנראה: רם על כל גוים ה' (תהלים קיג, ד). ב: רחום וחנון ה' (תהלים קג, ח). 41. שחק שירותם — אפשר שיש לנקד מלשון שירה. מלאכים ששירותם בשמים. ונוסחאות ב, ד, ט: ואראה שוכני שחק שירותם בצל ענני. כך גם יב, יג, אבל: שירתם במקום שירותם. 42. שבח שדי — ב: שוררים שבח שירה. ג, יב: שבח שירתם; יג: שבח שירותם. ט: שבחם שבח. שומע יי — אין פסוק כזה במקרא, והקרוב: שומע אל אביונים יי בתהלים סט, לד. וכל המקורות: שירו ליי (שמות טו, כא ועוד). 43. תלתלים — המונים, תלי תלים של מלאכים. בפינוניי — לפניי ולפנים, השווה ת. ילון בקונטרסים שנה שנייה עמ' 55. ונוסח כ"י ב: ואראה תלתלי תוקף תלולים תולי עין בבניני. יב, יג: ואראה תלתלי תוקף תלולים בפינוניי. ד, טו גם כן כך אבל: בפינוניי. 44. תוקפים — מחזקים, גותנים תוקף. ד, יב, יג: ליתא תוקפים. ב: ליתא תומכים. ד: תמוכים במקום תומכים. תהלות יי — תהלים עח, ד ועוד. ב מוסיף: ואראה את יי יושב על כסא. ד מוסיף: ואראה את יי.

לא

ובכן יושב על כסא

תלות עין אין רשות ליראות] בפיסא

שהוא תלול למעלה לפיסא

ריבוע כנפיהם] מרובעות לפיסא

קובעות בו ולא מזיוות הוד פיסא

5 צורת כנפיהם ששים וארבע לכסא

לכל חיה וחיה בפיסא

פאר פניהם מאתים וחמשים וארבע כנף לכל

חיה שבפיסא

לא

מקורות: ומק; ב (מטושטש); ד; ז; ט (עד אמצע טור 22); יב; יג (עד טור 11). ג'דפס ע"י מרקוס בגש"פ עמ' 86. ב: ליתא ובכן. ד: ובכן ואראה את יי יושב על כסא. 1. תלות עין וכו' — אין למלאכים רשות לתלות עיניהם ולהסתכל בכסא הכבוד. ובנוסח כ"י ב: לראות יושב על כסא. 2. הוא — נ"ל הכוונה לקב"ה. תלול — גבוה, נשא. והנוסחאות — ב: שהוא גבוה ותלול למעלה למעלה לכסא. גם יב כך אבל בסוף: כסא, במקום לכסא. גם יג כך אבל: למעלה רק פעם אחת. גם ז כך אבל: בכסא במקום כסא (למעלה ב"פ). נוסח כ"י ט: שהוא גבוה ותלול למעלה מעלה הכסא. 3. ריבוע וכו' — שיעור הטור: ריבוע חיות שגם כנפיהן מרובעות קבועות בכסא הכבוד. והשווה בקדושת הקלירי לראש השנה שתחילתה "אופד מאז": וחיות אשר הנה מרובעות לכסא. ויסוד החשבון במרכבת יחזקאל א, ו: וארבע פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם. וחשבון הפנים והכנפיים כבר במיוחד ליונתן לפסוק: וארבעא אפין לחדא וארבעא אפין לכל חד וחד שתת עסר אפין לבריתא חדא מנין אפיא דארבע ברין שתין וארבעא אפין, וארבעה גפין לחדא וארבעא גפין לכל חד וחד שתת עסר גפין לכל אפא ואפא שתים וארבעא גפין לבריתא חדא והווי מנין גפיא בארבע ברין מאתן וחמשים ושיתא גפין. וכיו"ב בהיכלות זוטרת, מרכבה שלמה עמ' ז. 4. קובעות — כל הנוסחאות: קבועות והשווה פרקי דר"א פרק ד: וארבע חיות הקודש קבועות על כל רגל ורגל (של כסא הכבוד). ולא מזיוות — שהרי אין החיות נושאות את כסא הכבוד אלא נושאות הן אתו והשווה שיר רבה א, ט (סימן מד). והשווה בפיוט הנ"ל לקלירי: טסות כבוק ולא מזיוות הוד כסא. הוד — כל הנוסחאות האחרים לית'. 5. צורת כנפיהם וכו' — מלת כסא שבאמצע הטור שיבוש הוא וליתא בכל המקורות. והכוונה: לכל אחת מן החיות הקבועות בכסא 64 כנפיים לפי החשבון הנ"ל ("שתין וארבעה גפין לבריתא חדא"). והנוסחאות — יב, יג: צורת כנפיים. כך גם ז, אבל בסוף: שבכסא. ד ג"כ כך, אבל: צורות במקום צורת ובסוף: לכל חיה שבכסא. ט. ג"כ כך אבל: בצורת במקום צורת. ב מטושטש לגמרי. 6. פאר פניהם — טור זה משובש הוא בפנים ונראה שצ"ל מאתיים וחמשים ושש, במקום: וארבע, ומעין "לכל חיות" במקום "לכל חיה", שהרי הפייטן מונה סה"כ של כנפיים לארבע החיות שהוא, לפי החשבון הנ"ל, 256. והנוסחאות — יב: פאר פנים מאתיים וחמשים כנף לחיית (= לחיות) כסא. יג גם כן כך אבל: מאתיים וחמשים וארבעה, כנוסח הפנים. כך גם ז, אבל בסוף נכון: לחיות כסא. ובדקדוק יתר נוסח ד: מאתים וחמשים ושש פנים לחיות כסא. והנכון ביותר לפי זה נוסח כ"י ט: פאר מאתיים וחמשים וששה כנפות חיות הכסא. 7. עוד וכו' — גם נוסח טור זה משובש, והפייטן גורס שויון בין מספר הפנים והכנפים לכל חיה, בהתאם לנזכר לעיל מהיכלות זוטרת. וכך מצינו גם במסכת היכלות מהד' ילינק בבית המדרש חדר ב' עמ' 44 אבל במספרים שונים: וכל אחד ואחד מהם (מן החיות) יש לה כד פנים וכד כנפיים וכו'. והנכון לפי נוסח הפנים מעין: עוד ששים וארבעה

עוד ששים וארבעה פנים לכיסא חיה שביב

כיסא

סמוכות מאתים וחמשים ושל כנפים לכל

חיות כיסא

נימצא חשבון פנים וכנפיים של כיסא

10 מניין חמש מאות ושתים עשרה לחיות הכיסא

לערבות אשר בו מכון כיסא

כוננות ליראות ולא רואות הכיסא

יימן יוצר ארבעה גיאים בתוך כסא

טבועים בו שלוא יכירו חיות כסא

15 [חזות אדם למול דמות תם החקוקה בכסא]

זיו פניהם אריה כנגד תם חקוקה בכסא

[ופני שור נוכח בכור שורו הדר לו בשבתו]

על כסא

הנשר לעומת נושאי נשר עונים מכסא

פנים לכל חיה סביב כסא. והנוסחאות קרובים — ט: עוד פנים ששים וארבעה לכל חיה שבכסא. יב: עוד פנים ששים וארבעה לכל חיה וחיה בכסא. כך גם יג, אבל: שבכסא. ז מטושטש לגמרי. 8. סמוכות — סך הכל של כנפי ארבע החיות לפי החשבון הנ"ל. יב: סכומות במקום סמוכות, והוא קרוב להיות נכון. ט: וששה במקום ושש. ז, ט, יב, יג: פנים במקום כנפיים ואולי הוא נכון יותר. ט: הכיסא. 9. שלכסא — ד: כיסא. ט, יב: שבכסא. 10. ושתים עשרה — ב, ז: וחמש עשרה והוא משובש. לחיות הכסא — ב, יב: בכסא. ט: לכל חיות הכסא. 11. אשר בו מכון — יב: אשר במכון. ובערבות מצויין כסא הכבוד בחגיגה יב, ב. 12. כוננות — מכינות עצמן, משתדלות. וכל הנוסחאות האחרים: כוונות. הכסא — ד, יב: כסא. 13. יימן — יסד, מינה. ארבעה גאים — השווה שמות רבה כג, יג ובמקבילות: ארבעה מיני גאים נבראו בעולם וכו' והשווה היכלות רבתי מהד' וורטהיימר עמ' קט הערה קיט. והגירסאות — יב: ליתא יימן. ויצר במקום יוצר. ד: ארבע. בתוך כסא — ב, ד, יב: בתוכן כסא. ט: יימן יוצר וצר ארבע גאים בתיכון כסא. 14. טבועים בו — הגאים. שלא יכירו — השווה פרקי דר"א פרק ד': והחיות עומדות אצל כסא כבודו ואין יודעות מקום כבודו. והנוסחאות — ד, יב: טבועות (החיות). ב, ט: שלא ימרדו ברם על כסא. גם ד כך אבל: בדר כסא. גם ז כך אבל: בדר על כסא. גם יב כך אבל: שלא ימרדו כמרד כסא. 15. חזות אדם וכו' — ההשלמה על פי כל כה"י מלבד ט הגורס: דמות חקוקה בכסא. והפיטן מונה את ארבע פני החיות (יחזקאל א, י). חזות אדם — פני אדם. למול דמות תם — כנגד יעקב אבינו שאיקוננין שלו חרות בכסא הכבוד. והשווה לעניין זה דברי זולאי בהאסכולה הפייטנית של רב סעדיה גאון עמ' קמא, הערה לטור יט, ודברי צ.מ. רבינוביץ בהלכה ואגדה בפיוטי ינאי עמ' 279 סימן ית. ולהלן פיוט מז, 11 ואילך. 16. זיו פניהם — כל הטור משובש והוא צירוף של טור 15 החסר עם נוסח טור 16. והנכון על פי ב, יב: זיו פני אריה כנגד אריאל בכיסא. כך גם גירסת ד, ט, אלא שכאן: כסא במקום בכסא. ונראה שגם ז כך אלא שהוא מטושטש. ו"אריאל" כינוי למזבח שבבית המקדש דלמטה. 17. ופני שור וכו' — ההשלמה על פי כל הנוסחאות. רק יב: בשבת כסא, במקום בשבתו על כסא. והוא כנגד יוסף (דברים לג, יז) וביתו. 18. נושאי נשר — במקום: נושאי נשר, וכך בנוסח ד, יב.

דיגור נהר מושך מיוצתם מתחת פס[א]

20 גבותם וגובה להם במסב פס[א]

בקומה ברוחב מהודר פס[א]

אין שיעור לישבח יושב על פסא

שני חזקות

לב

ובכן רם ונשא

אשביח וארומם לאל רם ונשא

ברוך וקדוש הוא ומכל נכסא

גדלו על כל מעשיו יתנשא

דר במרומים ומנוסא

5 הן רכובו מי ידע במסא

[ו]הוא בחכמה פעל ועשה

זימן שבע ארצות ועליהם שם משא

חזקם על גיבים ותלאם ביזרוע ידו המנושא

טיפח למעלה מהם רקיעים שבעה והודו

פיסא

10 ידע שמותם כאוהל ליפרוסה

ובנוסח ט: הנשר מול נשואי וכו'. והכוונה לישראל על פי שמות יט, ד ודברים לב, יט.
19. מיזעתם — ב, ד, יב: מיזעתם. והשווה חגיגה יב, ב, ופרקי דר"א ד. ונוסחאות ד, יב:
לכסא. ולעניין השווה בראשית רבה עח, א. 20. גבותם וגובה להם — יחזקאל א, יח. במסב
כסא — ט: במושב. 21. בקומה ברוחב וכו' — ב, ז: באורך ברוחב בקומה. ד, יב: בקומה
באורך ברוחב. ט: בקומה ברוחב באורך.

לב

מקורות: ומק, ב, ד (עד טור 11), ז (מטושטש), יב. ב: ליתא ובכן. ד: ובכן יושב על כסא
רם ונשא. 1. לאל רם — יב: ליתא לאל. 2. ברוך וכו' — ב: ברוך הוא וקדוש. ומכל נכסא —
כסוי מעין כל. ונוסח ד: ומכל עין נכסה. 3. גדלו וכו' — שיעורו: גדלו בכך שהוא מתנשא
על כל מעשיו. ונוסח ב: גאה על כל מעשיו ויתנשא. גם ד כך אבל: על כל מעשיו יתנשא.
גם יב כך אבל: ועל. 4. ומנוסה=ומנושא ד, יב: דר בחדרי חדרים והכל נשא. ב מטושטש
מכאן ועד טור 13. 5. הן רכובו — נ"ל שיעורו: הן מי יראה בחזון ("משא") את מרכבתו.
ונוסח ב: הן רכובו לדמות מי ישא. ד: הן רכובו לדמות מי ידע לישא. 6. [ו]הוא — כך
צ"ל לפי הא"ב וכך הוא בנוסח יב. 7. זימן — יצר, הכין. שבע ארצות — השווה הביאור
לפיוט כח, טור 5—7. 8. על גבים — ד, ז, יב: על רגבים. ידו המנושא — יב: ליתא ידו.
9. טיפח — ישעיה מח, יג. ז: טיכס. והודו כסא — אולי במקום: ובהודו כיסה. ונוסח יב:
והדום כיסא, ואין זה מתאים לחרוז. ונוסח כ"י ז: והדום עליהם כיסא, ואין זה מתאים
לעניין. ועל שבעת הרקיעים עיין בחגיגה יב, ב, והשווה גם במאמרו הנזכר של א. גרינוולד
שם, שם. 10. ידע — אולי יש לנקד ידע ביו"ד חרוקה. ונוסח יב באמת: ידע. ד: יודע.
ז: ידע שמותם באות אחת כאהל לפרוסה. יב: לפרוסה; ד: לפרסה. מכאן ואילך מונה הפייטן
את שבעת הרקיעים, ששמותיהם ותפקידם שנויים, כידוע, במחלוקת בכמה וכמה מקורות

כַּנְפוֹת הָאָרֶץ מְכוּסָה
 לְשׁוֹקִיקָה בִּרְקִיעַ לְמָטָר עֲשֵׂה
 מִפְּנֵי מְאֻרוֹת בְּרָקִיעַ לְפִלְסָא
 נָתַן בְּשַׁחַק צָבָאָם לְגִיִּסָּא
 15 סָם בּוֹ שְׂבִילַת מֶן לְיוֹם סִיסָא
 עֵיטָר זָבֹול מְקַדֵּשׁ וּמִזְבֵּחַ סוּסָה
 פּוֹאֵר מִיכָאֵל לְכֹהֵן פֶּאֶר וּלְהַקְטִיר בְּהִיכָל בּוֹ
 נִיתְנָשָׂא
 צָקוֹנַת נַפְשׁוֹת צִדִּיקִים מִנִּיף לָהֶם [לְעֵלְסָה]
 קְהִילַת מְשָׁרְתִּים בְּמַעוֹן טְכוּסָה
 20 רוֹנָנִים בְּעֵנָה וְלֹא בְרוּחַ גָּסָא
 שְׂדֵי בְּמַעֲשֵׂי יִשְׁמַח וְעֲשֵׂה
 אֶת הַכֹּל לְמַעַנּוֹ עֲשֵׂה
 תוֹקֶף שְׁמוֹ אֵין לְתַקּוֹר וְאֵין לְחַפְסָא

מקבילים. רשימת הפייטן אינה ברורה כל צרכה. בפיוט שלפנינו הקצה מקום, כנראה, לששה רקיעים בלבד; על הרקיע השביעי וההיכלות שבו מדבר הוא בפיוט לג. ברור שהרקיע השישי המכונה במסכת חגיגה מכון אינו מובא ברשימתו, וכך הוא גם ברשימה המובאת בפסיקתא דרב כהנא דף קנה, א. אשר לשאר הרקיעים נראה שהראשון מצויין בטורים 10—11 "...כאוהל לפרוסה / כנפי ארץ מכוסה" (אולי צ"ל: מכסה) שנראה מכוון לוילון הנזכר בחגיגה יב, ב: וילון אינו משמש כלום וכו' שנא' הנוטה כדוק שמים וימתחם כאוהל לשבת. הרקיע השני מצויין כנראה בטור 12: "לשוקקה ברקיע (צ"ל: ברקים) למטר עשה" ואוצרות הגשם והשלג משוכנים ברקיע השני גם בברייתא די מעשה בראשית מהד' שיד ב' REJ כרך קכד עמ' 38 (נוסח ב'). שאר הרקיעים מצויינים בשמותיהם — השלישי: רקיע (טור 13) ושם המאורות; הרביעי: שחק (טור 14) ושם הכוכבים (ספק אם יש במקורות כיו"ב, והמאורות הגדולים והכוכבים מובאים כמדומה לעולם בצוותא) וטחנות המן לצדיקים; החמישי: זבול (טור 16) ושם בית המקדש שלמעלה; הששי: מעון (טור 19) ושם המלאכים. והנוסחאות: 11. ד, יב: המכוסה. 12. לשוקקה — השווה תהלים סה, י. ברקיע וכו' — יב: לשוקקה בגשם ברקים למטר עשה. והשווה תהלים קלה, ז. 13. מפניו — ב, ז, יב: מעגל במקום מפניו. ב: בארקיע (!) במקום ברקיע. ולפלסא — מלשון לפלס דרך או מעגל. 14. נתן בשחק צבאם — ב: נתן צבאם בשחק. 15. סם=שם. שבילת מן — נראה שיבוש, וגירסת ב, ז: שם בו שחיקת מן ליום שישעה. יב: שם בשחיקת מן להם שיסה. ו"ליום סיסא" לשמחה שלעתיד לבוא. 16. מלת "סוסה" בסוף הטור שיבוש ונוסח ב, ז: במקדש ומזבח בו עשה. יב: עלי זבול ומקדש ומזבח בו עשה. 17. פואר וכו' — השווה ישעיה סא, י. ב, ז: ולהקטיר למלך בו נתנשא. יב: למלך רם ונישא. 18. צקונת — כנראה מלשון צקון לחש (ישעיה כו, טז) כל' את תפילותיהן של נפשות הצדיקים. אבל לפי האגדה במדרש עשרת הדברות (בית המדרש לילינק ח"א עמ' 64) מקריב מיכאל נפשות הצדיקים גופא. והשווה ג. שלום Jewish Gnosticism וכו' עמ' 49 ואילך. וההשלמה על פי כל שאר המקורות. ונוסח יב: צפונות במקום: צקונת. 19. ב, ז, יב: קהילות. 20. רוננים — שרים. 21. שדי במעשיו ישמח — על פי תהלים קד, לא. ועשה — נראה שיבוש, וטור 22 נראה השלמת טור 20. ונוסחאות ב, ז, יב: שדי במעשיו ישמח כי הכל למענו עשה. 22. את הכל וכו' — משלי יז, ד. 23. לחפסא=לחפשה. יב: לחפשה. ב, ז, יב מוסיפים: שהוא רם ונישא.

לג

ובכן ושוליו מליאים את ההיכל

- תִּיכֵן לְתַפְאֲרָתוֹ וְהַכֵּל יוֹכֵל
 שְׁבַע הַיְכָלוֹת בָּם וְלֹא יְכוּלֵּל
 רֵאָה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם מֶה תּוֹכֵל
 קוֹל שִׁימַע וּתְכוּנָה לֹא יִסְתַּכֵּל
 5 צְרוּפָה עֲרֵבוֹת וְהִכְנִינוּ לוֹ לְהִיכָל
 פֶּאֶר כְּבוֹדוֹ מִלֵּא הַהִיכָל
 עֵיטָרוֹ בְּמִלְאָכִים רָאוּ בְּהִיכָל
 שְׁמָחָה וְעוֹז מִלֵּא הַהִיכָל
 נוֹצְצִים וְגוֹבְהֵם בְּהִיכָל
 10 מִלֵּאִים עֵינַיִם וּמִכְסִּים מִרְאוֹת יוֹשֵׁב בְּהִיכָל
 לְמִטָּה שֶׁת מְקַדֵּשׁ וְהִיכָל
 כְּמוֹ בְּמַעֲלָה מְקַדֵּשׁ וְהִיכָל
 יוֹפִי מְקַדֵּשׁ מִטָּה בְּאֵשׁ אוֹכֵל
 טְהֵרַת מְקַדֵּשׁ מַעֲלָה מִלֵּא אֵשׁ וְלֹא נוֹכֵל
 15 חֲשֵׁמֶל מְרַקֵּיד מִרוּחַ צָפוֹן בְּהִיכָל

לג

מקורות: ומק, ב, ה (מטור 9), ז (עד טור 2), יב: ב: ליתא ובכן. 1. תיכן וכו' — קשור אל הטור שלאחריו, "והכל יוכל" מאמר מוסגר. יב: תיכן לתפארת. ז: תיכן רום לתפארתו זה כל יוכל. 2. שבע היכלות וכו' — שיעור הטור: שבע היכלות — ולא יכולכל בם. ושבע ההיכלות מצויות, לפי ספרות ההיכלות ברקיע השביעי, השווה בספרו הנזכר של שלום עמ' 14, ובס' חנוך השלישי מהד' אודנברג עמ' 19. ב, יב: שבעה. ב, יב: לא במקום ולא 3. ראה וכו' — ב: ראה בכל אחד ואחד מהם מה ישוכל. יב: ראה כל אחד ואחד מסתכל. 4. קול שימע — ב, יב: שומע. ותכונה — נראה ט"ס ונוסחאות ב, יב: ותמונה. לא יסתכל — יב: לא מסתכל. 5. צרופה — ב, יב: צפה ואולי הוא הנכון. ערבות וכו' — שהרי ערבות הוא מקום כיסא הכבוד (חגיגה יב, ב). 6. כבודו — ב, יב: עוֹזו. 7. עיטרו — את הערבות. ראו — אין בידי להלום. ונוסח כ"י ב: עיטרו במלאכים ואין בם מאכל. ונוסח יב: שאין במו מאכל. 8. שמחה ועוז מלא — ב: שמחה וחדוה ועוז נתמלא. גם יב כך אבל: ועוז וחדוה. 9. נוצצים — כינוי למלאכים (יחזקאל א, ז). וגבהם — השווה שם א, יח. ונוסח כ"י ב: נצבים גבוהים כאש אוכל. ה: כעש (!) אוכל. יב: נצבים גבוהים אוכל. 10. מלאים עינים — יחזקאל א, יח. ומכסים — את עיניהם. יושב בהיכל — את הקב"ה. יב: מלאה במקום מלאים. ב: ומתכסים. יב: מתכסים. 11. למטה — בירושלים של מטה. ונוסח ב, ה: למעלה חקק מקדש והיכל. יב: למטה חשק מקדש והיכל. 12. כמו במעלה — בשמים. ונוסחאות ב, ה — להיפך: כמו במטה מקדש והיכל. ולענין השווה תנחומא פקודי סימן ב: זאת אומרת שההיכל שלמטה מכוון כנגד היכל של מעלה, והשווה אהרן מירסקי, מחצבתן של צורות הפיוט, ידיעות המכון כרך ז' עמ' 18. 14. טהרת — יב: טוהר. ולא נוכל — נראה שיבוש ונוסח כ"י ב, ה: ולא נאכל. יב: ולא אוכל. 15. חשמל — יחזקאל א, כז. ולענין הצפון השווה שם פסוק ד. 16—17 חסרים בכ"י ומק וההשלמה על פי כ"י ב. 16. זיו וכו' — יב:

וְזִיו כְּבוֹד נְאוֹר דָּר בְּהִיכָל
וְאַרְבַּעַת מַחְנוֹת בְּאַרְבַּע פִּינוֹת הַהִיכָל
הַמְזֻמְרוֹת כִּכְהֻנִּים וְלַעֲמֹד בְּתוֹךְ הַהִיכָל
דְּמָמָה דְּקָה מִתְחַלְּפִים שְׂמֹאוֹל וְיָמִין בְּהִיכָל
20 [גִּילָה עֲטוּפִים וְסוֹבְבִים אֶת הַהִיכָל]
בְּשִׁבְעַת יָמִים הָאֵשׁ בְּהִיכָל
אֵל עִם יוֹשֵׁב וְשׁוֹלִיו מִלְּאִים אֶת הַהִיכָל

לד

ובכן שרפים עומדים ממעל לו

אוצר החכמה

אִיּוֹם וְנוֹרָא הוּא וּמִי יִכִּילוּ
בְּרָא כָּל לְהַדְרֹו וּלְבָרְכוּ
גִּלְגָּלִי הַמְרַכֶּבֶה לִיסְבּוֹל גִּאוֹן גּוֹדְלוֹ
דּוֹרְשִׁים תָּמִיד מִלּוּלוֹ
5 הָאוֹפָנִים פּוֹנִים לְכָל צֵד בְּשִׁבְחָ לְמַלְלוֹ
וּבְרִגְלֵיהֶם אֵין מַעְמָד לַעֲמֹד בְּהִיכָלוֹ
זְמִירוֹת מְאֹדִירִים לְאוֹר שְׁכָלוֹ
חִיכָם מִלֹּא רִנּוֹת לְפִלְלוֹ
טְבוּעִים לְהַלְלוֹ וּלְסַלְסְלוֹ

זיו כבוד נאור דר בהיכל. 17. וארבעה — השווה פרדר"א ד: ארבע מחנות של מלאכי השרת מקלסין לפני הקב"ה. 18. המזמרות וכו' — כ"י ב: ככהנים והלויים בתוך ההיכל. יב: המזמרות ככהנים והמשוררים כלויים וכו'. ה: ראש הטור מחוק וסופו: והלויים בתוך ההיכל. 19. דממה דקה — ג"ל במקום: בדממה דקה. והשווה לעניין זה א. גרינוולד, פיוטי ינאי וספרות יורדי מרכבה בתרביץ לו עמ' 273. ולעניין "מתחלפין" השווה בראשית רבה עה, א. 20. גילה עטופים וכו' — הושלם על פי כ"י ב. בכ"י יב: את כל ההיכל. גילה עטופים — המלאכים כמו לבושים בשמחות. 21. בשבעת ימים — נראה שיבוש במקום בשבעת מינים האש בהיכל. ואולי הכוונה: כל שבעת ימי השבוע, אש תמיד. ונוסח כ"י ב: בשבעה מיני אש יתיפו יפי ההיכל. ה: בשבעה מיני אש חיפוי ההיכל. יב: בשבעה מיני אש בהיכל. אבל במקורות (יומא כא, ב): שש אישות הן (ועיין גם להלן פיוט לו, טור 2). והשווה לעניין גם פרקי דר"א פרק ד': ושבעה ענני כבוד סובבים אותו. 22. אל עם — משובש והנוסח בכ"י ב: אלהי עולם. כ"י יב: אל עלם. יושב — ב, יב: יושב שם.

לד

מקורות: ומק, ה, יב, טו (מטור 9). ב: ליתא ובכן. 1. ומי יכילו — ב, ה: ואין מי יכילו. 2. כל — ב: הכל. ולברכו — משובש כנראה, ונוסח ב, יב: ולהללו. 3. גלגלי וכו' — מלת ברא יורדת לכאן מטור 2. ונוסח יב: גלגל. ליסבול — יב: לגדל. 4. דורשים — יב: דובבים. מילולו — ה, יב: סלסולו. ב: הוד סלסולו. 5. בשבח — יב: ליתא. למללו — יב: לכללו. 6. מעמד — ה: מעד. 7. זמירות — נוסח כ"י יב: זורחים ומאירים אור מאור שבילו. ה: זורחים והשאר מטושטש עד טור 14. ו"שכלו" בנוסח הפנים נראה שיבוש מ"שבילו". 9. טבועים — ברואים. להללו ולסלסלו — יב: בהוד לסלסלו. טו: טועים (!) בחוסן לסלסלו.

10 יִתְּנוּ שִׁיר יוֹם וְלַיְלָה יַחְלוּ
 כְּרוּבִים בְּכַנְפֵיהֶם לְהוֹדוֹ וּלְעָלוֹ
 לֵהֵב יוֹצֵא מִפִּיהֶם וְרוּעֵשִׁים לְמוֹלוֹ
 מִרְכָּבוֹת עֹזוֹ שֶׁתַּעֲלֶה רוּחַ עָב קָלוֹ
 נְהָרוֹת אֲרָבָעָה מוֹשְׁכִים בְּשָׁמַיִם מִיֵּטְלוֹ
 15 סוֹבְבִים וְעוֹפְפִים מִיְמֵינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ
 עוֹמְדִים שְׁלוֹשִׁים וְחֲמֵשָׁה אֲלָפִים רִיבּוֹ
 פְּרָסִיּוֹת מִמַּעַל לוֹ
 פּוֹתְחִים פִּיהֶם בְּשִׁבְחָה לְהַלְלוֹ
 צוֹהֵר פְּנֵיהֶם יְבַהִיק בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ
 קוֹשְׁרִים כְּתָרִים לְמִלְכָם בְּשׁוֹמְעֵם הוֹד קוֹלוֹ
 20 רוֹנְנִים וּמִצְפְּצָפִים לֹא
 שׁוֹאֲגִים כָּל־בֵּיא וְסוֹחָחִים לְהַתְּלִילוֹ
 תְּכוֹנִים בְּאוֹפֶן גִּלְגָּלוֹ
 שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ

לֵה

ובכן שת כנפים ושש כנפים לאחד

תפארה לאחד ושמו אחד

10. יום ולילה — יב: והלל במקום ולילה. יחלו — יב, טו: ליחלו והוא נכון. 11. כרובים בכנפיהם להודו ולעלו — יב, טו: לזמרו ולעלו. ולעניין הכרובים האומרים שירה בכנפיהם השווה בפרקי היכלות רבתי מהד' וורטהיימר כרך א' עמ' פט ושם הערה סה. 13. מרכבות עוזו — יב: מרכבות כבודו, ושת ליתא. על עב קלו — על פי ישעיה יט, א, והשווה פרקי דר"א פרק ד' והוא מובא הרבה בספרות ההיכלות. 14. בשמים — אולי צ"ל: בשמים (מ' פתוחה). מטלו — ב, יב: משוב טלו. נהרות ארבע — ארבע נהרות גן העדן (בראשית ב, כ). ולא מצאתי מקור לזה. ובחנוך השלישי (מהד' אודנברג עמ' מט): ומתחת רגלי החיות מושכות ויוצאות ז' נהרות וכו'. 15. סובבים — שב לדבר בשרפים. ועופפים — יב, טו: ומעופפים. 16. שלושים וחמשה אלפים ריבו — ב, ה, יב: שלושים וששה אלפים. טו: שלושים ואלפי פרסיות. ולעניין השווה באותיות דרבי עקיבא בבתי מדרשות של וורטהיימר כרך ב' עמ' שע: מלאכי השרת מרוחקין מן השכינה שלשים וששה אלפים רבבות פרסאות שנאמר שרפים עומדים ממעל לו, לו בגמטריא שלשים וששה. והמאמר מופיע בכמה מקבילות בספרות ההיכלות. 17. פותחים פיהם — ב, יב: ליתא פיהם. בשבח להללו — בשבח קילוס פילולו. 18. צוהר — זוהר. בכל העולם — ב, יב, טו: כל העולם. 19. הוד — ב, טו: ליתא. 20. לא = לו. ב, ה, יב: רואי פניו לא צופים ברננה לצלצלו. כך גם טו, אבל: לו צופים. 21. להתלילו — לעלו ולגדלו. ונוסח כ"י יב: להתכללו. 22. תכונים — מסודרים, קבועים. באופן גלגלו — טו: באופן וגלגלו. יב: תמים באופן וגלגל ושרפים וכו'.

לֵה

מקורות: ומק ב, ה, (עד טור 8), ה, יב, טו. ב: ליתא ובכן. כל הנוסחאות: שש. 1. תפארה — ב, ה: תפארת. 2. ב... אחד — בכה"י גראה כתוב: ביום אחד. בכל שאר המקורות כתוב

שִׁכְלִל רוֹם וְתַחַת בַּ [אֶחָד
 רוֹנְנִים לְעוֹבְדוֹ שְׁכֵם אֶחָד
 קוֹצְפִים כְּבָרְקִים לְהִלְלוֹ [יֶחֱד
 5 צוֹרְתָם דְּמוּת אֶחָד לְאֶחָד
 פּוֹרְחִים בְּמִשְׁלַחְתָּם וְלֹא מַעֲכָבִין אֶחָד אֶת
 אֶחָד
 עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת מוֹצִיָּאֵם יֶחֱד
 סוֹקְרִים כָּל וְטָסִים כָּל הָעוֹלָם יֶחֱד
 [נוֹצְצִים כְּעֵין נְחוֹשֶׁת קָלָל בְּפַחַד
 10 מִתְחַדְּשִׁים לְבָקְרִים לִיֶּחֱד לְאֶחָד
 לְכֵן רָצִים לְעִלָּה וּלְיֶחֱד שֵׁם הַמְּיוֹחֵד
 כּוֹלֵם יַעֲנוּ כְּאֶחָד
 יִקָּר הַנִּשְׁגָּב לְבָדוֹ וְהוּא אֶחָד
 טְעוֹנִים אֵימָתָה וּפַחַד
 15 [חוֹנִים עֲמוֹ הַמֶּשֶׁל וּפַחַד
 זְמִירוֹתָיו לְמִלָּל בְּלִי פַחַד
 וְעוֹמְדִים לְהַעֲרִיץ יִרְשׁוּ אֶחָד מֵאֶחָד
 הַמֶּלֶךְ הַמִּיתְנַשָּׂא וְהַמְּאוֹחֵד
 דּוֹרֵשׁ בְּיוֹם זֶה מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יֶחֱד

במאמר אחד. והוא לפי הגמרא במגילה כא, ב: בראשית נמי מאמר הוא דכתיב: בדבר ה' שמים נעשו. 3. רוננים — ב, ה, ח, טו: רצים. יב: רצינו. 4. קוצפים — כל שאר המקורות: קוצפים. כבקים — יב: לבקרים. להללו — טו: להלל. 5. צורתם — ח: צורותם. דמות — ב, ה: דומים. ח: דומות. יב, טו: צורתם לא דומות אחד לאחד. 6. את אחד — טו: לית'. 7. מוציאים יחד — של הקב"ה הבורא אותם. והנוסחאות — ב, ה: כאחד במקום יחד. טו: ביחד. יב: ונמצאים ביחד (או כיחד). 8. כל העולם יחד — טו: כל העולם ברגע אחד. ב, ה: כל העולם כולו ברגע אחד. ח, יב: לרגע אחד. 9. נוצצים וכו' — ההשלמה על פי ב, ח, טו. כך גם יב אבל בסוף: יחד במקום בפחד. ולעניין השווה יחזקאל א, ז. 10. מתחדשים — ההשלמה על פי ב, טו. והשווה חגיגה יד, א: כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דיגור ואמרי שירה ובטלי, שנא' חדשים לבקרים רבה אמונתך. כך גם יב, אבל חסר לאחד. ח: מטושטש. 11. לכן וכו' — במקום זה בנוסחאות ב, יב, טו: לעלם ולקלם שם המיוחד. ה: מטושטש מכאן ועד טור 15. 12. כאחד — יב: כאחד בפה אחד. טו: כאחד פה אחד. 13. והוא אחד — יב, טו: והוא באחד. 14. טעונים — עמוסים. אימתה ופחד — על פי שמות טו, טז, ב, טו: אימתו ברעד ופחד. יב: אימתו בפחד. 15. חונים וכו' — חסר בכה"י והושלם על פי טו. והלשון על פי איוב כה, ב. ולעניין השווה המיוחד ליונתן לפסוק ובראשית רבה יב, ח: המשל זה גבריאל ופחד זה מיכאל. יב: חלים מרעד עמו המשל ופחד. 16. בלי פחד — ח, יב: כאחד. טו: בלי כחד. 17. ועומדים וכו' — ר"ל שנותנים רשות זה לזה להעריץ לקב"ה. ולעניין השווה אבות דר"ג נוסח א' פרק יב (מהד' שכטר עמ' 52). ועומדים — ב: וועודם. יב, טו: וועודים. ירשו — יב: דרשו. 18. והמאוחד — ב: והמיוחד. טו: המיוחד. 19. דורש — ב, טו: דרשו. ח, יב: דרש. בים — יב: יום. ייחד — יב, טו: יחד. ב: יחד אחד.

20 גִּאֲלִיו לְשׁוֹבֵב וְעַד יוֹחַד
בְּרֹאשׁ מַחְנוֹתֶם מִכָּאֵל בִּישְׂרָם יַחַד
אֲמַלֵּל קְדוּשָׁתוֹ לְרִנָּן כְּשֶׁשׁ שֶׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד
לו

ובכן בישתים יכסה פניו
אֲדוֹן מִהוֹדָר בְּשִׁינוֹן פִּינוֹנִיו
בְּשֶׁשׁ אִישׁוֹת מְכַל דְּפָנִיו
גִּחְלִי אֵשׁ מִיתְּלַקְחַת לְפָנִיו
דְּמוֹת שְׁשֶׁתָּם וּמִבְּהִיקוֹת לְכָל דְּפָנִיו
5 הֵן עַל כָּל מְשׁוּטְטוֹת עֵינָיו
וְאֵין לְהִסְתַּר מִפָּנָיו
זִיקֵי אֵשׁ מִשְׁלַחַת בְּאוֹפָנָיו
חֲנִיתָם כְּדִיגְלֵי מַחְנוֹת הַמוֹנִיו
טוֹבָלִים בְּנִהְרֵי אֵשׁ בְּכֵן יַפְצִיחוּ רִנּוֹנִיו
10 יֵאִירוּ מֵאוֹר הַיּוֹצֵא מִלְּפָנָיו
כּוֹלָלִים דָּבָר דְּבוֹר עַל אוֹפָנָיו
לֹא יַחֲשׂוּ מִשִּׁיר שְׁנוֹנִיו

20. גאוליו – יב: גאולים. ועד יוחד – נראה משובש. וכל שאר הנוסחאות: עדיו יחד.
21. בישרם – משובש וכל המקורות: שרם. והוא על פי דניאל י, כא. 22. אמלל – ב: אומר.
ח, יב: אומרו. טו: אימרי. קדושותיו – ב, יב, טו: קדושתו. כשש – ב' לית'. ונוסח כ"י
יב: לרנן לשכן באחד / שש כנפים שש כנפים לאחד. ונוסח טו: לרנן כאחד שש כנפים וכו'.

לו

מקורות: ומק, ב, ח, יב, טו. ב, ח: ליתא ובכן. 1. בשינון פינוניו – בשירת המלאכים
המשמשים לפני ולפנים. והשווה פיוט ל טור 43. ונוסחאות ב, טו: פניו. 2. בשש אישות –
קשור אל הטור שלפני כן. ושש אישות נזכרות ביומא כא, ב. מכל דפניו – מכל צדדיו
(זולאי, ידיעות המכון ו' עמ' קפד). ונוסח כ"י ח: בשש דפנות יב: בשש אישוהי. מכל
דפניו – ב: ליתא מכל. 3. מיתלקחת – ב, ח: מתלקחים. 4. דמות ששתם – אפשר שהכוונה
ב"שש אישות" לשש כיתות של מלאכים שמשמשים לפני הקב"ה, ומספר זה של כיתות
מלאכים נזכר במסכת דרך ארץ רבה פ"ב ובמדרש כונן עמ' 25. ומבהיקות – כל שאר
המקורות: מבהיקות. ובנוסח הפנים משובש. 5. הן וכו' – זכריה ד, י. על כל – ב, טו:
בכל. ב: מוסיף בין השיטין: (הן בכל) הארץ. 7. זיקי וכו' – שיעורו: משלחת זיקי אש
באופניו. ח, טו: לפניו במקום באופניו. 8. חנייתם – של החיות. כדיגלי – כחנייתם של
מחנות ישראל במדבר, השווה במדבר רבה ב, י. ונוסחאות ב, טו: בדגלי. ח מטושטש.
9. טובלים וכו' – יב: בנהר. בכן – ב: לכן. ח, יב: ובכן. טו: טובלים בנהר דיגור יפציחו
רינוניו. ולעניין טבילת המלאכים בנהר די גור השווה ג' שלום Jewish Gnosticism
וכו' עמ' 57 ושם הערה 4. 10. מלפניו – יב: מפניו. 11. כוללים וכו' – משלי כה, יא.

מַעֲרִיצִים שְׁמוֹ כָּל יוֹם בְּמַעֲוָנִיו
 נוֹגָה מִנְּגִדוֹ עָבִי עֲנִיּוֹ
 15 סוֹדְרִים בִּישְׁמָחוֹת וְגִיל עֵינֵינוּ
 עָרַב וְבָקָר יִפְאָרוּ עִם אֵימֹנֵנוּ
 פְּאִירוֹ יִתְּנוּ קְהִילוֹת שְׁאֲנֵנוּ
 צְבָאוֹת מוֹל צְבָאוֹת נְכוֹנֵנוּ
 קוֹל יִפְצִיחוּ סוֹף בְּרוֹן נִיגוֹנֵנוּ
 20 רְגִיזוֹן רְאוּהָ וְקוֹפֵץ לַעֲמֹד עַל דּוֹכְנֵנוּ
 שְׂכִינָה בְּלֹא רְאוּת יַעֲצִים עֵינֵנוּ
 תְּהִלָּה יַעַן כִּי בִישְׁתִּים יִכְסֶּה פָּנֵנוּ

לו

ובכן ובשתים יכסה רגליו
 תמוכי בידו כיתי עמוסים חיליו
 שלהבת יוצא מפיהם באומרם הילוליו
 רשפי אש המוני אראליו
 קוראים שבחו גלגלי אופניו
 5 צדיק וישר ורחמי על מפעליו
 פנים מסביר למו בגומרם סילסוליו

יב: כלולים. 13. מעריצים — ח: מיחדים. כל יום — טו: בכל יום. 14. נוגה מנגדו וכו' —
 השווה תהלים יח, יג. ונוסח כ"י יב: ניגדו עבדיו עבי ענניו. טו: ונגדו עברו עבי ענניו.
 16. ערב וכו' — כל' המלאכים משבחים לקב"ה יחד עם ישראל. יפארו — ב: מפארים.
 אמוניו — יב, טו: המוניו. 17. שאנניו — כינוי לכנסת ישראל. ונוסחאות ב, יב: שנאניו —
 ר"ל מלאכיו. 18. צבאות — צבאות מלאכים. צבאות נכוניו — ישראל. 19. סוף — נוסח כ"י
 ב: שרף. יב: שריו. ונראה שנוסח כ"י ב עיקר. ושיעור הטור: כל מלאכים יפצחו קול
 בשעה שהשרף מרגן ניגוניו. ומכאן ואילך מדבר הפייטן בשרף הזה, והוא כנראה מיכאל
 (ישעיה ו, ו והשווה ברכות ד, ב). ניגוניו — ב: שינוניו. יב: ריגוניו. 20. ראוה = רואה, וכך
 כל הנוסחאות. רגיון רואה — השרף ניבט ברגיון, בנהר האש (השווה פסיקתא רבתי צו,
 א ואילך ובבית המדרש לילינק חדר ג' עמ' 89 ושם 93) ומתיצב על דוכנו. ונוסח כ"י יב:
 ליתא רגיון. ב: רואה ודואה. 21. שכינה וכו' — שיעורו: יעצים (השרף) את עיניו כדי לא
 לראות את השכינה. כי בישתים — יב: כבשתים.

לו

מקורות: ומק, ב, ג (מטור 11), ת, יב, ב, ח: ליתא ובכן. 1. תמוכי בידו — שיעורו: כיתי
 חייליו העמוסים תמוכות בידיו. ונוסח כ"י ב: תמוכים. ח, יב: תמכי בידיו. עמוסים חייליו —
 ב: אומץ עמוסי חייליו. ח, יב: אומץ חייליו. 2. באומרם הילוליו — יב: באורך הילוליו.
 4. קוראים — יב: קוראי. גלגלי אופניו — משובש, וכל הנוסחאות האחרים: אופניו וגלגליו.
 5. על מפעליו — ב, ח: על כל מפעליו. 6. כגומרם — ב, ח, יב: בגומרם. ולעניין השווה

עוז וְחֵידוּה מְלָאִים הֵיכְלוֹ
 שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה בְּכָל גְּבוּלָיו
 נְעִימִים וּמְתוּקִים טַעְמֵי מִלּוּלָיו
 10 מְלָכוּתוֹ מְגֻשָּׁאִים מִיַּחְלָיו
 לְפִידִים וּבִרְקִים וְרַעְמִים מְפִירִים שְׁבִילָיו
 כּוֹחַ גְּבוּרָתוֹ מוֹדִיעִים בְּצִאתָם מֵעָלָיו
 יוֹצֵאִים לְהָרִים כְּמוֹת הַיָּם וְגָלָיו
 טִיפָח אֵשׁ וְשָׁלַג וּמִים וּבָרָד נוֹטְפִים בְּמִטְרוֹת
 עוז וְרִצּוֹן טָלָיו
 15 חֲצוּבִים מִיתְלָרוֹת אֵשׁ זְבוּלָיו
 זוֹהָרִים מְשַׁכֵּינֵת הֵיכְלָיו
 וְקוֹמֵת כָּל אֶחָד מֵהֶלֶךְ חֲמֵשׁ יָאוֹת שָׁנָה
 בְּגִידוּלָיו
 הֵילֶךְ כְּאוֹרֶךְ הַיָּם הַגָּדוֹל פְּסִיעוֹת רַגְלָיו
 דּוֹלֵג לְהִזִּיל נְטָפִי בּוֹמֵס בְּמַעֲמָד מִירְגָלָיו
 20 גִּיחְלִים מְלַהֲטִים שְׁבִיבֵי גִלְגָלָיו
 בְּמֵאֶמֶר בּוֹרָאוֹ אֲשֶׁר נֹרַע עָלָיו

חנוך השלישי מהד' אודנברג עמ' נג (פרק מ') ובמקבילות. 8. ששון ושמחה — ב: שמחה וששון. 9. נעימים וכו' — ב, ח, יב: נחמדים נעימים מתוקים וכו'. 11. וברקים ורעמים — ב: ורעמים וברקים. 12. גבורותיו — ב, ג, ח, יב: גבורתו. מודיעים — ג: מודיעים מראש. בצאתם מעליו — ב: באמרם מאליו. 13. יוצאים וכו' — משובש בנוסח הפנים וכ"י ב, יב: יוצאים להרים קול כהמות הים לגליו. ח גם כן כך אבל: וגליו. ג גם כן כך אבל: ים במקום הים. והשווה ישעיה יז, יב. 14. טיפח — נראה משובש. ונוסח ג: טיפוח. יב: טיפי — והוא הנראה נכון. וברד — ג: ליתא. במטרות — ג: מטרות. ורצון — יב: רצון. ח מטושטש עד סוף הפיוט. ושיעור הטור: טיפי אש ושלג וכו' נוטפים במטרות עוז וכן גם טללי רצון. 15. חצובים — המלאכים. 16. זוהרים — יב: זוהרים. משכינת — ב: מזיו שכינת. על המלאכים שנהגים מזיו השכינה עיין בפסיקתא דר"כ נג, א; שמות רבה לב, ד: מז, ה. 17. כל אחד — ב: כל אחד ואחד. ג, יב: כל אחד מהם. בגידוליו — כל: בגודלו. ב: מגידוליו. ג: כגודליו. ולענין השווה חגיגה יג, א והקומות מצויינות שם בהפלגה. 18. הילך — כמו: מהלך. השווה כיו"ב אצל שלמה — רס"ג, זולאי, האסכולה הפייטנית וכו' עמ' קצה, טור 11. ר"ל: לפסיעת רגליו כאורך הים הגדול. ולמקורו השווה אצל גרינוולד במאמרו הנזכר עמ' 274 ובמקורות המצויינים אצל צ. מ. רבינוביץ בספרו הלכה ואגדה בפיוטי ינאי עמ' 104 הערה 7. ובמקורות הנ"ל מצויינת קומתם של המלאכים כך, ולא שיעור פסיעות רגליהם. והנוסחאות: ב, יב: פסיעת. ג ליתא כל הטור. 19. בומס — משובש וצ"ל: בושם וכך כל הנוסחאות מלבד כ"י ג שגורס: סמים. במעמד מירגליו — יב: במעמד רגליו. ג: מרגליו. ואיני יודע מקורו. 20. גיחלים וכו' — ב: מלהטי שביבי. 21. במאמר בוראו — של כל אחד מן המלאכים (השווה לעיל טור 17). ונוסחאות ב, יב: במאמר בורא. ג משובש: במאמר אשמת עגל לכסות רגליו. 22. אשמת עגל וכו' — שיעורו: הוא (המלאך), כדי להשכיח את אשמת העגל של

אַשְׁמַת עֵגֶל הוּא לְשֹׁכַח לְחִילוֹתָיו
בִּישְׁתִּים יִסְסָה רַגְלָיו

לח

ובכן ובשתים יעופף

אַרְיָאֵל אֲשֶׁר קוֹמָתוֹ מִן הָאָרֶץ לְשָׁמַיִם בְּכָנָף
מְעוֹפָף

בִּירִיתוֹ מְשַׁבֵּיבוֹ הַקּוֹדֶחַ בְּכָנָף מְעוֹפָף
גִּוִּיתוֹ פֶּתַרְשִׁישׁ, כִּיִּם הַגְדוֹל בְּכָנָף מְעוֹפָף
דִּמְיוֹן פָּנָיו כְּמֶרְאָה בְּרֶק בְּכָנָף מְעוֹפָף
הֶדֶר עֵינָיו כְּלִפִּיד אֵשׁ בְּכָנָף מְעוֹפָף 5
וּמֶרְגָּלוֹתָיו כְּעֵין נְחוּשֶׁת קָלִל בְּכָנָף מְעוֹפָף
זְרוּעוֹתָיו גְּלִגְלִים מְלֵאִים אֹר בְּכָנָף מְעוֹפָף
חִיכּוֹ מִמֶּתְקִים שְׂבַח וְרוֹמְמוֹת בְּכָנָף מְעוֹפָף
טֶס לְמַעְלָה מְכַסֶּה מִתִּירֵין לוֹ בְּכָנָף מְעוֹפָף

חילותיו, כל' של ישראל, בישתים וכו'. ולעניין השווה חגיגה יג, ב וויקרא רבה כז, ג. יב: ליתא הוא. ב, יב: לשכח בהילוליו. ג גורס כאן: בוראו אשר גזר עליו. 23. בשתים — ב, יב: ובשתים.

לח

מקורות: ומק, ב, ג, ח (מטושטש), י (החל מטור 4) יב. נדפס החל מטור 4 על ידי י. מרקוס בגנזי שירה ופיוט עמ' 87. ב, ג, ח: ליתא ובכן. הפיוט מדבר בסנדלפון, על פי הנאמר עליו בחגיגה יג, ב ובמקבילות: ואראה החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות א"ר אלעזר מלאך אחד שהוא עומד בארץ וראשו מגיע אצל החיות. במתניתא תנא סנדלפון שמו הגבוה מחברו מהלך חמש מאות שנה ועומד אחרי המרכבה וקושר כתרים לקונו וכו' דאמר שמא אתגא ואזל ויתייב ברישיה. 1. אריאל — מלאך. ונוסח ב, ג: אראל. מן הארץ — יב: מהארץ. 2. ביריתו — עשייתו, החומר שהוא עשוי ממנו. השווה לעיל פיוט 5 טור 11. משביבו הקודח — של הקב"ה. וכ"י ב: ברייתו משביבי אש קודחת. ח, יב: משביבים קודחת. ג: ברייתו משביבי קודחת. 3. גויתו כתרשיש — על פי דניאל י, ו. והשווה גם יחזקאל א, טז. כים הגדול — על פי דרשת חז"ל שפירשו תרשיש במשמעות ים בבמדבר רבה יב, ח וחולין צא, ב. והשווה המקבילות אצל צ. מ. רבינוביץ בהלכה ואגדה בפיוטי ינאי עמ' 104 הערה 7 והוסף את המקור החשוב במשנת רבי אליעזר מהד' ענעלאו עמ' 69. 4. דמיון פניו — דמות פניו (עיין זולאי, ידיעות המכון וכו' כרך ו עמ' קפג). כמראה ברק — השווה דניאל י, ו: ופניו כמראה ברק. וכ"י יב: כמראי. 5. הדר עיניו וכו' — דניאל שם, שם: ועיניו כלפידי אש. ונוסח כ"י יב: הוד עיניו גלגלים מלאים הוד. ג: כלפיד אור אש. י: הוד במקום הדר. ועל אשו של סנדלפון עיין פסיקתא רבתי מהד' איש שלום דף צז, א. 6. ומרגלותיו וכו' — על פי דניאל שם, שם. וזרועותיו ומרגלותיו כעין נחושת קלל. 7. זרועותיו גלגלים — ג, י: גלילים. על פי שיר ה, יד: ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש. מלאים אור — י: מלאים הוד. יב: זרועותיו מלאים הוד. ב. מטושטש מכאן ועד טור 10. 8. חיכו ממתקים — על פי שיר ה, טז. שבח ורוממות — יב: ושבתו ורוממותו. ח: בשבת. 9. טס למעלה וכו' — שיעורו לפי נוסח הפנים: מתירים לו לטוס למעלה מכסא הכבוד. ובמקורות (חגיגה יג, ב ופסיקתא רבתי צז, א) לא נאמר עליו אלא שהוא משמש אחרי המרכבה. והנוסחאות מתחלפים —

- 10 יופיו יפה יפה מיופה כיסה בכנף מעופף
 כתר זיו מתאיר כשמש בכנף מעופף
 לעת ינתן לא רשות יפתח שיר בכנף מעופף
 מרעים בקולו להשמיע חביריו בכנף מעופף
 נישא עם כיס[א] כהתנשא בכנף מעופף
 15 שרף מול שרף מחובר כיסא אל מושב בכנף
 מעופף
 עונה בנעמת לשון וחיך מתוך בכנף מעופף
 פורס כנפיו ומכהא חמה בכנף [מעופף]
 צבא מרום להשמיע קידוש בכנף מעופף
 קורא ושומע ומדבר וניענה בכנף מעופף
 20 רם יתנשא וליתעלה ביפאר בכנף מעופף
 שש כנפים שהוא ששים וארבעה בכנף מעופף
 תהילה יתן לאל ההודיות בכנף מעופף

נוסח יב: טס למעלה מכסא מניין שלשים וחמש מאות. ג: טס למעלה מכסא מעון לו.
 יב: טס למעלה מכסא מניין "לו". לנוסח אחרון זה שהוא כנראה גם נוסח כ"י ג — השווה
 פיוט לד טור 16. נוסח ח מטושטש ורק תיבת "ארבעה" קריאה בו. 10. יופיו וכו' — נוסח
 הפנים משובש. ונוסחאות ב, ח, י, יב: יופיו יפה מיופי כסא, ר"ל שהדרו של סנדלפון
 מקורו בהדר כסא הכבוד. ונוסח ג: יופיו יפה מיופה ביופי כסא. 11. כתר זיו מתאיר וכו' —
 לפי נוסח הפנים שיעורו: הוא (סנדלפון) קושר ("מתאיר") כתר זיו המבהיק כשמש —
 לקב"ה. אבל בוסחאות ב, ג: כתר זיוו (של סנדלפון) מתואר כשמש. ב: כתר זיו כשמש
 מתואר. י: כתר זיוו כשמש מתואר. וכתרי מלאכים שאורם כאור המאורות נזכרים הרבה
 בספרות ההיכלות. ח מטושטש מכאן ועד טור 15. 12. ינתן — ג: יתן. לא=לו. 13. להשמיע
 חביריו — יב: להשמיע דברו. ג: חבירו. 14. נישא עם כיסא — יב: נושא עם כסא. כהתנשא —
 ב: נושא בהתנשאו. ג: נשא עם נושא בהתנשאו. 15. שרף מול שרף וכו' — י: שרף עם
 שרף. ג: מחובר לו בכסא. יב: מחבר לכסא. ב: למושב. ושיעור הטור כנראה: שרף מול
 שרף מחובר אל מושב כסא, והוא הסבר לטור 16. עונה — חוזר לדבר בעניין סנדלפון.
 בנעמת לשון — בלשון נעימה. ונוסחאות ב, ג, י: בנעימה ולשון מתוק. ח, יב: מלשון מתוק.
 ועל תפקידו של סנדלפון כ"חזן" למלאכי השרת עיין בפסיקתא רבתי צא, א—ב ודברי
 גינצבורג באגדות היהודים מהד' עברית כרך א' עמ' 158 הערה 139. 17. ומכהא חמה —
 ב, ג, ח, יב: ומכהא גלגל חמה. ועניין זה נאמר בזיו בויקרא רבה כב, י ועל הקשר שבין
 סנדלפון לבין הזיו עיין דברי גינצבורג שם, שם. 18. קידוש — ר"ל אמירת קדושה. וכל
 שאר הנוסחאות: קידושו. 19. ושומע — י: ומשמיע. וניענה — ג: ועונה. 20. רם יתנשא
 ויתעלה — ההשלמה על פי כ"י ח. ונוסח כ"י ב: רם יתנשא בפארו ויתעלה. ג: רם ומתנשא
 ומתעלה ומפואר. י: רם יתעלה שמו ויתנשא בפאר. יב: רם גיתעלה בפאר שש כנפיים בכנף
 מעופף. 21. שהוא — ב, ג, יב: שהם. י: שהן. יב: ליתא שש כנפים ובמקום ששים וארבע —
 ששים וחמשה. ג: ששים וארבע. ולחשבון הכנפיים השווה לעיל פיוט לא טור 3. 22. תהלה
 יתן וכו' — ב: לאל ההודאות כי בשתים יעופף. י: והודיות. ג: הודיות. ג, ח, יב מוסיפים:
 ובשתים יעופף.

לט

ובכן וקרא זה אל זה
 תלויים בקומתם ובם עין לא תחזה
 שוה במדה זה לזה
 כופפים בכנפיהם להיתחבות זה עם זה
 קלצטיר פניהם זה כנגד זה
 5 צנופים כבוד והדר מראם הוד זה
 פונים לכל פנים ליראות זה את זה
 עומדים ממעל מול הסתר בידועי רזי
 סוככם בקנף לפיסא מזה ומזה
 ניגון זמרה משוררים זה וזה
 10 מורא נושאים ועומסים זה בזה
 להודות לו ולומר פאחת זה
 כיכתב לוחות החקוקים [מזה ומזה]
 יביעו רננות בעד עם ניבזה
 טהרה להיסגב בעשור לחודש הזה

אוצר החכמה

לט

מקורות: ומק, ב, ג, ח, י (עד טור 14) יב, יד (מטור 16) גדפס עד טור 14 על ידי י. מרקוס בגנזי שירה ופיוט עמ' 88. ב, ג: ליתא ובכן. 1. תלויים — כל הנוסחאות: תלולים, וכן צ"ל, ור"ל: גבוהים. ובם עין — יב: בת עין. 2. שוה וכו' — ר"ל שהם שווים במידתם זה לזה. ונוסח כ"י ב: שווים במדה. ג: שווים במדתם זה וזה. ה: שווים במדתם זה אל זה. יב: שווים בדמות זה לזה. י: שווים ודומים כמימות (!) זה לזה. 3. כופפים — כל הנוסחאות: רופפים וכצ"ל בהתאם לא"ב. להיתחבות — כל הנוסחאות: להתחבר, והוא כנראה הנכון. 4. קלצטיר — ב, יב: קלסטר. י: קלסטר. ג: קלקטר (!). ח: קליפה (!). פניהם זה כנגד זה — ג, ח: שקוטות זה כנגד זה. י: שקועות כנגד זה. 5. צנופים — עטופים. כבוד והדר — ח: כבוד והוד. ג: הוד והדר. מראם הוד זה — נראה משובש. ג, י: כראם החוזה. ח: כחו בחוזה. יב: כראם זה אל זה. 6. פונים — יב: פרודים. ליראות זה את זה — יב: כאן: כראם החוזה. 7. ממעל — יב: ממעל לו. י: ממול. מול הסתר — כנראה משובש, וכל שאר הנוסחאות: מלהסתכל (י: מלהשתכל). בידועי רזי — ב: יודע רזי. ג: יודע רזה. ח: בידוע רוזה (!). יב: כידוע רז זה. י: בידוע רז זה. והנכון כנראה: מלהסתכל בידוע רזה — ר"ל בקב"ה היודע את כל הצפונות. ו"רזה" במקום רז לעתים קרובות בפיוט. 8. סוככם — כל הנוסחאות: סוככים. לכיסא מזה ומזה — ב: לכסות זה מזה. י: לכסות מזה ומזה. 9. ניגון זמרה — ב, ג, י: נועם זמרה. 10. מורא — את מוראו של הקב"ה. ונוסח ח: מוראו. נושאים ועומסים — י: עומסים ונושאים. זה בזה — יב: זה וזה. ג אינו ברור בסוף הטור. 11. ולומר — ב, ג, יב: ולזמרו. כאחת זה — משובש ונוסח ג, ח: כאחת זה וזה. ב: באחת זה וזה. י, יב: כאחת כזה וכזה. 12. כיכתב — רק נוסח הפנים וג כך, השאר: כתב וכו'. מזה ומזה — חסר בכה"י וכך הוא בכל הנוסחאות. והשווה שמות לב, טו. 13. יביעו רננות — על פי תהלים קמה, ז. בעד עם נבזה — בעד ישראל. 14. להיסגב — כל הנוסחאות: להשיגם. בעשור וכו' — י: בעשור

15 חִינוּנִים לְהַפִּיק בְּיוֹם הַכֹּזָה
זְכוֹר צְדָקָת מַחֲזָה זֶה הָאִישׁ הַלְזָה
וּזְכוֹת פֶּץ שֶׁעַר זֶה
הַיּוֹם סִלַּח לַעֲוֹנָם וּלְמַעַן כִּי זֶה
דְּבוּקִים בָּךְ אֵלֵי זֶה
20 גּוֹמְרִים לִיטוֹל רְשׁוֹת מְזֶה וּמְזֶה
בְּקוֹרָאִים לְזֶה
אוֹמְרִים זֶה אֵל זֶה

מ

ובכן ואמר

אֶהְדֵּר לְאֵילֵי זֶה אֲשֶׁר עֵץ וְחֶשֶׁב וְגַמֵּר
בְּרִית עוֹלָם בְּדָבָר וְצִיּוֹי מֵאֲמָר
גֹּזֵר וְדִיבֵר וְהַכֹּל גִּיגְמֵר
דְּרוֹשׁ אֶלֶיךָ דּוֹר אוֹמֵר אֲשֶׁר אָמַר
5 הָאוֹר בְּרָא בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּמֵאֲמָר
וּלְצַדִּיקִים אוֹתוֹ שִׁמֵּר

לחודש השביעי הזה. 15. חינונים — ב, ג: חינונם. ביום הכזה — על פי ישעיה נח, ה. ונוסח ב: ביום צום הכזה. ג, יב: ביום הזה ואולי הוא נכון. 16. זכור וכו' — הטור משובש בפנים ונוסח ב, יד: זכור צדקת מחזה חז ואיש הלזה. גם ח, יב כך אבל חז לית'. ונוסח ג המפורש מכולם: זכות צדיק דיברת לו במחזה וזכות האיש הלזה. ו"מחזה חז" הוא כינוי לאברהם על פי בראשית טו, א, ו"איש הלזה" הוא כינוי ליצחק על פי בראשית כד, סה. 17. וזכות פץ וכו' — כל הנוסחאות מלבד ג: פץ שער השמים זה. ג: וזכות גם מה נורא המקום הזה. והוא כינוי ליעקב על פי בראשית כח, יז. 18. סלח — יג: תסלח. ולמען — כל הנוסחאות האחרים: למען. כי זה — כינוי למשה על פי שמות לב, א; שם, כג. 19. דבוקים — יב, יד: דביקים. כך אלי זה — ח: בשכינת אלי זה. ואלי זה על פי שמות טו, ב. 20. גומרים — ב, יד: גוהצים (לשון שמחה ותשוקה, זולאי, ידיעות המכון כרך ו עמ' קעט). ליטול — ח: לית'. 21. בקוראים לזה — משובש, וכל הנוסחאות: בקראם זה לזה (יב: זה אל זה). 22. אומרים זה אל זה — ב, יד: אומרים וקרא זה אל זה. ג: אומרים שיר ושבח וקרא זה אל זה.

מ

מקורות: ומק, ב, ג, ח, יב, יד. ב, ג, ח: לית' ובכן. 1. אהדר — יב: אאדר. לאילי — ח: אלי. לאלי זה — על פי שמות טו, ב. עץ — ב, ג, ח, יב, יד: יעץ. וגמר — ג, יב: ואמר. 2. ברית עולם — ג: ברא בריות. יד: ברא עולם. ח: בראתה עולם. וציוי מאמר — ב: בציוי ובמאמר. ג: ובציוי ובמאמר. יב: בציוי ואמר. ח: ציוה ואמר. 4. דרוש — כל הנוסחאות האחרים: דרש. והוא על פי תהלים קה, ח ועל פי בראשית כח, ד. 5. האור ברא — ג: האור אשר ברא. ביום הראשון — ב: ביום ראשון. ונוסח כ"י יב: האור ביום הראשון ברא במאמר. 6. אותו — ב: אות. אותו שמר — ג: אותו שמר אמר (!). והוא על פי האגדה הידועה בחגיגה ב, א. ואין הפייטן מונה את מעשי בראשית אלא את העניינים שיש בהם משום

[זוהר הרקיע] ביום שני עש, וגם מלאכי

משמר

חגיית מרכבה בכל אחד ואחד שב משמר

טהור וקדוש שני מאורות עש במאמר

10 יצאו מפניו מבוהלים מיפחד המאמר

כגעש ומיד עוד שמים במאמר

לכל קרא ואמר

מילולים נואמים נעים לאמר

ניאם וזימר ואמר

15 שרפי ליהבה התצובים כמאמר

עטופים פאר וצניף לאמר

פותחים זה בשבת הנאמר

צור לקדש כאשר אמר

[קרא ודבר ואמר]

20 רעש גדול להאמר

שם הנכבד והנורא והאמר

תיפארתו לשלש כאחד ואמר

אור. 7. זוהר הרקיע — הושלם על פי כל הנוסחאות. והשווה דניאל יב, ג. ביום — ב: לית'. שני — ג, ח, יב: השני. יד: זוהר הרקיע עש בשיני. 8. שב משמר — ב, ג: ליתא שב. ח: ושם משמר. יב: יושב במשמר. יד: ישוב במשמר. ואיני יודע לפרש. 9. שני מאורות עש במאמר — במקום זה בנוסח ג: קרא ואמר. ח, יב, יד: עת יצוום (את המלאכים!) עשות מאמר. 10. יצאו מפניו — ב, ח: מלפניו. יב: יצאו מבוהלים מפניו. ולפי נוסח הפנים מכוון למאורות והוא על פי מדרש תהלים פרק יט, מהד' באבער פה, א וויקרא רבה לא, ט. ולפי שאר הנוסחאות מכוון למלאכים. 11. כגעש וכו' — נוסח הפנים משובש וכל הנוסחאות גורסים כאן: כרגע ניצבים לשמע המאמר. 12. לכל וכו' — גם הטור הזה נראה משובש בנוסח הפנים ונוסחאות ג, יד: לאחד ואחד יקרא ויאמר. גם יב כך אבל: לאחד אחד. גם ב כך אבל: קרא ויאמר. ח מלה ראשונה מטושטשת ואחר כך: יקרא ויאמר לאמר. 13. מילולים וכו' — נראה ג"כ משובש ונוסח ב, יד: מילול נעימים ליגמר. ג, ח: מילול נועם לומר. יב: מילולים נעימים לומר. 14. ניאם וכו' — גם טור זה נראה משובש ונוסח כ"י ב: ניפנים כהרף עין לשיר ולומר. גם יד כך אבל ליתא עין, ובסוף: לשיר ולומר. גם יג כך אבל: נימנים במקום גפנים. 15. כמאמר — כל הנוסחאות: במאמר. 16. פאר וצניף לאמר — ב: פאר בשבת הנגמר. יד: פאר בשבת הנאמר. ח: פאר לקדש ולאמר. יב: פאר לקרוא ולאמר. ג: עטופים לקדש ולאמר. 17. זה — כל הנוסחאות: פה. בשבת הנאמר — יב: בשבת המאמר. ב, ח, יד: בשבת וקילוס הנגמר. ג: פיהם פותחים בשבת הנאמר. 18. צור לקדש וכו' — ג: צור צדיק בכל אשר אמר. 19. קרא וכו' — הושלם על פי כ"י יד. ב: קרא ודבר ואמר. ג: קדוש קרא ואמר. יב: קרא קדוש ואמר. 20. רעש גדול להאמר — ג: רם ונשא להתאמר. 21. והאמר — כל הנוסחאות האחרים: והנאמר. שם הנכבד — ב: שם הגדול והנכבד. יד: שם הגדול, הנכבד. 22. תפארתו וכו' — ב, יב, יד: תפארתו לשלש כקרא זה אל זה ואמר. ג: תיפארת לשילוש קדושה וקרא זה אל זה ואמר.

מא

קדוש קדוש קדוש

תְּרַשִּׁישִׁים עִים תְּלוּלִים יְתַמִּידוּ תְּהִלּוֹת קְדוֹשׁ
 שָׁמַיִם עִם שָׁמַיִם יִשְׁמִיעוּ שְׁבַח לְקְדוֹשׁ
 רִיבּוֹ רִיבּוֹן עִם רוֹעֲשִׁים יִרְעִימוּ רוֹמְמוֹת קְדוֹשׁ
 קְדוֹשִׁין עִם עִירִין יְקַדִּישוּ לְקְדוֹשׁ
 5 צְבָאוֹת צְבָאוֹתָם יִצְלְצְלוּ לְקְדוֹשׁ
 פּוֹצְחִים פּוֹצְחִים פָּאָר קְדוֹשׁ
 עִירִין עִים עֲרָבוֹת יַעֲלֹזוּ עוֹז קְדוֹשׁ
 שְׂרָפִים סוֹבְבִים סִיחָה עִים יִסְגְּבוּ קְדוֹשׁ
 נוֹצְצִים עִים נְגִידִים יִנְצְחוּ קְדוֹשׁ
 10 מְלָאכִים עִים מְשָׁרְתִים יְמַלִּיכוּ מַלְכוּת קְדוֹשׁ
 לוֹחֲמִים עִים לְהָבִים יִלְבְּבוּ לְקַח קְדוֹשׁ
 כְּרוֹבִים עִים כְּרוֹבִים יְכַתִּירוּ קְדוֹשׁ
 יְקָרִים עִים יְשָׁרִים יְקַדִּישוּ קְדוֹשׁ
 טְעוֹנִים עִם טְפוּחִים יִטְכְּסוּ קְדוֹשׁ
 15 חֲשֹׁמִלִים עִים חֲיִילִים יִחְסְנוּ קְדוֹשׁ
 זְמִירוֹת עִים זְרוֹתִים יִזְמְרוּ קְדוֹשׁ

מא

מקורות: ומק, ב, ג (עד סוף טור 3), י (מטור 15), יב, יג (מטור 12), יד (עד טור 20).
 ג'דפס מטור 15 ע"י מרקוס בגש"פ עמ' 88. 1. תרשישים, תלולים — מלאכים. עים — עם.
 2. שמים עם שמים — ב, ג, יב, יד: שמים עם שמי שמים. ישמיעו — ג: ישמיע. שבח —
 ב, יב, יד: שילוש. 3. ריבו ריבון — יב: רבבן. יד: ריבי ריבוון. ב: רבבות עם רועשים.
 ג: ריבו ריבון עם רבותיים ירננו רנן קדוש. והשווה דניאל א, י. 4. קדושים וכו' — כל שאר
 הנוסחאות: קדושים עם קדישין יקראו קדושת קדוש. וקדושים — כינוי לישראל ואילו
 קדישין (דניאל ד, יד ועוד) כינוי למלאכים. 5. צבאות וכו' — כל הנוסחאות מלבד יד:
 צבאות עם צבאות יצלצלו צהלת קדוש. יד: צבאות עם צבאותם וכו'. והכוונה: צבאות ישראל
 ומלאכי צבאות. 6. פוצחים וכו' — כל השאר: פלאים עם פחדים יפצחו פאר קדוש.
 7. יעלו — יב: יענו. יד: יעלו. ב חסר מכאן עד טור 10. 8. שרפים וכו' — נוסח הפנים
 משובש וכל שאר הנוסחאות: שרים (יב: סרים) עם שרפים יסגבו (יד: יסלסלו) סגב קדוש.
 9. נוצצים וכו' — שאר הנוסחאות: נוצצים עם נראים (יד: נוראים) ינוו נצח קדוש.
 11. לוחמים — שאר הנוסחאות: לוחטים. 12. כרובים עם כרובים — כל השאר: כרובים עם
 כבירים יכתירו כבוד קדוש. יג: כבירים עם כרובים. 13. יקרים עים ישרים — ב: ישרים עם
 יקרים. יקדישו קדוש — ב, יג, יד: ייפו יקר קדוש. כך גם יב אבל תיבת ייפו מוגהת
 ל"פארו". בנוסח יד מוגה: ייחדו ייחוד קדוש. 14. טעונים — ב, יד: טפסרים. יב, יג:
 טעונים. טפוחים — ב: טהורים. יטכסו קדוש — ב, יב, יג, יד: יטיפו טהרת קדוש. 15. חשמלים
 עים חיללים — כל השאר: חזקים עם חזיונים. יחסנו — כל השאר: יחלו חוסן. רק יד בטעות:
 יזהרו זכר. 16. זמירות — יב, יג: זבול. י, יד: זבולים. ב: חסר. יזמרו קדוש — כל השאר:

וְתִיקִים עִים וְעִירִידִים יוֹעֲדוּ קָדוֹשׁ
הַמוֹנִים עִם הַמוֹנִים יִהְלֻוּ קָדוֹשׁ
דָּאִים עִם דָּאִים יִדְרְשׁוּ דְהֶרֶת קָדוֹשׁ
20 גְּדוּדִים עִם גּוֹעֲשִׁים יִדְלְגוּ קָדוֹשׁ
בְּחוּרִים עִם בּוֹעֲרִים יִבְיְעוּ קָדוֹשׁ
אֶרְאֵלִים עִם אֲדִירִים יֵאֲדִירוּ אֹמֶץ קָדוֹשׁ

מב

ובכן יי צבאות

אֲזַ בְּשִׁבְעִים שְׁמוֹת מְפֹרָשׁ שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
בְּרוּךְ אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
גָּאוֹ גָּאָה מְכַל וּמַעֲלָה אֲדִיר בְּרוּךְ שֵׁם יְיָ
צְבָאוֹת
דוֹד דְּגוּל בְּרוּר וּמְבוֹרָךְ שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
5 הַגְּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הַמְּפֹאָר יְיָ שֵׁם יְיָ
צְבָאוֹת
וְתִיק וְיֹעֵד וְיֵי וְאֶמֶת שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
זֶה זֶךְ זֹקֶף לְכָל שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
[חֲזַק חַי מִימִית וּמַחִיָּה שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
טָהוֹר טוֹב וּמִיָּטִיב לְכָל שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת]

יזמרו זכר קדוש. 17. ותיקים עם ועירידיים — כל השאר: ותיקים עם ועודים. יועדו קדוש — השאר: יועדו וסת (יג: ותק) קדוש. 18. המונים עם המונים — יב: המונים עם הדורים. יהללו קדוש — כל השאר: יהללו הדרת קדוש. 19. דאים עם דאים — כל שאר הנוסחאות: דוק עם דאים. יד כתוב למעלה: דגוים עם דרושים. ידרשו — כל שאר הנוסחאות: ידובבו. 20. ידלגו — משובש וכל השאר: יגדלו גאות קדוש. 21. בחורים — כל שאר הנוסחאות: ברורים. יביעו קדוש — כל השאר: יביעו בררת (י: בריתות) קדוש. 22. יאדירו אומץ קדוש — ב: יאמרו אומץ קדושת קדוש. י: יב: יאמרו אומץ קדוש קדוש קדוש. יג: יאמרו אומץ קדוש.

מב

מקורות: ומק, ב, י, יא (מטור 15), יב, יג. נדפס ע"י מרקוס בגשו"פ עמ' 89. ב: ליתא ובכן. 2. ברוך — כל שאר המקורות: ביטויים. 3. גאו גאה מכל — כל שאר המקורות: גנוז מכל. ומעלה אדיר ברוך — יב: ונעלם אדיר ברוך. יג: ומעולם אדיר ברוך. י: ברוך ומעולה. ב: ומעולה אדירירון שם יי צבאות. 4. ברור ומבורך וכו' — ב: ברוך ומבורך ברורירון. יב, יג: ליתא דוד בראש הטור ואחרי ברור: ברירירון שם יי צבאות. 5. הגדול וכו' — ב: האל הגדול הגיבור והנורא אדירירון וכו'. גם יב, יג כך אבל: הדירירון במקום אדירירון. י מטושטש. 6. ואמת — ב: אכידירון במקום ואמת. יב, יג: אברירון. י מטושטש. 7. זה וכו' — י: זה יה שמך לעולם שם יי צבאות. ב: זה שמך לעולם וזה זכרך שם יי צבאות. יב, יג: זה שמי לעולם זה שמי לעולם (צ"ל: לעלם) שם וכו'. 8. חזק חי וכו' — הושלם על פי יג. יב ג"כ כך אבל: חי חי, ולמעלה מזה כתוב: חנון. י: חזק חי חסין יה ממית ומחיה וכו'. ב: חזק חיה מרוח ומחיה שם וכו'. 9. טהור וכו' — כך בכל הנוסחאות. 10. יפה —

- 10 יְהִי יְפֵה יוֹדִיעַ וּמַבִּין שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
כְּשֶׁר כְּבִיר כְּתֹר פּוֹ כּוֹרֶת בְּרִית שֵׁם צְבָאוֹת
לּוֹבֵשׁ עוֹז לְעוֹלָם לֹא יַעֲף שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
מִפּוֹאֵר מְרוֹמָם מְלֵא כָּל שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
[נּוֹרָא תְהִילּוֹת וְשָׁגַב נִפְלָא שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת]
15 [סִלָּה סוּמָךְ נּוֹפְלִים סִלָּח וְטוֹב שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת]
עוֹטָה עֲלִיּוֹן עִיּוֹז שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
פּוֹעֵל פּוֹדָה פֶּאֶר פּוֹקֵד שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
צוֹפָה עֲתִידוֹת צַח וְאֲדוֹם שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
קִנָּא וְנוֹקֵם נוֹטֵר וְנוֹצֵר נוֹרָא שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
20 רֵם רַחוּם וְחַנוּן חֶסֶד וְאַמֶּת אֶרֶץ אֲפִים שֵׁם יְיָ
צְבָאוֹת

שְׂדֵי שֵׁם אֵל אֱלֹהִים יְיָ צְבָאוֹת
תְּמִים תְּקִיף תּוֹקֵן תּוֹלָה אֶרֶץ שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ שֵׁם יְיָ צְבָאוֹת (מְלֹא כָּל
הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ)

מג

[מלא כל הארץ כבודו]

תְּהִלָּה וְשִׁבַּח מְכוֹן כְּסֵא כְבוֹדוֹ

כל שאר הנוסחאות: יחיד. ומבין — ב: ומבין כל. י: ומבין לכל. 11. כשר וכו' — יב, יג:
כביר כוח כתם פז כלול שם יי וכו'. יב: כתוב כתם ומוגה: כתר. י: כביר כוח כתם פז כובש
כעס. 12. לובש — יג: לבש. עוז — כל הנוסחאות: גאות. לעולם לא יעף — ב במקום זה:
ללבב לבב לבוב שם יי וכו'. ושם בגליון: להב לבלב. יב: ללבב לב לביא. יג: ללבב
לבב לביא. י: ליבוב לב שם יי וכו'. ולנוסחאות הללו השווה זולאי ידיעות המכון ו' עמ' רג.
13. מפואר — כל שאר הנוסחאות: מלך מפואר. כל — יב, יג: ליתא. 15. סלה וכו' — כך כל
הנוסחאות. י: יד: ליתא גופלים. 16. עוטה — ב, יב: עוטה אור. נוסח הטור בכ"י י: עונה
עתירות עוטה אור עליון שם יי וכו'. 17. פועל וכו' — ב: פועל כל קורא הדורות פודה פלא
שם וכו'. כך גם י, אבל פלא ליתא. יא, יב, יג גם כן כך אבל: פועל כל פועל. 18. צוה וכו' —
ב, יב, יג: צור צדיק צופה עתידות וכו'. י, יא מטושטשים. 19. נוטר ונוצר — ב: שומר ונוצר.
יב: ונוטר ונוצר נאור. יג גם כן כך אבל ליתא נוער. י, יא מטושטשים. 20. רם וכו' —
כל שאר הנוסחאות: רם ורחום רב חסד ואמת וכו'. י: ליתא ארך אפים. 21. שדי וכו' — ב: שדי
שלום אל אלים יי וכו'. יג גם כן כך אבל אלהים במקום אלים. יב ליתא כל הטור. 22. תמים
וכו' — ב: תקיף תולה ארץ על בלימה שם וכו'. יב: תוקן תולה ארץ על בלימה. יג גם כן
כך אבל תוקן לית'. י: תקיף תמים תולה ארץ על בלי מה. 23. קדוש וכו' — ב ליתא כל הטור.

מג

אינו בומק. נוסח הפנים לפי יג. שאר המקורות: ב (עד טור 9), יב (עד טור 17), יא.
הכותרת בנוסח יב: ובכן מלא וכו'. 1. תהלה — ב: תהלה ותפארת. 2. שיעור — ב: ליתא.

שיעור אין למרכבות מקום כבודו
 ראשית עד שלא נברא עולם מאורי כבודו
 קירא על מים מושב כבודו
 5 ציוה דבר ונעשתה תבל ליקר כבודו
 פיקד תהי חלד משלג שתחת כסא כבודו
 עודה מכוסה בתוהו ובהו בגזירת כבודו
 סבר נתן לה והארץ האירה מכבודו
 נטע גן בעדן לעשות רצון כבודו
 10 ממעדניה לעדנם ובתוכה לשכן כבודו
 לאדם הכנים בה ראשון ועיטרו מזיו כבודו
 כיתי מלאכים הוריד לוועדה בכבודו
 ישרות אראלים הניבראים מזיו כבודו
 טובו יביעו תמיד ולא יכילו כבודו
 15 חיות וכרובים ושרפי הקודש כבודו
 זוהרים ושמיתים לפאר שם כבודו
 והאופנים וגלגליהם רצים לשור כבודו
 הולכים אחורנית לקיים מאמר כבודו
 די מעלה ומטה תלויים בזרוע כבודו
 20 גוהצים ודאים וממהרים להעריץ שם כבודו
 בראש קדושי ארץ מתחילים קדושת כבודו
 ואדירי עליונים משלמים לייחדו ולקדשו
 ולכבודו
 מלא כל הארץ כבודו

מקום — ב, יב: ליתא. 3. ראשית — ב: ראשון. עד שלא נברא — ב, יב: עד לא ניברא.
 עולם — יב: העולם. מאורי — כל שאר הנוסחאות: מאמר. 4. קירא — ב, יב: קירה. מושב —
 ב כנראה: מרכב. 5. ונעשתה תבל — ב: ונעשה הכל. יב: לעשות הכל. 6. פיקד — ציוה.
 שתחת — ב: כתוב שתיית ומוגה: שתחת. כסא — ליתא. ולענין השווה פרקי דר"א ג:
 הארץ מאיוה מקום נברא משלג שתחת כסא הכבוד וכו'. 7. בתוהו ובהו בגזירת כבודו —
 ב: בגשם באומר כבודו. 9. לעשות — יב: לעושי. 10. לעדנם — יב: לעדן. 11. לאדם —
 את אדם הראשון. 12. כתי מלאכים וכו' — השווה סנהדרין נט, ב. 13. ישרות וכו' — מתחיל
 בענין חדש ונשוא המשפט בטור הבא: טובו יביעו וכו'. 19. די — צ"ל כנראה: דרי.
 תלויים וכו' — השווה לעיל פיוט כח, טור 7. 20. גוהצים — שמחים, השווה הביאור לפיוט
 לט טור 20. 21. בראש — ראשונים. קדושי ארץ — ישראל. 22. ואדירי עליונים — מלאכים.
 משלמים — צ"ל כנראה: משלמים.

מד

- ובכן ימלוך מלך
מְלָאכִים הַיּוֹם לֹא טוֹעֲמִים
וְעַמָּה בַּיּוֹם צָמִים
מְלָאכִים בְּאִמָּה עוֹמְדִים
וְעַמָּה בִּירְעָדָה מְתוֹעֲדִים
5 מְלָאכִים גָּשִׁים לְשָׁרֵת לְפָנֶיהָ
וְעַמָּה גּוֹחֲשִׁים לִימְצוֹא חֵן בְּעֵינֶיהָ
מְלָאכִים דָּצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָהּ
וְעַמָּה דוֹרָשִׁים סְלִיחָה מִרְעִית [ ]
מְלָאכִים הֵם יְשׁוּרוּ בְּעֵינֶיהָ
10 וְעַמָּה הֵם מְתַעֲנִים בְּעֵינֶיהָ
מְלָאכִים וּבְגִינָהם אֵין קִנְיָה
וְעַמָּה וּמְכָל מְקוֹם יוֹצֵאִים בְּבִינָה
מְלָאכִים זָכִים מִיִּשְׂרָי רָגֵל
וְעַמָּה זְמוּנִים וּמִיּוֹחָפִים רָגֵל
15 מְלָאכִים חִלָּים בְּשִׁתִּים וְאַרְבַּע
וְעַמָּה חֲפָצִים לְהַתְעַטֵּף בְּצִיצִית [ ]
מְלָאכִים טָסִים וְעוֹפְפִים כָּל הַיּוֹם
וְעַמָּה טוֹעֲנִים תְּפִלָּה לַיְלָה וַיּוֹם
מְלָאכִים יַחַד אֵין לָמוֹ יְשִׁיבָה
20 וְעַמָּה יוֹם זֶה בָּאִים בְּתִשְׁבָּה
מְלָאכִים כָּלִילִים מְבַקְשִׁים חֵן בִּירְאָה
וְעַמָּה כּוֹלֵם מִשְׁבָּחִים בִּירְאָה
מְלָאכִים לִיכְתֹּם טִיסָה אַחַת
וְעַמָּה לְמִידִים לְפִאָרָה כְּאַחַת
25 מְלָאכִים מַחְנוֹת צָבָא גְדוּדִים

מד

מצוי בכ"י ומק בלבד, והשווה הנספח שבסוף המאמר. ולענין המשמש יסוד לפיוט השווה אצל צ. מ. רבינוביץ, הלכה ואגדה בפיוטי יניי, עמ' 267. המחרוזות הראשונה אינה מצטרפת לא"ב ואולי היא משובשת בראש שני טוריה כאחד. 4. מתועדים — גאספים. 6. גוחשים — איני יודע לפרש מלה זו ואולי היא במקום גועשים. 8. מרעית [ ] — יש להשלים כנראה: מרעית צאנך = צאן מרעיתך, בסמיכות הפוכה. 10. מתענים בעיניהם — גראה משובש, אולי במקום: מתענים בעיניהם. 14. מישרי רגל — יחזקאל א, ז. 14. זמונים — מכונסים. 14. בשתים וארבע — כלומר: בשש כנפיהם. 16. בציצית [ ] — יש להשלים כנראה: בציצית ארבע. השווה שבת כה, ב: כך היה מנהגו של ריב"א ומתעטף ויושב בסדינין המצויצין ודומה למלאך יי צבאות. 19. ואין למו ישיבה — השווה חגיגה טו, א. 20. ליכתם

וְעִמָּהּ מִיַּחֲלִים לְמִצּוֹא סְלִיחָה מִגִּידִים
 מִלְּאָכִים נִיצָבִים מִזֶּה וּמִזֶּה
 וְעִמָּהּ נִכּוֹנִים וּמִיַּחֲנֻנִּים מִזֶּה וּמִזֶּה
 מִלְּאָכִים סוֹבְלִים כֶּסֶה מְרֻבָּע
 30 וְעִמָּהּ סוֹחָחִים תְּפִילוֹת אַרְבַּע
 מִלְּאָכִים עוֹמְדִים בְּלֹא תְנוּמָה
 וְעִמָּהּ עֲמוּסִים וְסוֹבְלִים בְּאֵימָה
 מִלְּאָכִים פִּיהֶם פֶּאֶר פּוֹצְחִים
 וְעִמָּהּ פּוֹרְטִים וּבִשְׁפֹתוֹתָם פּוֹתְחִים
 35 מִלְּאָכִים צְבָאוֹת רִיבֵי רֶבְבוֹת וְאַלְפִים
 וְעִמָּהּ צוֹעֲקִים וּמַצְפִּצִּים
 מִלְּאָכִים קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ אוֹמְרִים
 וְעִמָּהּ קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ וְאֵמֶן מְאֹמְרִים
 מִלְּאָכִים רָצִים וְשָׁבִים וְתַחֲנוּנִים אוֹמְרִים
 40 וְעִמָּהּ [ ]
 מִלְּאָכִים שְׁלוֹם בִּינִימוֹ עֲשִׂיתָהּ
 וְעִמָּהּ שׁוֹאֲלִים שְׁלוֹם כְּמוֹ אֲשֶׁר תַּפְצֹת
 מִלְּאָכִים תָּמִיד מְבָרְכִים בְּקוֹמָם
 וְעִמָּהּ תְּמִימִים שְׁלֵמִים [ ]

מה

ובכן וזרקתי עליכם מים טהורים

אֲנִי טָהוֹר וְאַתֶּם טְהוֹרִים / אֲנִי קְדוֹשׁ וְאַתֶּם קְדוֹשִׁים / אֲנִי חַי לְעַד וְקִיָּם לְנֶצַח / אֲנִי אֱהִיָּה
 אֲשֶׁר אֱהִיָּה / אֲנִי מַעֲבִיר עוֹלָם / אֲנִי מְכַפֵּר עֲוֹנוֹת / אֲנִי מְסִיר חֶרֶן / אֲנִי יוֹדִיעַ נִסְתָּרוֹת /
 אֲנִי גּוֹלָה עֲמוּקוֹת / אֲנִי מַעֲבִיר רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן / אֲנִי קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת / אֲנִי יוֹשֵׁב תְּהִילוֹת /
 אֲנִי מוֹחֵל וְסוֹלִיחַ / אֲנִי שֹׁדֵי שׁוֹכֵן שְׁחָקִים / אֲנִי רֵב לְהוֹשִׁיעַ / אֲנִי זוֹכֵר הַנִּשְׁכָּחוֹת / אֲנִי

טיסה אחת — השווה ברכות ד, ב. 29. כסה — כסא (איוב כו, ט). 30. תפילות ארבע —
 ממעט כנראה את תפילת הערבית של ליל יו"כ. 31. בלא תנומה — השווה חגיגה שם, שם.
 32. עמוסים — כנראה במקום: עומסים ובמשמעות זו. השווה פיוט לט טור 10. 41. מלאכים
 שלום וכו' — על פי ויקרא רבה ט, ט, וספרי במדבר פיסקה מב. והשווה אצל צ. מ. רבינוביץ
 בספרו הנזכר עמ' 60 ושם הערה 18.

מה

מקור: ומק. הקטע אינו מחורז ואינו נענה לשום חוק אקרוסטיכוני. אף על פי כן ניכרים
 עקבות סיומה של אלפביתתה לקראת סופו.

קרוב לְכָל קוֹרְאֵיוֹ / אֲנִי צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ / אֲנִי פוֹדֶה וּמַצִּיל / אֲנִי צוֹפֶה עֲתִידוֹת / אֲנִי קוֹרֵא
הַדּוֹרוֹת / אֲנִי רַחוּם וְחַנוּן / אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִינֹנִים / אֲנִי תוֹלֵה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה / אֲנִי
הַיִּיטִי וְאֲנִי אֶהְיֶה / אֲנִי אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים

מו

ובכן ולך תעלה קדושה

סילוק

1. מִי כְמוֹהָ אֲדִיר לְעוֹלָמִים / וּמִי כְעֶרְכָּהּ דֶּר בְּמִרוֹמִים / וּמִי דוֹמָה לָהּ בְּכָל הַדּוֹמִים /
וּמִי בְלִעְדֶּיהָ רָם עַל רָמִים / וּמִי זוֹלָתָהּ יוֹצֵר הָרִים / וּמִי בְלָתָהּ מְנַקֶּה כְּתָמִים / וּמִי
יֹדֵעַ תַּעֲלֹמִים / וּמִי יַעֲמֹד בְּסוֹד עוֹלָמִים / וּמִי הַיְכִין כְּסָאוֹ לְעוֹלָמִים / וּמִי יַחֲשׂוֹר
נִסְיָהּ לְעוֹלָמִים / וּמִי יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיהָ רָם עַל רָמִים / וּמִי כְמוֹהָ בַעַל הַרְחָמִים / וּמִי
יִשְׁנֶן סוֹד נִפְלְאוֹתֶיהָ עֵתִיק יָמִים
2. כִּי בְמֵאמְרָהּ בְּרֵאתָהּ עוֹלָם / וְכָל יִצּוֹר יִצְרָתָהּ אֵל עוֹלָם / וְאֵין כָּל דְּבַר מִמֶּהָ
לוֹנִיעֵלָם / כִּי בַּלְּאֵךְ עֲצָתָהּ לִיבְרוֹת עוֹלָם / לְהוֹדִיעַ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם / כִּי אֶתָּה
מִלֶּךְ עוֹלָם / נִעְבְּדָהּ אֱלֹהֵי עוֹלָם / מַעֲוֹלָם וְעַד עוֹלָם / לָכֵן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם
3. עֵתִיק וּמִבֵּלָה כָּל / וּבִידָהּ נִשְׁמֹת כָּל / וְנַעֲלָם מִכָּל / וְצוֹפֶה עֲתִידוֹת וּפּוֹעֵל כָּל /
וְאֶתָּה עֲשִׂיתָ כָּל / וּמֵאִמָּהּ יִפְחַד כָּל / וְלִתְפִאֲרָתָהּ בְּרֵאתָהּ כָּל / וְאֶתָּה מְחַיֶּה אֶת
כָּל / עֲלִיּוֹן עַל כָּל / וּמוֹשֵׁל בְּכָל / וּבִידָהּ לְגִדְל וּלְחַזֵּק לְכָל
4. וְכִי מֶה נִדְבַּר וּמֶה נִצְטַדֵּק[ה] / כִּי לָנוּ בּוֹשֶׁת הַפָּנִים וְלָהּ הַצִּדְקָה / לְפָנֶיהָ נַעֲמֹד
הַיּוֹם בְּצִדְקָה / וּבְמִשְׁפָּט הַיּוֹם שׁוֹפְטֵינוּ בְּצִדְקָה / וְתִזְכּוֹר בְּרִית נִיחָשְׁבָה לּוֹ צִדְקָה /
וְתַחֲפֹס זְכוֹת בַּעֲלֵי צִדְקָה / כִּי אֶתָּה שׁוֹפֵט בִּיצְדָקָה / וְאֵם דְּלָנוּ מִמַּעֲשֵׂה צִדְקָה / כֵּן
תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ צִדְקָה / וְהַיּוֹם לָנוּ הַיִּצְדִּיקָה / כִּי לֹא תַחֲפוֹץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם צִדְקָה /
וְתוֹגֵבָה בְּמִשְׁפָּט וְתוֹקֵדֶשׁ בְּצִדְקָה
5. וְכִרְחֻמֶּיהָ אֲשֶׁר הֵם מְרוֹבִים / בִּיטָה עַל בֵּת רַבִּים / גִּבְרָם וְהִשָּׁב שְׁבוֹת שׁוֹכְבִים /
דָּרָשָׁם לְחַיִּים וְיִהְיוּ נֶאֱהָבִים / הַשִּׁיבָם עַל דְּבָרִים טוֹבִים / וְחוֹסֶה וְרַחֵם עַל גְּדִיבִים /
זוֹכְרָם לְחַיִּים וּלְטוֹבִים / חַנוּנִים וְהִטְעָה בְּאֵילַת אֶהָבִים / טַהֲרָם מִכְּאָבִים / יִשׁוּבוּ

מו

מקור: ומק. 1. בכל הדומים — בכל הארצות. יוצר הרים — עמוס ד, יג. מנקה כתמים —
חטאים. ומי הכין — מלשון נכון כסאך מאז מעולם אתה, בתהלים צג, ב. ומי יחשור —
איני יודע כוונתו. 2. לוניעלם — כך בכה"י, ואולי יש לקרוא: ואין דבר ממך רז ונעלם.
עצתה — יעצתה. ימלוך יי וכו' — תהלים קמו, י. 3. ובידך וכו' — דה"א כט, יב. 4. מה
נדבר וכו' — בראשית מד, טז. כי לנו — דניאל ט, ז. ניחשבה לו צדקה — אברהם אבינו
(בראשית טו, ו). 5. בת רבים — שיר השירים ז, ה. גברם — חזקם. על דברים טובים —
כנראה: על תפילותיהם. ולטובים — אפשר שהוא שיבוש. ואולי הוא במקום: ולטובות.
חנונים והטעה — כך בכה"י ואיני יודע להלום. לא יהיו מעוכבים — אולי יש סימן מחיקה
על ה' של מעוכבים. מהר וכו' — שיעורו, כנראה: מהר להיענות לקריאתם והיו סבובים
בהיכלך. או: מהר להיענות לקריאתם שלמענה הם נקהלים סביב היכלך. סליחה הם קושבים —

מִדְרָכָם הָרָעִים לְטוֹבִים / כִּי הֵם זָרַע אֱלֹהִים / לֹא יִהְיוּ מְעוֹפְכִים / מִהֵרָ קָרִיאתָם
וּבִהִיכָלָה סְבוּבִים / נִתְמִים בְּדִבְרֵים טוֹבִים / סְלִיחָה הֵם קוֹשְׁבִים / עֲתִירָה מִמֶּךָ
מְקֻשְׁבִּים / פְּלִטָּה מְשֻׁמִּים עֲצוּבִים / צִדְקָה בְּמִשְׁפָּט וַיְהִי מְחֻבָּבִים / קָרִיאתָם הָאֵזִין
דָּר עַל כְּרוּבִים / רָצָה בְּיוֹם זֶה בְּשַׁעַר בֵּית רַבִּים / שְׂדֵי מַחֶה פִּישָׁעִים כִּיעָבִים / שָׁמַע
קוֹלָם בְּשִׁבְחָה חוֹצֵב לְהָבִים / תוֹשִׁיעַ נֶכֶד שְׁלוֹשֶׁת אֱהוּבִים / תִּקְבְּלָם וּמִנְחָתָם תִּתֶּינָה
עֲרִיבִים וּמְקוֹרְבִים

6. וּכְעַמֶּךָ לִית בְּכָל חֵדָא אֱוָה / וּמִן שְׁבָעִין אֲוִמָתָן בַּחֲזוֹרָה הִיא אֱוָה / וְכָל אֲוִמָּה
חֲשִׁיבִין דְּלֹא מָה / יִפְלוֹן וְלֹא יִהְיָ לְהוֹן תְּקוּמָה / וְעַל שְׁרִיָּהֵן תְּפִיל אֵימָה / וְלֹא יִהְיָ
לְהוֹן שְׁלֹמָה / כִּי הֵם מִמְכַּעִסָּה אֵימָה / וּמִטְאֲטָאִי חֲכָמָה / עֲלֵיהֶם תִּירַד אֵימָה / וְגַם
חָרַב וּזְעָמָה / וְתִיתָן בְּאֲדוֹם נִקְמָה / בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָה

7. וְעַתָּה זְמַן יָבוֹא יוֹם מִיָּמִים / לְכַפֵּר בּוֹא אֲשָׁמִים / וּלְנִקּוֹת בּוֹא כְּתָמִים / וְגַם חַט פֶּשְׁלָג
חַתוּמִּים / כְּצִמְרָה יִהְיוּ לְמַעוֹטֵי עַמִּים / וּלְהַעֲלֹת עָלָיו זִבְחִים וּשְׁלָמִים / לְיָדָיו בְּעֵד
רְחוּמִים / עַד יִשְׁקִיף מְלֹא רַחֲמִים / וַיִּסְלַח לְפִישָׁעֵי עַמּוֹ בְּצוּם כְּפוּרִים

8. וְעַל כָּל זֶה בְּמֵאֲתָיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אַבְרָם / שְׁבָעוּף כָּל בְּנֵי נִשְׂא סְדִירִין / וּלְעֵתִיק
יוֹמִין מִשְׁבָּחִים וּמִהֲדָרִין / חֲשׁוּבִין כְּבִנִּין בְּכוּרִין / וּמִן כָּל אֱוָמָה יְקִירִין / וְיוֹם כְּפוּרִים
מִיְקָרִין / דִּהוּא צוּם כְּפוּרִים / וּבּוֹא מִתְעַזֵּין וְצָמִין וּבּוֹא מִשְׁבָּחִין וּמִזְמָרִין / לְאַבּוּהוֹן
עֵינִיהוֹן מִסְקָרִין / וְלִיבְבָהוֹן בְּאֵימָה תְּבִירִין / דְּמִיִּין לְעִירִין / בִּינְהֵר דִּיעוֹר מִיתָּ
עֲבָרִין / וְדִינָה יִתִּיב וְסִיפָרִין פְּתַחִין / וְיוֹפִיעַ מִיעִיר גִּבְרִין / דִּישׁוּלְטָנִיה שׁוּלְטָן עֲלָמִין
מְלָכוּתִיהָ עִם כָּל דָּר דָּרִין

9. וְעִימָה רִיבּוֹ רִיבּוֹן דְּמִלְכִין / וְאֹפִי גִלְגָּלָה רִדְטָרְכִין / וְעִינוֹן בְּהוֹן מִיתְּהַפְכִין /
לִיחֻדִּי מְמַלְכִין / וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלָתָא זְמַנִּין מְאַרְכִין / וּבְרוּךְ כְּבוֹדוֹ מְבָרַךְ

הם מצפים שתאמר להם "סלחתי". וכן בהמשך: עתירה ממך — בקשות אליך הם משמיעים, השווה שימוש דומה לעיל פיוט יב, טור 17. בשער בת רבים — שיר ז, ה. מחה פשעם כיעבים — ישעיה מד, כב. חוצב להבים — תהלים כט, ז. נכד וכו' את כנסת ישראל שהם בניהם של שלושת האבות. 6. תרגום: וכעמך אין בכל (הנבראים) עם אחד / ומשבעים אומות היא האומה הבחורה / וכל האומות חשובות (כנגדה) כלא כלום (הטכסט נראה משובש כאן, והשווה דניאל ד, לב: וכל דארי עלמא כלה חשיבין) וכו'. ועל שריהן — אפשר שכתוב: שריהון. ממכעיסה — אולי צ"ל: ממכעיס. איומה — כינוי לכ"י. ותתן באדום נקמה — על פי יחזקאל כה, יד. 7. בוא — במקום בו. ולגות וכו' — שיעורו: ולגות בו כתמים וגם חטא — כשלג, חתומים — כצמר יהיו. ו"חתומים" כינוי לחטאים על פי איוב יד, טז: חתום בצרור פשעי והשווה לעיל פיוט יג טור 15. והכל על פי ישעיה א, יח. ולעתיק — במקבילה הנדפסת בנספח: לעתיק, והוא הנכון. ובוא=ובו. לאבוהון וכו' — תרגום: ואל אביהם (שבשמים) עיניהם יפנו / ולבם שבור מרוב אימה / דומים הם כמלאכים וכו'. דינה יתיב וכו' — דניאל ג, י. מעיר גברין — מן השמים, על פי משלי כא, כב. דישולטניה וכו' — מי ששלטונו וכו', הוא הקב"ה. 9. ועמה — עם הקב"ה. ריבוי ריבבון — דניאל ז, י. דמלכין — במקבילה: דמלאכין, והוא הנכון. רדטרכין — בכה"י יש קו מחיקה מעל שלוש האותיות הראשונות, ואפשר שצ"ל: דטרכין, ר"ל: של היכל הקב"ה ("טרכונא"=ארמון, ע"ע במלונים). ובמקבילה: וכאופני גלגל[והי] דריכין. ועינון — צביונם של המלאכים

כין / למציץ מחריכין/לעם די לה צרכון וצריכין / וחוביהון משליכין / ורוחיהון
ממיכין / ובעת ידודון ידודון מלכי מלכין / למול ציבאותיו קדוש קדוש קדוש
עונים ומברכין

ככתוב וקרא זה אל זה ואמר

מז

אופנים

וחיות אמוצות כוח כס עליון עמוסות

בל יולהטו [רקיע גיכסות

גיום מפני טהור עינים בישתים מכסות

דולגות מאופן לאופן וכל העולם טוסות

5 המיתחלקות מאש ומשלג נעשות

[בין שמי [חודרות ונמוסות

זיקוק ניסתרות ועימו הם כחוסות

חוקר טמונות טוענות כס חסדו וברחמים

טכוסות

[ט]

10 יוצאות לע [אהב ליוצאי במסות

כארי לפני אריה צדק מחפסות

להם פני שור חט תבנית שור מאפסות

מתהפך ומתחלף. והשווה לעיל פיוט לג טור 19. ובמקבילה שבסמוך: ועיינין עיינין מתהפכין.
ליחודי — צ"ל כנראה: ליחידא, ר"ל לקב"ה, וכן הוא במקבילה. למציץ וכו' — ר"ל לקב"ה
שמציץ מן החרקים אל העם שצריכים לו. ו"צרכון וצריכין" כנראה שגיאה דיטוגראפית.
ובמקבילה: למציץ מן חרכין לעם די לה צריכין. וחוביהון — חטאיהם. ממכים — מגמיכים.
ידודון ידודון — תהלים סח, יג. מלכי מלכין — במקבילה: מלאכי מלאכין, ר"ל: שרי
המלאכים. צבאותיו — כנראה: כנסת ישראל.

מז

מקור: ומק. אופנים — פיוטים שמשתלבים בין פסוקי הקדושה ומסיימים את הקדושתא.
1. כס עליון עמוסות — שנשאות יחד עם כסא הכבוד. השווה לעיל פיוט לא טור 4.
2. בל יולהטו — כמו: לבל יולהטו. ואחרי מלת יולהטו יש רווח בכה"י ומלת המפתח חסרה.
4. דולגות — קופצות. טוסות — טסות. 5. המיתחלקות — שברייתם מחולקת. מאש ומשלג
נעשות — שהן עשויות מאש ומשלג, השווה 'ירוש' ראש השנה פ"ב ה"ד (נח, א) ושיר ג, יא.
7. זיקוק נסתרות — איני יודע לפרש. ועמו הם וכו' — ר"ל והחיות נראות כאילו הן חוסות
תחת כנפי השכינה. 9. חוקר וכו' — שיעורו: הן טוענות כס חסדו של מי שחוקר טמונות,
והן טכוסות, ר"ל מסודרות ומקוימות, ברחמיו. 10. יוצאות וכו' — קשה להלום את הטור
מחמת חסרון טור 9 והחסר שבתוך הטור. 11. כארי וכו' — מציין את ארבעת הפנים שלחיות,
השווה לעיל פיוט לא טור 15 ואילך. ו"לפני אריה" — הקב"ה והשווה זולאי ידיעות וכו',
ו, עמ' רג. 12. להם פני שור וכו' — על הזיקה שבין דמות השור שבחיות לבין חטא העגל
השווה דברי ר"ש ליברמן במאמרו "משנת שיר השירים" שנדפס בספרו של ג. שלום

מִרְחֻפֹּת כְּנֹשֶׁר נְשׂוּאֵי כֹנֶף מְסִיסוֹת

[ג]

[ס] 15

[ע]

[פ] סוגר החכמה

[צ]

קוֹלָם כְּקוֹל שְׂדֵי רֶנָּן מַעֲלָסוֹת

20 רַחוּם בָּם יִבִּיט כְּגוֹדֵל חֶסֶדּוֹ לַעֲשׂוֹת

שִׁמְצִינוּ מִרְחִיפּוֹת כִּתְמִינוּ כּוֹסוֹת

תּוֹפְפוֹת מְשִׁיקוֹת מִפְּאֲרוֹת מְשַׁבְּחוֹת לְטוֹב

וְסֶלַח מִנְּשֹׂאוֹת

לעומתם

וְעֲמָה תִּירָאָה בְּעוֹנִים וְתַעֲמוֹס עוֹנָם

אִם כָּפִי מִדָּתָם תִּשְׁפֹּטֵם וְאִינָם

25 שׁוֹר רֹב יְגוֹנָם וְלֹא כּוֹבֵד זְדוֹנָם

בְּאַמָּת: מַעֲנָם הוּא רִצּוֹן קוֹרְבָנָם

רַחוּם צִדְקָה תַעֲשֶׂה עִינָם

גַּעֲרַת מֶלֶךְ מְכַפְּרִים בְּחִינוֹנָם

קְרִיאַת גְּרוֹנָם תִּסִּיר אֲשַׁמַּת רָגָם

30 דָּתָהּ קוֹשְׁרִים לְאוֹת וּלְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינָם

צַח וְאָדוּם קוֹלָהּ תִּיכִילָה אוֹנָם

הַיּוֹם בְּמִשְׁפָּט אִם תִּיבָחָם

פְּנִיָּהֶם בְּכֶס חֶקְתָּה אֵל תִּטְחָנָם

וְהֵם נַחֲלָתָהּ שָׁמַח בָּם אֵל מְכוֹנָם

35 עֲטָרַת תְּפֹאֶרֶת בִּימְנָהּ תִּמְגָּנָם

זֶר צִנִּיף מְלוּכָה לָהּ בְּנוֹתָנָם

סָבִיב בְּמִשְׁפָּט אֲמוֹנָה תּוֹצִיא לְאוֹר דִּינָם

חַט וּפֶשַׁע לְבַל יִסְטִינָם

Jewish Gnosticism וכו' עמ' 122 הערה 24. 13. נשואי כנף—ישראל, על פי שמות יט, ד; דברים לב, יט. מסיסות—משמחות. 21. שמצינו—חטאינו. מרחיפות—מרחיקות. 23. ותעמוס—תשא, תסלח. 26. רצון קרבנם—סמיכות הפוכה במקום: קרבנם שהם מקריבים לרצון. 31. צח ואדום—כינוי לקב"ה על פי שיר ה, י. קולך וכו'—שיעורו: היכיל כוחם את קול זעמך? 33. פניהם בכס חקת—רומז לאיקונין של יעקב (=ישראל) החקוקה בכסא הכבוד. אל תטחנם—שב אל "פניהם" (ישעיה ג, טו). 34. והם נחלתך—דברים ט, כט. כט. קבץ על יד - יז / חברת מקיצי נרדמים {עמוד 82} {755275}

נגד עיניך כְּאִשׁוֹן תִּצְפֹּנָם

40 טבע מִטֶּהָר מְעִינָם

לֹא יַחֲוִרוּ פְּנֵיהֶם בְּקוֹמָךְ לְדִינָם

כֵּן תָּמִיד יִדְוֹנוּ לְהַמְלִיךְ סֶלָה בְּנוֹעָם הַגִּיוֹנָם

פעמים

אָחָד הִי [אֶרְחוּ וְנִיבְהָלְנוּ מִפְּנֵי זַעַמָּךְ

לִישְׁפֹּט תִּבֵּל בְּצֶדֶק לְיוֹם קוֹמָךְ

45 בְּשׂוֹר יִצְוִרִים תּוֹכָחוֹת עֵינֶיךָ

מְלֵאָה יְמִינְךָ צֶדֶק וְיָמִי יִזְכֶּה עַמָּךְ

גִּלּוֹתֶיךָ מַעֲשֵׂינֵנוּ רְשׁוּמִים בְּחֹתְמֶךָ

נִיכְתָּבִים בְּעֵיטֶיךָ וְלֹא נִיעָלְמוּ מִמֶּךָ

דִּיקְדָּקָתָּ מִפְּעֻלּוֹת [ ] עוֹלָמְךָ

50 סוֹר שְׁמַתָּם אֶצְלֶךָ טָרָם אוֹמֵר הַקִּימָךְ

הוֹמָס לִיבֵינוּ מִפֶּתַח יוֹמָךְ

עֲלִיזוֹן זְכוֹר אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בַּעֲשָׂרָה כְּמִי רְחוּמָךְ

וּרְוִנִים תֵּן לְאֵין בְּהַצְדִּיקָךְ אוֹמָךְ

פְּלִילִים יְבוֹשׁוּ וְלֹא יַחֲזוּ נֹעַמָּךְ

55 זֶה בִּינָתָם [ ] כְּבוֹד שְׁמָךְ

צִיִּתָּם כְּעֶרְכֶּךָ שְׂמַח עַמָּךְ

חֲטָאִים יִתְּמוּ שֶׁבֶט בְּהַרְיָמָךְ

קְדוּשִׁים יִגִּילוּ עַל כָּל תְּהִלָּה לְרוֹמְמָךְ

טָעָם בְּנֶאֱמָר נִהְלָם בְּאוֹלָמְךָ לְרַחֵם עַמָּךְ

60 [ר]

[י]

שׁוֹמְמוֹתֵינוּ אֲבָנֵי סִפִּיר בְּרִקְמָךְ

כְּתָר חוֹפֶת מְשׁוֹשׁ שִׁית מְקוֹם סִימָךְ

תַּעֲמֹד עֲצָתְךָ לְשֹׁנ מְקַדֵּשׁ אוֹלָמְךָ

65 וְשֵׁם תִּשְׁמִיעֵנוּ לְעֵין כָּל שְׁנִית כְּנֶאֱמָךְ

ללל

אדיר אדונינו והיה

י למלך

35. עטרת וכו' — משלי ד, ט. 40. טבע — הטור נראה חסר ואין בידי להלום. 46. מלאה וכו' — תהלים מז, יא. 50. סור — איני יודע לפרש. ואולי כתוב: סוד. 52. אשר נסיתו בעשרה, רחומך — כינויים לאברהם. ותיבת "כמי" אין בידי לפרש. 62. שוממותאינו = שוממותינו. 63. כתר חופת משוש — על פי ישעיה ד, ה. 64. לשנן — לחדש שנית. ל' ל' ל' — להיות לכם לאלהים.

וכרע על בירכיך ואמור ובִּכְן יִתְגַּדֵּל שְׁמֶךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ לִירְאָה אֶת
הַשֵּׁם הָאֵל / הַמְּבוֹרָךְ / הַמְּגֻדָּל / הַמְּהוּדָר / הַמוֹעֵד / הַמְּזוּמָן / הַמְּחוּסָן / הַמְּטוֹכָס /
הַמְּיוֹשָׁר / הַמְּכוֹלָל / הַמְּלוּבָב / הַמְּנוּצָח / הַמְּסוּגָב / הַמְּעוֹלָה / הַמְּפוֹאָר / הַמְּצוֹלָצֵל /
הַמְּקוֹדֵשׁ / הַמְּרוֹמָם / הַמְּשׁוּבָח / הַמְּתוֹקֵן / הַמְּפוֹרֵשׁ בְּשִׁבְעִים שְׁמוֹת

אַאֲזֶרָא תַּפְאָרָה לְאֵל סִיג – –

נספח

(קטע מסילוק לקדושתא של יו"כ ; כ"י ט"ש 5/98 *H)

]	לבנים
ועמך	היום מתלבשים לבנים
[מלאכים]	אין למו [אכילה] ושתייה
ועמך	היום בלא אכילה ושתייה
[מלאכים]	[ ] אין למו שינה
ועמך	היום גְּדוּדֵי שִׁינָה
מלאכים	זימרה בפיהם
ועמך	היום הודיה בפיהם
מלאכים	עומדים באימה
ועמך	היום מתפללים באימה
מלאכים	ביניהם שלום
ועמך	היום עושים בין אלו לאילו שלום
מלאכים	אומרים קדוש קדוש
ועמך	היום אומרים ברוך וקדוש

כי במקהלותם [תתברך, ובמה] הם מברכים לפניך בקרביים ובנפש ^{ועמך} ובדברים
[שאין] בהם דופי כי חמשה שמות נקראו לנפש דם ורוח [ונשמה] חיה ונפש
ובכן תראה בעיני נפש כי כמוך כן הנפש [בכן כל דם] לא תאכל הנפש לכו
תהלך היום כל נפש

* קטעים מקבילים גם בכ"י ט"ש H6/58 וכ"י המוזיאון הבריטי Or.5557 אות Q, סימן 63 ואילך.

[כי אתה י]חיד והיא יחידה / כי אתה טהור והיא טהורה / כי אתה רואה ולא נראה / והיא רואה ולא נראית / כי אתה מריח ולא אוכל / והיא מריחה ולא אוכלת / כי אתה אין לפניך שינה / והיא אינה ישינה / כי אתה דואה על כנפי רוח / והיא נקראת רוח ועפה כמו רוח / אתה סובל עולם / והיא סובלת כל הגוף / אתה שומר כל בריות / והיא משמרת כל גויה / אתה חי וקיים / והיא נקראת חיה ואז תברכך כל נפש / כי בידך פקדון כל נפש / ואליך תשוב הנפש / כי מפיו נפחת נפש / לכן נהללך בכל לב ובכל מאד ובכל נפש

ובמאתים וארבעים ושמונה אברים / שבכל גוף אנשא סדירין / לעתיק יומייה משבחין ומהדרין / חשיבין כבנין בכורין / ומן כל אומייה יקירין / ויום עשירי מיקרין / דהוא יום כפורים / ובה משתרי לימה שטרין / וכל דעללי עלמה בה עברין / וישראל לאבוהון דבשמיא סקרין / ולבביהון באימה תברין / דמיין לקדישין ועירין / בנהר די נור מעברין / ודינה יתיב ופתיחין ספרין / ויופיע מעיר גבורים / שלטנה לדרי דרין

ועימה ריבו ריבון דמלאכין / עם ענני שמיא [מה]לכין / לא ניימין ולא דמכין / ובנהרי נורה עריכין / וכאופני גלגל[והי] דריכין / ועיינין עיינין מתהפכין / וליחידה ממליכין / וקדושת תלתה מארכין / וברוך כבודו מברכין / ויציץ מן חרכין / לעם די לה צריכין / וצוחין ולא שדכין / ורוחיהון מכיכין / וחוביהון משליכין / [/ יחדון מלאכי מלאכין / למול צבאותינו הולכין / [ובכן] / ברנן ברחישה / בקול בגעישה / בטהרה ובקדושה / [/ לרחום וחנון נקדשה / כשרפי הקודש מעלה להפרישה / שם קדושה לשלשה]

[וככתוב]